

خرید کتاب های کنکور

با تخفیف ویژه

و

ارسال رایگان

Medabook.com

مدابوک

یک جله تماس تلفنی رایگان

با مشاوران رتبه برتر

برای انتخاب بهترین منابع

دبیرستان و کنکور

۰۲۱ ۲۸۴۲۵۲۱۰

فهرست

درس نامه	تست	دین و زندگی دهم
۸	۱۷	درس اول هدف زندگی
۲۴	۳۱	درس دوم پر پرواز
۴۲	۴۸	درس سوم پنجره‌ای به روشنایی
۵۶	۶۴	درس چهارم آینده روشن
۷۴	۷۹	درس پنجم منزلگاه بعد
۸۶	۹۱	درس ششم واقعه بزرگ
۹۸	۱۰۵	درس هفتم فرجام کار
۱۱۳	۱۲۰	درس هشتم آهنگ سفر
۱۲۶	۱۳۲	درس نهم دوستی با خدا
۱۴۱	۱۴۹	درس دهم یاری از نماز و روزه
۱۵۷	۱۶۱	درس یازدهم فضیلت آراستگی
۱۶۷	۱۷۱	درس دوازدهم زیبایی پوشیدگی
		دین و زندگی یازدهم
۱۷۸		بخش اول تفکر و اندیشه
۱۸۰	۱۸۶	درس اول هدایت الهی
۱۹۳	۲۰۱	درس دوم تداوم هدایت
۲۱۱	۲۱۷	درس سوم معجزه جاویدان
۲۲۵	۲۳۳	درس چهارم مسئولیت‌های پیامبر ﷺ
۲۴۴	۲۵۲	درس پنجم امامت، تداوم رسالت
۲۶۴	۲۷۱	درس ششم پیشوایان اسوه
۲۷۹	۲۸۴	درس هفتم وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ
۲۹۲	۲۹۷	درس هشتم احیای ارزش‌های راستین
۳۰۵	۳۱۴	درس نهم عصر غیبت
۳۲۵	۳۳۲	درس دهم مرجعیت و ولایت فقیه
۳۴۱		بخش دوم در مسیر
۳۴۲	۳۴۸	درس یازدهم عزت نفس
۳۵۵	۳۶۰	درس دوازدهم پیوند مقدس
۳۶۸		پاسخ‌نامه تشریحی
۴۸۸		پاسخ‌نامه کلیدی

پنجره‌ای به روشنائی

هدف کلی

آشنایی با دو دیدگاه در خصوص مرگ و آثار پذیرش هر یک از آن دو دیدگاه

مفاهیم اصلی

ابعاد وجودی انسان

دیدگاه پیامبران الهی دربارهٔ مرگ و آثار آن

دیدگاه متکثرین معاد و آثار آن

سؤالات اصلی درس

در درس قبل، به معرفی برخی از مهم‌ترین سرمایه‌های انسان برای رسیدن به هدف خلقت پرداختیم. ما برای استفاده از این سرمایه‌ها فرصت محدودی داریم. فرصتی که با مرگ انسان پایان می‌یابد. هر انسانی که پا به عرصهٔ وجود می‌گذارد، در یکی از مراحل زندگی، مرگ به سراغش خواهد آمد و پروندهٔ زندگی او را در این دنیا خواهد بست؛ بنابراین انسان را از مرگ گریزی نیست. چپستی مرگ و آیندهٔ انسان پس از آن، از پرسش‌های فراگیری است که در طول تاریخ، ذهن عموم انسان‌ها را به خود مشغول کرده است و آنان کوشیده‌اند تا به این پرسش‌های اساسی و سرنوشت‌ساز پاسخ دهند:

- چه سرانجامی در انتظار انسان است؟
 - آیا دفتر زندگی وی با مرگ بسته می‌شود؟ یا پس از آن زندگی به شکل دیگری ادامه می‌یابد؟
- در این درس، علاوه بر شناخت اصلی‌ترین دیدگاه‌ها در پاسخ به پرسش‌های بالا، به آثار اعتقاد به هر یک از آن‌ها در زندگی می‌پردازیم.

۱- توضیح

در درس اول گفتیم که آفرینش انسان هدفدار بوده و هدف آن تقرب به خداست. در درس دوم سرمایه‌های انسان برای رسیدن به این هدف بیان شد. در این درس به مرگ و محدودبودن فرصت انسان برای استفاده از این سرمایه‌ها در جهت رسیدن به هدف اشاره می‌شود و مهم‌ترین دیدگاه‌ها در مورد زندگی پس از مرگ و نتایج و ثمرات آن گفته می‌شود.

۲- نکتهٔ ترکیبی (۱)

(درس ۱ - یازدهم) یکی از نیازهای برتر و اساسی انسان، «درک آیندهٔ خویش» است. انسان با این سؤال مهم و اساسی روبه‌روست که «آیندهٔ او چگونه است؟»

و «آیا زندگی او با مرگ تمام می‌شود یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می‌گردد؟»

سؤال در خصوص چپستی مرگ و آیندهٔ انسان در ابیات زیر نیز مورد توجه قرار گرفته است:

روزها فکر من این است و همه شب سختم / که چرا غافل از احوال دل خویشتنم
از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم

۳- نکتهٔ ترکیبی (۲)

(درس ۶ - دوازدهم) آیهٔ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ... وَ الْبَیِّنَاتُ لِلَّهِ﴾ نیز به حتمی بودن مرگ برای هر انسان و بازگشت انسان به سوی خداوند (معاد) اشاره دارد.

دو دیدگاه

- هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد و پروندهٔ زندگی چندین ساله‌اش با مرگ بسته می‌شود، چه سرنوشتی در انتظار اوست؟ آیا یکباره راهی دیار فنا و نیستی می‌شود؟ اگر چنین است، پس داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک دارد. اما اگر بعد از مرگ، جهان دیگری در کار است و آدمی با مرگ، نیست و نابود نمی‌شود، در آن‌جا چه سرنوشتی خواهد داشت؟
- دربارهٔ زندگی پس از مرگ دو دیدگاه وجود دارد: ۱ اعتقاد به معاد، ۲ انکار معاد.

توضیح

می‌گویند که مرگ آغاز حیات برتر است. این، دیدگاه پیامبران الهی است.

در مواجهه با مرگ، دو دیدگاه کلی وجود دارد: یک دیدگاه که دیدگاه متکثران معاد است، می‌گوید که مرگ پایان زندگی است و دیدگاه دیگر

۱- اعتقاد به معاد

ابعاد وجودی انسان

- دقت در آیات مربوط به آفرینش انسان، نشان می‌دهد که انسان دارای دو بُعد جسمانی و روحانی است.

اوریژنی‌های بعد جسمانی (غیرمجرد)

- بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تجزیه و تحلیل است.
- سرانجام فرسوده و متلاشی می‌شود.

اوژگی‌های بعد روحانی و غیر جسمانی (مجرد)

- تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد.
- متلاشی نمی‌شود.
- بعد از مرگ بدن، باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

تبیین دیدگاه پیامبران الهی

- پیامبران الهی و پیروان آنان مرگ را پایان بخش دفتر زندگی نمی‌پندارند؛ بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان می‌دانند.
- یا مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند.
- در این دیدگاه دنیا تنها بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می‌شود.

رسول خدا ﷺ در این باره می‌فرماید: برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید.

رسول خدا ﷺ از ایشان پرسیدند: باهوش‌ترین مؤمنان چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

رسول خدا ﷺ در این دیدگاه، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا بوده است و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می‌شود. آن‌گونه که پیامبر می‌فرماید: «التَّائِسُ نِيَامٌ، فَإِذَا مَاتُوا، انْتَبَهَوْا: مردم [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند.»

- قرآن کریم نیز این‌گونه بر کم‌ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت تأکید می‌کند: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

۱- توضیح

بعد غیر جسمانی یا روحانی یا مجرد انسان، تغییر و دگرگونی می‌پذیرد بدین معنا که کمالات کسب می‌کند یا آلوده به رذائل اخلاقی می‌شود، ولی تجزیه و تحلیل، فرسایش و استهلاک و تلاشی‌پذیری از آن دور است و مصون از این اوصاف می‌باشد. بنابراین برای روح، فقط تغییر ممکن است. دقت کنید که در دیدگاه معتقدین به معاد، اصطلاح «غروب» برای جسم و «طلوع» برای روح به کار رفته است.

۲- رابطه علت و معلولی

علت آن که در دیدگاه پیامبران الهی، مرگ پایان زندگی نیست، وجود روح در انسان و آگاهی او در تمام مراحل حیات است.

۳- پیام حدیث (۱)

در حدیث نخست، به دیدگاه پیامبران الهی در مورد معاد اشاره شده است و دیدگاه فانی و گذرابودن در خصوص انسان رد شده است، بلکه انسان را موجودی باقی و مرگ را پلی می‌داند که آدمی را از دنیا به آخرت منتقل می‌کند. این حدیث با آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ ارتباط مفهومی دارد. زیرا هر دو بر موقتی بودن دنیا و جاودانگی انسان در آخرت تأکید می‌کنند.

۴- پیام حدیث (۲)

در حدیث دوم، دو ویژگی برای باهوش‌ترین مؤمنان ذکر شده است: (۱) فراوان به یاد مرگ بودن، (۲) آماده کردن خود برای مرگ به بهترین نحو. ویژگی دوم در آیه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ...﴾ نیز آمده است.

در درس هشتم سال دهم نیز امام علی (ع) در خصوص زیرک‌ترین انسان‌ها فرموده است: کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد (محاسبه و ارزیابی).

۵- پیام حدیث (۳)

در حدیث سوم، زندگی دنیایی و مردم در دنیا به خواب تشبیه شده است

و وجه شباهت هر دو، کوتاه و گذرابودن است و سپس بیان شده که پس از مرگ، انسان‌ها از این خواب بیدار می‌شوند و هوشیار می‌گردند و متوجه می‌شوند که زندگی حقیقی همان آخرت است: ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾. این سخن بیانگر آگاهی و حیات روح و زندگی حقیقی انسان پس از مرگ می‌باشد.

موقتی بودن دنیا و حقیقی بودن آخرت در آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ نیز آمده است.

۶- ارتباط معنایی

هر سه حدیث که بیانگر دیدگاه معتقدین به معاد است با دو آیه‌ای که در ادامه درس آمده و آن دو نیز به این دیدگاه اشاره دارند، ارتباط معنایی دارد: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ و ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۷- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۵ - دهم) با توجه به «توقی» روح که، بعد از مرگ باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد، انسان در عالم برزخ متوجه کاستی‌ها و کمبودهای عمل صالح خود می‌شود و درخواست بازگشت به دنیا برای جبران آن را می‌کند: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾

۸- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۲ - یازدهم) یکی از محورهای اصلی دعوت تمام پیامبران که آورنده دین واحد بوده‌اند، ایمان به سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه است.

۹- نکته ترکیبی (۳)

(درس ۱۱ - یازدهم) حدیث نخست به ارزش بالای جایگاه انسان، از راه‌های تقویت عزت نفس نیز اشاره نموده و خلقت او را برای بقا اعلام نموده است. همین مطلب در حدیث: «أَنْتَ لَيْسَ لَانَفْسِكَ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِعُوهَا إِلَّا بِهَا: همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست، پس خود را به کم‌تر از آن نفروشید.» نیز اشاره شده است.

سورة عنكبوت: آية ٦٤

و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب:
کم ارزش و موقتی بودن زندگی دنیا

و ان الدار الآخرة لهی الحيوان:
حیات برتر و حقیقی در آخرت

و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب
این زندگی دنیا، جز سرگرمی و بازی نیست
و ان الدار الآخرة لهی الحيوان لو كانوا يعلمون
و سرای آخرت، زندگی حقیقی است، اگر می دانستند.

تفاوت میان دنیا و آخرت و ترسیم چهره حقیقی آن دو

۱- و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب: «لهو» به سرگرمی هایی گفته می شود که انسان را از هدف اصلی و مسائل اساسی بازمی دارد و «لعب» انجام کاری مثل بازی است که قصدی در آن نیست.

با توجه به این دو کلیدواژه، قرآن کریم بر کم ارزش بودن و حقارت دنیا اشاره کرده است، یعنی زندگی دنیوی بدون سرای آخرت، لهو و لعب خواهد بود و اگر به دنیا به عنوان یک امر مستقل و منحصر نگاه شود، چیزی جز لهو و لعب نیست و انسان به کارهایی مشغول می شود که او را از کارهای مفید و اساسی بازمی دارد.

البته باید توجه داشت که قرآن با تعبیر لهو و لعب نمی خواهد ارزش مواهب دنیوی را نفی کند، بلکه می خواهد یک مقایسه بین ارزش زندگی دنیوی در برابر آخرت را مجسم کند و از طرفی به انسان هشدار دهد که دنیا را به عنوان هدف اصلی خود انتخاب نکند. بنابراین در این عبارت، قرآن کریم چهره ملکوتی و واقعی دنیا را نشان داده و تعریف و تحریف وحی الهی از دنیا، سرگرمی و بازی است که شایسته دل بستن نیست.

۲- و ان الدار الآخرة لهی الحيوان: با توجه به عبارت: «الدار الآخرة» می فهمیم که خداوند، فقط همین دنیا را نیافریده است، بلکه آخرتی نیز وجود دارد. طبق این آیه، میان دنیا و آخرت تفاوت های مهمی وجود دارد.

حیات واقعی، حیات آخرت است در صورتی که دنیا به تنهایی، لهو و لعب است. این دو مفهوم نشان دهنده تقدم و برتری آخرت بر دنیا است. کلمه: «الحيوان» که ناظر بر حقیقی بودن آخرت و وجود نعمت های حقیقی در زندگی پس از مرگ است، عظمت آن را نشان می دهد.

۳- لو كانوا يعلمون: منکران معاد و غافلان از آن، حقیقت آخرت را نمی دانند، و گرنه به دنیا دل نمی بستند. بنابراین شرط توجه به آخرت، علم و آگاهی از حقیقت هر دو و مقدم قراردادن آخرت است.

۴- ارتباط مفهومی: این آیه از آن جا که به مفهوم «حقیقی بودن زندگی آخرت» اشاره دارد با حدیث: «التاس نیام فاذا ماتوا انتبهوا» ارتباط مفهومی دارد. از طرف دیگر از آن جا که با عبارت: «لهو و لعب» بر گذرابودن زندگی دنیوی اشاره دارد و با عبارت: «ان الدار الآخرة لهی الحيوان» بر باقی بودن آخرت، با حدیث: «برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید» ارتباط مفهومی دارد.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۱ - دهم) حضرت علی (ع) می فرمایند: «ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد» این حدیث نیز زندگی دنیایی را لغو و لهو می داند که شایسته هدف قراردادن نیست. در آیه ۶۰ سوره قصص: «آن چه به شما داده شده کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آن چه نزد خداست بهتر و پایدارتر است؛ آیا اندیشه نمی کنید.» نیز خداوند به مقایسه دنیا و آخرت می پردازد و برتری آخرت را بیان می کند.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۴ - دهم) آیات: ﴿ليجمعنكم الى يوم القيامة﴾ و ﴿فحسبتم انما خلقناكم عبثاً و انكم الينا لا ترجعون﴾ نیز به وجود سرای آخرت اشاره دارند.

آثار اعتقاد به معاد

۱- ایجاد امید، نشاط و انگیزه کار

■ با این دیدگاه، پنجره امید و روشنائی به روی انسان باز می شود و شور، نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرامی گیرد. قرآن کریم می فرماید: ﴿مَنْ آمَنَ بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً فلا خوف علیهم و لا هم يحزنون﴾

■ این شور و نشاط (معلول) به این دلیل است که انسان می داند که هیچ یک از کارهای نیک او در آن جهان بی پاداش نمی ماند. زیرا هر غمی را که از دل غمگینی پاک می کند و هر خدمتی را که به محرومی می کند و هر باری را که از دوش مؤمنی برمی دارد، در پیشگاه خداوند دارای اجر و مزد است. حتی کسی آن را نبیند یا در آن کار موفق نشود و یا در برابر کارهایش تقدیر و تشکری از سوی دیگران صورت نگیرد، ناامید و افسرده نمی شود، زیرا می داند که:

۱- خداوند او و تلاش هایش را می بیند (علت اول)

۲- و نیز اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آن ها را به سزای اعمالشان خواهد رساند (علت دوم).

■ چنین انسانی دارای انرژی فوق العاده و همتی خستگی ناپذیر می شود و از کار خود لذت می برد. او با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می کوشد و می داند که هر چه بیشتر در این راه گام بردارد، آخرت او زیاتر خواهد بود.

۱- کلیدواژه

نخستین پیامد، ثمره یا نتیجه اعتقاد به معاد، شامل مفاهیم زیر است: ایجاد امید، شور و نشاط و انرژی فوق العاده - ایجاد انگیزه فعالیت و کار - انجام کار نیک و خدمت به خلق خدا - اعتقاد به رسیدن پاداش اعمال خود و عدل الهی و دیده شدن تلاش هایش توسط خدا.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «به این دلیل است» می فهمیم که: آگاه و ناظر بودن خدا بر اعمال ما و اعتقاد به عادلانه بودن نظام پاداش و جزای الهی و بی پاداش نبودن اعمال نیک نزد خدا: علت و ایجاد شور و نشاط و امید و روشنائی در انسان: معلول و نتیجه آن است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۴- دهم) یکی از دلایل ضرورت معاد، عدل الهی است. خداوند وعده داده که هر کس را به آنچه استحقاق دارد، برساند و حق کسی را ضایع

نگرداند: ﴿ام نجعل الذین آمنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ام نجعل المتقین کالفجار﴾ کسی که معتقد به معاد است، به چنین عدلی اطمینان دارد و در نتیجه دارای شور و نشاط در زندگی است.

سورة مائده، آیه ۶۹

مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا
هر کس به خدا و روز آخرت ایمان داشته باشد و کار شایسته انجام دهد
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ
پس نه ترسی بر آن هاست و نه اندوهگین می شوند.

تلاش و کار در راه خدا و نداشتن خوف و اندوه نسبت به آینده از آثار اعتقاد به معاد

من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً:
ایمان به خدا و روز رستاخیز و انجام کار نیک: علت

فلا خوف عليهم و لا هم يحزنون:
دچار نشدن به ترس و اندوه: معلول

۱- من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً: با توجه به عبارت: «اليوم الآخر»، خداوند فقط همین دنیا را نیافریده و آخرت نیز هست. در این عبارت، سه شرط ذکر شده است: (۱) ایمان به خدا، (۲) ایمان به جهان آخرت، (۳) عمل صالح.

طبق این آیه، ایمان از عمل جدا نیست. با توجه به این که در این آیه به عمل صالح اشاره شده، درمی یابیم که ایجاد شور، نشاط و انگیزه فعالیت و کار از نتایج دو شرط نخست یعنی ایمان به خدا و روز آخرت است.

۲- فلا خوف عليهم و لا هم يحزنون: کسانی در این جهان دچار اندوه (حزن) و ترس (خوف) از عاقبت زندگی خود نمی شوند که سه شرط قبل را داشته باشند. بنابراین آرامش واقعی در سایه ایمان و عمل صالح است و مؤدۀ دوری از حزن و ترس بهره افرادی است که هر سه شرط قبل را با هم دارند.

۳- رابطه علت و معلولی: این آیه به صورت شرط آمده است. بنابراین نشان دهنده رابطه علت و معلولی است. ایمان به خدا و آخرت و عمل صالح شروط یا علت هستند و دوری از حزن و ترس معلول می باشد.

۴- ارتباط مفهومی: این آیه که به تلاش برای انجام کار نیک اشاره دارد (عمل صالحاً) با حدیث: «باهوش ترین مؤمنان کسانی هستند که فراوان به یاد مرگاند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می کنند» ارتباط معنایی دارد.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۱- دهم) آیات «و آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند، پاداش داده خواهد شد» و «و بعضی می گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاهدار. اینان از کار خود نصیب و بهره ای دارند و خداوند سریع الحساب است.» بیانگر دیدگاه معتقدان به معاد همراه با عمل و پیامد آن یعنی برخورداری از پاداش الهی است.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۶- دوازدهم) این آیه بیانگر سنت «توفیق الهی» است.

۷- نکته ترکیبی (۳): (درس ۹- دوازدهم) دو معیار اول تمدن متعالی اسلامی توحید و معادگرایی است که در آیه ﴿مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نیز به آن ها اشاره شده است.

۲- ترسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا

■ انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آمادۀ فداکاری در راه خدا است. خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند، اما به آن دل نمی سپرند (علت)؛ از این رو مرگ را ناگوار نمی دانند (معلول).

■ آنان معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می بینند یا با کوله باری از گناه با آن مواجه می شوند.

■ ترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می کنند، بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها، زمینه رشد خود را فراهم آورند تا بتوانند با اندوخته ای کامل تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر بهشت نائل شوند.

■ از طرف دیگر، همین عامل (ترسیدن از مرگ) (علت) سبب می شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد و آن گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان ها را هموار کنند (معلول).

امام حسین (علیه السلام) آن گاه که در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید و فرمود: من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم.

امام حسین (علیه السلام) خطاب به یاران خود فرمود: مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت های پهناور و نعمت های جاوید عبور می دهد. پس کدام یک از شما کراهت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟

۱- کلیدواژه

دومین پیامد و ثمره یا نتیجه اعتقاد به معاد شامل مفاهیم زیر است: نترسیدن از مرگ - دل‌ن سپردن به دنیا - ناگوار ندانستن مرگ - طلب عمر طولانی برای خدمت به خلق و ملاقات خدا با اندوخته کامل‌تر - دفاع از حق و مظلوم - استقبال از شهادت در راه خدا

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «از این رو» می‌فهمیم که: دل‌ن سپردن به دنیا: علت و ناگوار ندانستن مرگ: معلول و نتیجه آن است، یعنی خداپرستان بدان جهت که به دنیا وابسته نیستند و به آن دل‌ن سپرده‌اند، مرگ برایشان ناگوار و سخت نیست. هم‌چنین در قسمت آخر از کلمه «سبب می‌شود» می‌فهمیم که: نترسیدن از مرگ: علت و آسان‌شدن دفاع از حق و فداکاری در راه خدا معلول و نتیجه آن است.

۳- پیام حدیث (۱)

با توجه به حدیث نخست، علت آن که امام حسین (ع) مرگ را سعادت معرفی نموده‌اند، ننگ و خواری زندگی دنیا با ظالمان و ضروری‌بودن فداکاری در راه خدا برای دفاع از حق است.

۴- پیام حدیث (۲)

حدیث دوم، بیانگر دیدگاه پیامبران الهی است. مرگ انسان را از دنیا که به تعبیر امام حسین (ع)، ساحل سختی‌ها است به آخرت که ساحل سعادت و کرامت و نعمت است، عبور می‌دهد و انسان معتقد به چنین دیدگاهی، نه تنها از مرگ هراسی ندارد، بلکه به استقبال آن می‌رود.

۵- پیام مشترک

پیام هر دو حدیث، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا از پیامدهای نترسیدن از مرگ در دیدگاه پیامبران الهی است.

۶- نکته ترکیبی

(درس ۱۱ - یازدهم) دفاع از حق و استقبال از شهادت، هنگامی که حیات دنیا جز ننگ و ذلت نباشد، در این دو حدیث نیز آمده است: پیامبر اکرم (ص): «اگر خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپ بگذارند، از راه حق دست برنمی‌دارم و تسلیم نمی‌شوم.» و امام حسین (ع): «مرگ با عزت از زندگی با ذلت برتر است.» همگی این‌ها بیانگر عزت نفس در برابر ظالمان و ستمگران است.

۲- انکار معاد

تبیین دیدگاه منکرین معاد

- گروهی وجود جهان پس از مرگ را انکار می‌کنند و با فرا رسیدن مرگ انسان و متلاشی‌شدن جسم او، پرونده او را برای همیشه می‌بندند.
- در این دیدگاه، مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می‌شود و حیات او پایان می‌یابد و رهسپار نیستی می‌گردد: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

۱- توضیح

مطابق این دیدگاه، جهان و انسان، غایت و هدف ندارد، زیرا جهان فاقد سازنده حکیم و خبیر است. زندگی انسان نیز با مرگ پایان می‌پذیرد و بدن او فرسوده می‌شود و به اجزای خاک تبدیل می‌گردد.

۲- رابطه علت و معلولی

منکرین معاد، حقیقت وجود انسان را جسم و تن او می‌دانند و به همین علت، مرگ را پایان زندگی می‌دانند. بنابراین قائل‌بودن به جسم به عنوان حقیقت وجودی انسان: علت و بسته‌شدن پرونده زندگی با مرگ و نابودی جسم او: معلول و نتیجه آن است.

۳- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۱ - دهم) آیات زیر همگی بیانگر دیدگاه منکرین معاد است: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم -

و به هر کس اراده کنیم - می‌دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.»
«و بعضی از مردم می‌گویند: خدایا در دنیا به ما نیکی عطا کن ولی در آخرت بهره‌ای ندارند.»

۴- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۴ - دهم) یکی از دلایلی که سبب می‌شود عده‌ای دست به انکار معاد بزنند، این است که چنان واقعه بزرگی را با قدرت محدود خود می‌سنجند و چون آن را امری بسیار بعید می‌یابند، به انکار آن می‌پردازند. از این‌رو، قرآن یکی از انگیزه‌های انکار معاد را نشناختن قدرت خدا معرفی می‌کند. طبق آیات قرآن، از دلایل دیگر انکار معاد، غرق‌شدن در نعمت‌های دنیایی، اصرارورزیدن بر گناه و تجاوز از حدود الهی است.

سورة جاثیه، آیه ۲۴

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا

[کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست.

نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ

همواره [گروهی از ما] می‌میریم و [گروهی] زنده می‌شویم

وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ

و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند.

وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ

البته این سخن را از روی علم نمی‌گویند

إِنَّهُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

بلکه فقط ظن و خیال آنان است.

انکار معاد و منحصرکردن زندگی به همین دنیا

ما هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا: منحصر کردن زندگی به دنیا

نموت و نحی: انکار معاد

وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ: معرفی گذشت روزگار به عنوان عامل نابودی

مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ: خالی‌بودن عقیده کافران از علم و منطق

إِنَّهُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ: گمان و خیال، اساس عقیده کافران

۱- وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا: این آیه در مورد کافران است که برای انسان، حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند و به همین دلیل معاد را انکار می‌کنند و می‌گویند حیاتی جز همین زندگی دنیایی نیست، یعنی منکر قیامت می‌شوند و زندگی را در حیات کوتاه دنیا محصور می‌دانند: عدم اعتقاد کفار به آخرت و منحصرکردن زندگی به همین زندگی دنیایی. مفهوم انحصار از کلمه «إِلَّا» برداشت می‌شود.

- ۲- **نموت و نحیی:** مقصود از «نموت و نحیی» این است که عده‌ای می‌روند و می‌میزند و عده‌ای قدم به عرصه حیات می‌گذارند و جای آن‌ها را می‌گیرند، یعنی کافران با بیان این عبارت، بر عدم اعتقاد به آخرت تأکید می‌کنند که هر چه حیات و مرگ است، منحصر به همین دنیا می‌باشد.
- ۳- **و ما یهلهکنا الا الدهر:** «دهر» به معنای گذر زمان دنیا است. کافران معتقدند که: گذر عمر، مایه مرگ و هلاکت انسان است. بنابراین با توجه به این عبارت، آنان علاوه بر انکار معاد، وجود مبدأ و خالق را هم انکار می‌کنند، زیرا فاعل حوادث عالم را دهر و روزگار می‌دانند، نه خالق حکیم.
- ۴- **و ما لهم بذلک من علم:** منکران معاد، برای انکار خود، منطق و علم ندارند و قرآن در پاسخ به آنان می‌گوید که هیچ گواه و منطقی برای اثبات ادعای خویش ندارند.
- ۵- **ان هم الا یظنون:** قرآن کریم پس از رد علمی بودن اعتقاد کافران، عقاید آنان را براساس پندار و گمان بی‌ارزش، اعلام نموده است و به آنان می‌گوید که جز ظن و خیال چیز دیگری ندارند.
- ۶- **نکته ترکیبی:** (درس ۴ - دهم) در آیه: «گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟» نیز به اعتقاد منکران معاد و بعید دانستن قیامت از سوی آنان اشاره شده است. پاسخ قرآن کریم به این افراد از راه حکمت الهی آیه ﴿افحسبتم انما خلقناکم عبثاً و انکم الینا لا ترجعون﴾ و از راه عدل الهی آیه: ﴿انما نجعل الذین آمنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض ...﴾ است.

آثار انکار معاد

فراموشی و غفلت از مرگ

- از پیامدهای مهم این نگرش برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد، فراموش کند. روشن است که این شیوه، عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت.

بی‌ارزش شدن زندگی دنیایی و گرفتاری به یأس و ناامیدی

- گروهی دیگر که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند (علت)، همین زندگی چند روزه نیز برایشان بی‌ارزش می‌شود؛ در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می‌شوند و شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهند؛ از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند. گاهی نیز برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روز به روز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید (معلول).

اغفلت از آخرت در دنیای امروز

- البته این آثار و پیامدها (آثار انکار معاد)، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند (منکر معاد نیستند)، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد.
- این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها (علت)، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد: فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها (معلول).

۱- توضیح

در این قسمت، از دو گروه سخن گفته شده است:

(۱) گروهی که مرگ را فراموش می‌کنند یا از آن غافل‌اند.

(۲) گروهی که نمی‌توانند آن را فراموش کنند و دچار یأس و ناامیدی و انواع بیماری‌های روحی می‌شوند.

آثار و پیامدهایی که برای منکرین معاد بیان شد، عبارت‌اند از: بی‌ارزش شدن زندگی دنیا و گرفتاری به یأس و ناامیدی و بیماری‌های روحی یا غفلت و فراموشی مرگ و سرگرم کردن خود به هر کاری. این آثار شامل کسانی که اعتقاد به معاد، در آن‌ها به ایمان تبدیل نشده نیز می‌شود. منظور از ایمان، مرتبه‌ای از اعتقاد است که وارد قلب شده و در اعضا و جوارح فرد و کارهای او نمایان گشته است.

۲- رابطه علت و معلولی

ابتدای عبارت، علت هر دو واکنش برای منکرین معاد را وجود دو

گرایش درونی «میل به جاودانگی» و «بی‌نهایت‌طلبی» در انسان بیان کرده است. بنابراین بی‌نهایت‌طلبی و میل به جاودانگی: علت و غفلت از مرگ یا بی‌ارزش شدن زندگی دنیایی: معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «در نتیجه» می‌فهمیم که: بی‌ارزش شدن زندگی دنیایی: علت و گرفتاری به یأس و ناامیدی و از دست دادن شادابی و نشاط: معلول و نتیجه آن است.

از کلمه «به دلیل» نیز می‌فهمیم که فرورفتن در هوس‌ها: علت و قراردادن دنیا به عنوان معبود و هدف خود و غفلت از آخرت: معلول و نتیجه آن است و هر دوی این موارد نیز علتی برای آن است که زندگی و رفتار آنان با منکران معاد مساوی باشد.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۳ - دوازدهم) فرورفتن در هوس و دنیا را معبود و هدف خود قراردادن، از مصادیق شرک عملی است.

فعالیت کلاسی

- ۱- آیا گروهی که راه بی‌توجهی و غفلت از مرگ را پیش می‌گیرند، شیوه درستی را انتخاب کرده‌اند؟ چرا؟
- هیچ انسان عاقلی با غفلت و سرگرم کردن خود، حقیقت‌های بزرگ زندگی را به فراموشی نمی‌سپرد، بلکه به آن فکر می‌کند و برای چگونگی مواجهه با آن برنامه‌ریزی می‌کند. غافل ساختن خود از مرگ، نوعی فریب‌دادن خود است که قطعاً انسان‌های عاقل از آن به دور هستند.
- ۲- با دقت در جریانات و اتفاقات پیرامون خود، برخی از اعمال و رفتارهایی که ناشی از فراموشی و غفلت از آخرت است را بیان کنید؟
- کارهایی مانند ثروت‌اندوزی بی‌پایان بدون کمک به دیگران، شهوت‌رانی و خوش‌گذرانی، پرداختن به ظواهر زندگی و تجملات آن و ...

اندیشه و تحقیق

- ۱) چرا برخی از افراد با این که می گویند آخرت را قبول دارند، در زندگی خود به گونه ای عمل می کنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟ زیرا ممکن است کسانی برحسب عادت یا تقلید یا صرفاً به لحاظ نظری پذیرفته باشند که آخرتی هست اما در عمل، پابندی چندانی به آن نداشته باشند و اهل گناه و فساد باشند. اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند، اما باور قلبی به آن پیدا نکرده اند.
- ۲) آیا توجه به آخرت، لزوماً بی توجهی به دنیا و عقب ماندگی را در پی دارد؟ اعتقاد به آخرت نه تنها سبب عقب ماندگی نیست، بلکه باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی می شود.
- ۳) چرا منکرین معاد، مرگ را باعث نابودی آدمی می دانند؟ شما چه پاسخی به آن ها می دهید؟ آنان انسان را در جسم خلاصه می کنند و اعتقادی به «روح» و حقیقت فرامادی انسان ندارند و چون جسم انسان با مرگ نابود می شود، گمان می کنند پرونده انسان با مرگ بسته می شود. پاسخ به این افراد باید در حول محور اثبات حقیقت «روح» باشد و به آن ها ثابت شود که انسان در جسم خلاصه نمی شود.

پرسش های چهارگزینه ای

تألیفی

- ۱۷۲- با مرگ فرصت انسان برای چه چیزی پایان می یابد و در چه صورت داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک دارد؟
 - (۱) افزودن بر نامه اعمال - همه اعمال گناهکاران در ترازوی عدل پروردگار سنجیده شود.
 - (۲) استفاده از سرمایه ها - همه اعمال گناهکاران در ترازوی عدل پروردگار سنجیده شود.
 - (۳) استفاده از سرمایه ها - هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می بندد، یکباره راهی دیار فنا و نیستی شود.
 - (۴) افزودن بر نامه اعمال - هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می بندد، یکباره راهی دیار فنا و نیستی شود.
- ۱۷۳- آن بخش از وجود انسان که او را جاودانه می نماید، همان اوست که نمی شود و نمی پذیرد.
 - (۱) بعد جسمانی و روحانی - متلاشی - تغییر
 - (۲) بعد روحانی و غیرجسمانی - متلاشی - تجزیه
 - (۳) بعد جسمانی و روحانی - تحلیل - تجزیه
 - (۴) بعد روحانی و غیرجسمانی - تحلیل - تغییر
- ۱۷۴- استمرار آگاهی و حیات روح پس از مرگ بدن، در سایه کدام ویژگی آن پدید آمده است و کدام ویژگی برای بعد جسمانی انسان به طور دائم رخ می دهد؟
 - (۱) تلاشی ناپذیری - تحلیل پذیری (۲) تلاشی ناپذیری - فرسودگی (۳) تغییرناپذیری - فرسودگی (۴) تغییرناپذیری - تحلیل پذیری
- ۱۷۵- رسول خدا ﷺ درباره چرایی آفرینش و مرگ چه فرمودند؟
 - (۱) هیچ کس بیهوده آفریده نشده است - مرگ پلی است که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت عبور می دهد.
 - (۲) برای بقا آفریده شده اید - با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می شوید.
 - (۳) هیچ کس بیهوده آفریده نشده است - با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می شوید.
 - (۴) برای بقا آفریده شده اید - مرگ پلی است که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت عبور می دهد.
- ۱۷۶- پیام کدام آیه شریفه بیانگر بازتاب و ثمره ایمان به خدا و روز قیامت است؟
 - (۱) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ (۲) ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
 - (۳) ﴿إِنَّمَا نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُسَدِّينَ فِي الْأَرْضِ﴾ (۴) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
- ۱۷۷- از توجه در حدیث شریف: «النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا» چه موضوعی مفهوم می گردد؟
 - (۱) بیداری و هوشیاری انسان پس از مرگ، نتیجه اعتقاد به معاد و تلاش او در راه خدا در دنیا است.
 - (۲) بیداری انسان پس از مرگ و آگاهی انسانی که در دنیا غافل و بی توجه بوده، ثمره ای ندارد.
 - (۳) زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می یابد.
 - (۴) دنیا مانند خواب، شیرین و فریبنده است و در آخرت انسان به اعمالش آگاه می گردد.
- ۱۷۸- حدیث شریف: «برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید» چه بعدی از ابعاد انسان را یادآور می شود و نفی کدام دیدگاه را به روشنی بیان نموده است؟
 - (۱) بعد جسمانی که همراه با تغییر و تحول، فرسوده و متلاشی می گردد - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ﴾
 - (۲) بعد روحانی که تجزیه و تحلیل نمی پذیرد و متلاشی نمی شود - ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾
 - (۳) بعد جسمانی که در کنار روح، دائم در حال تغییر و دگرگونی است - ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾
 - (۴) بعد روحانی که تغییر نمی پذیرد و آگاهی خود را پس از مرگ به دست می آورد - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ﴾
- ۱۷۹- با توجه به آیات قرآن، چه کسانی دچار ترس از عاقبت زندگی خود نمی شوند و این امر دال بر کدام پیامد اعتقاد به معاد است؟
 - (۱) ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ - نخستین
 - (۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا﴾ - نخستین
 - (۳) ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ - دومین
 - (۴) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا﴾ - دومین

۱۸۰- در آینه وحی الهی زندگی پس از مرگ و قبل از آن چگونه توصیف شده است؟

۱) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

۲) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

۳) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۴) ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

۱۸۱- از آیه شریفه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ کدام مفهوم دریافت می شود؟

۱) ناآگاهی انسان ها از ماهیت عمرشان - منحصرنبودن زندگی به همین زندگی دنیایی

۲) ناآگاهی انسان ها از ماهیت عمرشان - مستقل بودن دنیا از آخرت

۳) متفاوت بودن حقیقت دنیا و آخرت - منحصرنبودن زندگی به همین زندگی دنیایی

۴) متفاوت بودن حقیقت دنیا و آخرت - مستقل بودن دنیا از آخرت

۱۸۲- هر کس بخواهد در زمره باهوش ترین مؤمنان قرار گیرد، طبق احادیث پیشوایان باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟

۱) مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نداند.

۲) فراوان به یاد مرگ باشد و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده کند.

۳) مرگ را پلی بداند که انسان را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت و کرامت عبور می دهد.

۴) در این زندگی دنیوی در خواب نباشد و زندگی حقیقی را در جهان دیگر معنا نماید.

۱۸۳- معتقدان به معاد چگونه زمینه رشد خود را در دنیا فراهم می کنند و با توجه به آیه: «و بعضی می گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت

نیز نیکی مرحمت فرما»، درخواست آن ها از خداوند پس از اعطای دنیا و آخرت نیکو چیست؟

۱) طلب عمر طولانی برای تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها - مصون ماندن از عذاب آتش

۲) طلب عمر طولانی برای تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها - دوری از حزن و اندوه

۳) علاوه بر قبول داشتن معاد این قبول داشتن را به باور قلبی تبدیل می کنند - مصون ماندن از عذاب آتش

۴) علاوه بر قبول داشتن معاد این قبول داشتن را به باور قلبی تبدیل می کنند - دوری از حزن و اندوه

۱۸۴- فرسوده شدن و عکس آن به ترتیب از ویژگی های بعد و است و بازتاب ناپذیری آن، حیات همیشگی می باشد.

۱) روحانی - جسمانی - تغییر - نخستین

۲) جسمانی - روحانی - تغییر - دومین

۳) روحانی - جسمانی - تلاشی - نخستین

۴) جسمانی - روحانی - تلاشی - دومین

۱۸۵- امام حسین علیه السلام خطاب به یاران خود در مورد مرگ فرمود: «مرگ چیزی نیست مگر، پس کدام یک از شما کراهت دارد که از منتقل شود.»

۱) پلی که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت، کرامت و بهشت های پهنوار و نعمت های جاوید عبور می دهد - زندان به قصر

۲) غروبی برای جسم و سعادت دوستان و محبین و اولیای الهی که طلوعی درخشان تر برای روح انسان به همراه دارد - قفس به آسمان

۳) پلی که شما را از ساحل سختی ها به ساحل سعادت، کرامت و بهشت های پهنوار و نعمت های جاوید عبور می دهد - قفس به آسمان

۴) غروبی برای جسم و سعادت دوستان و محبین و اولیای الهی که طلوعی درخشان تر برای روح انسان به همراه دارد - زندان به قصر

۱۸۶- هنگامی که پنجره امید و روشنائی به روی انسان باز می شود، چه خصوصیاتی در او بروز و ظهور می یابد و این مطلب در کدام آیه شریفه بیان شده است؟

۱) دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خدا است - ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۲) دارای انرژی فوق العاده و همت خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

۳) دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خدا است - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

۴) دارای انرژی فوق العاده و همت خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می برد - ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۱۸۷- با توجه به حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله که فرمود: «النَّاسُ نِيَامُ فَاذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا» چه چیزی به خواب تشبیه شده است و وجه شباهت کدام است؟

۱) زندگی دنیوی - کوتاه و گذرا بودن

۲) مرگ - کوتاه و گذرا بودن

۳) زندگی دنیوی - حتمیت و قطعیت آن

۴) مرگ - حتمیت و قطعیت آن

۱۸۸- با توجه به آیه شریفه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ مقصود از «الحیوان» است و «لو

كانوا يعلمون» شامل که با عبارت هم مفهوم است، می شود.

۱) حقیقی بودن زندگی آخرت - همه انسان ها - ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

۲) حیات روح و جسم در قیامت - بخشی از مردم - ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

۳) حقیقی بودن زندگی آخرت - بخشی از مردم - ﴿وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾

۴) حیات روح و جسم در قیامت - همه انسان ها - ﴿وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾

۱۸۹- فراگیری زندگی از شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار است که نتیجه اش می باشد.

۱) برخاسته از اعتقاد به زندگی حقیقی در جهان دیگر - تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا

۲) مبتنی بر دل نسرپردن به زندگی دنیایی - بیرون آمدن زندگی از بن بست و نترسیدن از مرگ

۳) برخاسته از اعتقاد به زندگی حقیقی در جهان دیگر - بیرون آمدن زندگی از بن بست و نترسیدن از مرگ

۴) مبتنی بر دل نسرپردن به زندگی دنیایی - تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا

۱۹۰- کدام عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و چه زمانی چنین انسانی به استقبال شهادت می‌رود؟

- (۱) اعتقاد به وعده عدالت خدا - وقتی که اگر ظلمی به انسان‌ها شود، نتواند داد خود را از ظالمان بستاند.
- (۲) نترسیدن از مرگ - آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد.
- (۳) نترسیدن از مرگ - وقتی که اگر ظلمی به انسان‌ها شود، نتواند داد خود را از ظالمان بستاند.
- (۴) اعتقاد به وعده عدالت خدا - آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد.

۱۹۱- با توجه به آیه شریفه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ...﴾، باز شدن پنجره امید و روشنائی به روی انسان، شامل است و نتیجه آن می‌شود.

- (۱) بخشی از مؤمنان - دوری از خوف و ترس
- (۲) بخشی از مؤمنان - دریافت نتیجه اعمال نیک
- (۳) تمام ایمان‌آوردگان - دریافت نتیجه اعمال نیک
- (۴) تمام ایمان‌آوردگان - دوری از خوف و ترس

۱۹۲- علت ایجاد شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار در زندگی دنیوی برای معتقدان به معاد چیست؟

- (۱) آسان بودن فداکاری در راه خدا (۲) ناگوار نبودن مرگ در نظر آن‌ها (۳) علم آن‌ها به عدل الهی (۴) نبود هیچ‌گونه ترس و اندوه در آن‌ها

۱۹۳- زیبایستن در زندگی و دل‌ن سپردن به دنیا، شیوه نیک و ثمره آن است.

- (۱) مجاهدان راه حق - همت خستگی‌ناپذیر
- (۲) مجاهدان راه حق - ناگوارنداستن مرگ
- (۳) خداپرستان حقیقی - ناگوارنداستن مرگ
- (۴) خداپرستان حقیقی - همت خستگی‌ناپذیر

۱۹۴- قرآن کریم تفاوت میان یک مرحله هستی با هستی بالاتر آن را چگونه توصیف نموده است؟

- (۱) ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ (۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ﴾
- (۳) ﴿مَنْ كَانَ يَرْيِدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ (۴) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

۱۹۵- مفهوم مشترک میان سخن رسول خدا ﷺ که فرمود: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید» و آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ چیست؟

- (۱) هدف از آفرینش انسان و توجه‌دادن به آن
- (۲) نفی انکار معاد و ترسیم چهره حقیقی دنیا
- (۳) موقتی‌بودن دنیا و برتر بودن حیات آخرت
- (۴) ناپایداری آرزوهای انسان و بقای روح در آخرت

۱۹۶- اعتقاد به نظام جزا و پاداش عادلانه، علت کدام پیامد اعتقاد به معاد است و پیام کدام آیه شریفه، ترسیم‌کننده این مطلب می‌باشد؟

- (۱) باز شدن پنجره امید و روشنائی - ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ...﴾
- (۲) آمادگی فداکاری در راه خدا - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ...﴾
- (۳) باز شدن پنجره امید و روشنائی - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ...﴾
- (۴) آمادگی فداکاری در راه خدا - ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ...﴾

۱۹۷- خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپزند. این خصوصیت چه ثمرات و نتایجی را در پی دارد؟

- (۱) می‌دانند که هیچ‌یک از کارهای نیک در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند و اگر ظلمی به آن‌ها شود، قطعاً در جهان دیگر به سزای اعمالشان خواهند رسید.
- (۲) مرگ را ناگوار و هولناک نمی‌دانند و دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر می‌شود و شجاعت به مرحله عالی آن می‌رسد.
- (۳) از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با شناخت و اندیشه و استفاده از نعمات، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند.
- (۴) دچار حزن و ترس از عاقبت زندگی خود نمی‌شوند و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی آن‌ها را فرا می‌گیرد.

۱۹۸- در اعتقاد خداپرستان حقیقی، مرگ برای چه کسانی ناگوار و هولناک است؟

- (۱) از خداوند عمر طولانی می‌خواهند - با کوله‌باری از گناه با آن مواجه می‌شوند.
- (۲) از خداوند عمر طولانی می‌خواهند - فراوان به یاد مرگ‌اند.
- (۳) زندگی را محدود به دنیا می‌بینند - با کوله‌باری از گناه با آن مواجه می‌شوند.
- (۴) زندگی را محدود به دنیا می‌بینند - فراوان به یاد مرگ‌اند.

۱۹۹- فرمایش امام حسین (ع): «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.» به کدام دلیل بوده است؟

- (۱) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما مرگ را ناگوار نمی‌دانند، از این‌رو به دنیا دل نمی‌سپزند.
- (۲) آن‌گاه که فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت می‌روند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار می‌کنند.
- (۳) خداپرستان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، به درجات برتر بهشت نائل شوند.
- (۴) اگر در این مسیر ظلمی به انسان شود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آن‌ها را به سزای اعمالشان خواهد رساند.

۲۰۰- در کدام دیدگاه، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است و قرآن کریم چه تعبیری را برای این امر به کار برده است و چنین دیدگاهی چه ثمره‌ای

را به همراه دارد؟

- (۱) پیامبران الهی - ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ﴾ - ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ (۲) منکرین معاد - ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ﴾ - ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾
- (۳) پیامبران الهی - ﴿لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ - ﴿فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۴) منکرین معاد - ﴿لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ - ﴿مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

۲۰۱- نترسیدن خداپرستان از مرگ، به بیان هدایت‌بخش امام حسین (ع) موجب می‌شود.

- (۱) آسان تر شدن دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا (۲) عبور از سختی‌ها و وصول به سعادت و کرامت‌های جاوید
- (۳) استقبال از شهادت و شوق به آن و ناگوارنداستن مرگ (۴) سعادت یافتن مرگ و ننگ و خواری دانستن زندگی با ظالمان

۲۰۲- پیام کدام آیه به ترتیب «بهای اندک دنیا در مقابل آخرت» و «منحصر کردن زندگی به همین حیات فانی» است؟

- (۱) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ (۲) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ - ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾
- (۳) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ (۴) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ - ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾

۲۰۳- با توجه به تعالیم پیامبران، خالق که موجودات را پدید آورده، همان خالق جان آن‌ها را می‌گیرد، این مطلب در عبارت قرآنی مورد انکار واقع گردیده و البته این سخن را کافران از روی نمی‌گویند.

- (۱) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - عقل
(۲) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - علم
(۳) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - علم
(۴) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - عقل

۲۰۴- عامل بی‌ارزش شدن زندگی چند روزه دنیایی است و ثمره آن است که عاقبت را به همراه دارد.

- (۱) متنوع بودن استعدادها انسان - سرگرم شدن به هدف‌های زودگذر - گرفتاری به بیماری‌های روحی
(۲) گرایش به جاودانگی - سرگرم شدن به هدف‌های زودگذر - از دست دادن شادابی و نشاط زندگی
(۳) متنوع بودن استعدادها انسان - دچار شدن به یأس و ناامیدی - از دست دادن شادابی و نشاط زندگی
(۴) گرایش به جاودانگی - دچار شدن به یأس و ناامیدی - گرفتاری به بیماری‌های روحی

۲۰۵- پیامدهای انکار معاد از سوی کسانی که می‌گویند: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيِي﴾ کدام است؟

- (۱) بی‌ارزش شدن زندگی چند روزه دنیایی - فراموش کردن و غفلت از مرگ
(۲) حرص و طمع نسبت به زندگی دنیایی - فراموش کردن و غفلت از مرگ
(۳) بی‌ارزش شدن زندگی چند روزه دنیایی - تردید نسبت به آینده و اضطراب از مرگ
(۴) حرص و طمع نسبت به زندگی دنیایی - تردید نسبت به آینده و اضطراب از مرگ

۲۰۶- از دقت در آیه شریفه: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيِي﴾ و ما يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ و ما لهم بذلك من علم ان هم إِلَّا يَظُنُّونَ کدام مفهوم دریافت نمی‌شود؟

- (۱) کافران آفرینش را محدود به حیات دنیوی می‌دانند.
(۲) نابودی انسان، در دیدگاه کافران، وابسته به عوامل متعدد است.
(۳) انکار کافران، امری یقینی نیست، بلکه از روی خیال است.
(۴) شروع زندگی در دنیا با مرگ و بسته شدن دفتر عمر عده‌ای دیگر همراه است.

۲۰۷- منکران معاد، برای تسکین خود و فرار از ناراحتی چه روشی را انتخاب می‌کنند و عکس‌العمل گروهی که غفلت از مرگ را پیش گرفته‌اند، چیست؟

- (۱) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند - از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.
(۲) در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید - خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند.

- (۳) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند - در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.

- (۴) در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید - از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.

۲۰۸- آثار و پیامدهای انکار معاد، علاوه بر منکرین، گریبان‌گیر چه کسانی می‌شود و به چه دلیل زندگی این افراد تفاوتی با منکران معاد ندارد؟

- (۱) معرفت و ایمانشان به انجام عمل صالح منجر نشده است - جست‌وجوی خوشی و لذت از راه گناه و عادت به آن
(۲) قبول معاد در آن‌ها به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است - فرورفتن در هوس‌ها و در نتیجه معبود و هدف قراردادن دنیا و غفلت از آخرت
(۳) قبول معاد در آن‌ها به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است - جست‌وجوی خوشی و لذت از راه گناه و عادت به آن
(۴) معرفت و ایمانشان به انجام عمل صالح منجر نشده است - فرورفتن در هوس‌ها و در نتیجه معبود و هدف قراردادن دنیا و غفلت از آخرت

۲۰۹- قرآن کریم در پاسخ به: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيِي﴾ چه می‌فرماید؟

- (۱) ﴿وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
(۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ﴾
(۳) ﴿التَّاسِ نِيَامُ فَاذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا﴾
(۴) ﴿مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

۲۱۰- چرا برخی از افراد با این که می‌گویند آخرت را قبول دارند و از لحاظ فکری آن را پذیرفته‌اند، تلاش چندانی برای آن جهان نمی‌کنند و در زندگی خود به گونه‌ای عمل می‌کنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟

- (۱) اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند و قلباً به آن نگریده‌اند.
(۲) این افراد با فراموش کردن آخرت، خود را سرگرم دنیا و زیبایی‌های فریبنده‌اش کرده‌اند و نسبت به آخرت کافرنند.
(۳) این دسته از لحاظ فکری و اعتقادی دچار اشتباه شده و در حقیقت نسبت به آخرت کافرنند در حالی که می‌پندارند ایمان دارند.
(۴) این افراد با کافران تفاوتی ندارند و در عمل نیز دچار سردرگمی هستند به گونه‌ای که نه به معاد ایمان دارند و نه آن را انکار می‌کنند.

۲۱۱- میان توجه به آخرت و بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی تلازم برقرار بدان علت که

- (۱) است - دلفریبی به نعمت‌های ناپایدار دنیوی غفلت از آخرت و یاد خدا را در پی دارد.
(۲) نیست - اعتقاد به آخرت باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی نیز می‌شود.
(۳) است - توجه به دنیا، موجب فرورفتن در هوس‌ها و هدف قراردادن آن می‌شود.
(۴) نیست - بدون استفاده از بهره‌های دنیوی رسیدن به سعادت اخروی امکان‌پذیر نیست.

۲۱۲- قراردادن دنیا به عنوان معبود و هدف خود در معتقدین به معاد، به چه علت است و چه نتیجه‌ای را در پی دارد؟

- (۱) فرورفتن در هوس‌ها - زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.
(۲) دلبستگی به نعمت‌ها - زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.
(۳) دلبستگی به نعمت‌ها - در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.
(۴) فرورفتن در هوس‌ها - در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.

سؤالات ارتباطی

۲۱۳- هر یک از عبارات زیر در صدد بیان ویژگی‌های کدام بعد از ابعاد انسان می‌باشند؟

- تجزیه پذیری و تلاشی ناپذیری

- برخورداری همیشگی از آگاهی

- فناپذیری و بقا

(۱) روح و جسم - تفاوت بعد حقیقی با کالبد انسان - ویژگی مورد غفلت معتقدین به معاد

(۲) جسم و روح - علت دوبعدی بودن وجود انسان - ویژگی مورد انکار منکرین معاد

(۳) روح و جسم - علت دوبعدی بودن وجود انسان - ویژگی مورد غفلت معتقدین به معاد

(۴) جسم و روح - تفاوت بعد حقیقی با کالبد انسان - ویژگی مورد انکار منکرین معاد

۲۱۴- چند مورد از موارد زیر با سخن رسول خدا ﷺ که فرمود: «النَّاسُ نِيَامُ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا» مناسبت ندارد؟

(الف) مرگ غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای کالبد انسان است.

(ب) دنیا تنها نیمی از زندگی انسان است و زندگی واقعی پس از بیداری آغاز می‌شود.

(ج) مرگ پلی است که آدمی را از یک مرحله هستی به هستی بالاتر منتقل می‌کند.

(د) باهوش‌ترین مؤمنان آنان‌اند که ترسی از مرگ ندارند و همواره آماده فداکاری در راه خدا هستند.

(۱) الف - ج (۲) ب - د (۳) الف - ب - د (۴) الف - ج - د

۲۱۵- پاسخ هر یک از سؤالات مطرح شده با توجه به آیه: ﴿مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ به ترتیب کدام است؟

- مقصود از «ذلك» چیست؟

- این سخن چه کسانی است؟

- علت این انکار چیست؟

(۱) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - کافران - گرفتاری به شرک در خالقیت

(۲) ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَى﴾ - بدکاران - گرفتاری به شرک در خالقیت

(۳) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - بدکاران - شرک عملی

(۴) ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَى﴾ - کافران - شرک عملی

۲۱۶- چند مورد از موارد زیر عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

خداپرستان حقیقی

(الف) گرچه در دنیا زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرنند، از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

(ب) آرزوی مرگ می‌کنند تا بتوانند با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند.

(ج) معتقدند مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که از حق و مظلوم دفاع نکنند و به استقبال شهادت نروند.

(د) به سبب اطمینان از رسیدن ظالمان به سزای اعمالشان، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا برایشان آسان‌تر می‌شود.

(۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۱ (۴) ۳

۲۱۷- به ترتیب کدام آیات و روایات با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- «النَّاسُ نِيَامُ»

- «إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ»

- «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید.»

(۱) ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - «نموت و نحیی» - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

(۲) ﴿مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوَ وَلَعِبٌ﴾ - ﴿وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

(۳) ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - ﴿وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ - ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

(۴) ﴿مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوَ وَلَعِبٌ﴾ - «نموت و نحیی» - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۲۱۸- علت هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب کدام است؟

(الف) من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.

(ب) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

(ج) زندگی و رفتار معتقدان به معاد که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

(۱) ترسیدن از مرگ - آمادگی فداکاری در راه خدا - غفلت و فراموشی مرگ

(۲) نجات از ذلت دنیا - آمادگی فداکاری در راه خدا - دنیا را معبود و هدف قرار دادن

(۳) ترسیدن از مرگ - دل‌ن سپردن به دنیا - دنیا را معبود و هدف قرار دادن

(۴) نجات از ذلت دنیا - دل‌ن سپردن به دنیا - غفلت و فراموشی مرگ

۲۱۹- کدام پیامد با گروه مربوط به خود، مناسبت دارد؟

(الف) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند - به یأس و ناامیدی دچار می‌شوند.

(ب) نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند - همین زندگی چندروزه برایشان بی‌ارزش می‌شود.

(ج) می‌کوشد راه فراموش کردن را پیش بگیرد - در راه‌هایی قدم می‌گذارد که روزبه‌روز به یأس او می‌افزاید.

(د) قبول معاد به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است - عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت.

(۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ب - د

۲۲۰- علت شور و نشاط و انگیزه فعالیت در انسان موحد که در آیه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ آمده، در کدام عبارات به درستی ذکر شده است؟

(ترکیبی)

- (۱) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ - ﴿إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾
 (۲) ﴿فَالْهَمُّهَا فَجُورُهَا وَتَقْوَاهَا﴾ - ﴿إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾
 (۳) ﴿فَالْهَمُّهَا فَجُورُهَا وَتَقْوَاهَا﴾ - ﴿إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾
 (۴) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ - ﴿إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾
- ۲۲۱- روایت: «النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا» با کدام آیه شریفه هم مفهوم است؟

- (۱) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
 (۲) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾
 (۳) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
 (۴) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْزِيَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾

۲۲۲- سخن رسول خدا ﷺ که فرمود: «باهوش ترین مؤمنان آنان اند که فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می کنند.» در مقام تبیین مفهوم کدام آیه می باشد؟

- (۱) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ﴾
 (۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
 (۳) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدِ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
 (۴) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

کنکور

۲۲۳- روایات معصومین (ع) مردم را در این جهان چگونه توصیف نموده اند و وجود نعمت های حقیقی در زندگی پس از مرگ در کدام عبارت شریفه، بیان شده است؟

(فارغ از کشور ۹۹)

- (۱) یظنون - ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
 (۲) یظنون - ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾
 (۳) نیام - ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
 (۴) نیام - ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾

(فارغ از کشور انسانی ۹۹)

۲۲۴- کدام عبارت شریفه، بیان می کند که انسان برای نابودی و فنا خلق نشده و برای بقا آفریده شده است؟

- (۱) ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾
 (۲) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ﴾
 (۳) ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
 (۴) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾

(ریاضی ۹۹)

۲۲۵- بیداری و هوشیاری مردمان چه زمانی فرامی رسد و در آن وقت چه چیزی را به قطعیت خواهند فهمید؟

- (۱) «الناس نیام» - ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ﴾
 (۲) «الناس نیام» - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
 (۳) «إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ» - ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانِ﴾
 (۴) «إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ» - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

(تهری ۹۹)

۲۲۶- پاسخ به کسانی که می گویند: «ما هیهی إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَى» در کدام عبارت، بیان شده است؟

- (۱) ﴿وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾
 (۲) ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾
 (۳) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدِ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
 (۴) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾

(هنر ۹۹)

۲۲۷- فرورفتن در هوس ها برای معتقدین به معاد چه عاقبتی دارد و زندگی آنان چگونه خواهد شد؟

- (۱) هدف قراردادن زندگی دنیوی در عین اعتقاد به حیات اخروی - پیروی از ظن و گمان
 (۲) هدف قراردادن زندگی دنیوی در عین اعتقاد به حیات اخروی - فرورفتن در گرداب آلودگی ها
 (۳) انکار زندگی پس از مرگ در عین اعتقاد به متلاشی شدن جسم و روح انسان - پیروی از ظن و گمان
 (۴) انکار زندگی پس از مرگ در عین اعتقاد به متلاشی شدن جسم و روح انسان - فرورفتن در گرداب آلودگی ها

(زبان ۹۹)

۲۲۸- غرض اصلی کسانی که می گویند ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ کدام است؟

- (۱) اثبات اثر مرور زمان در زندگی و حیات انسان ها
 (۲) انکار وجود آفریننده حکیمی که این جهان را خلق نموده
 (۳) ابطال گفته های موحدان در وجود آثار متأخر اعمال انسان
 (۴) تأیید نظر منکرین معاد در زمینه متلاشی شدن جسم و روح انسان

(فارغ از کشور ۹۸)

۲۲۹- کدام آیه شریفه، به دیدگاه افرادی که برای انسان حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند، اشاره دارد؟

- (۱) ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا...﴾
 (۲) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا...﴾
 (۳) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ...﴾
 (۴) ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا...﴾

(ریاضی ۹۸)

۲۳۰- کدام مورد اعتقاد کسانی است که ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ...﴾ را باور نموده اند و آنان جهان آخرت را چگونه توصیف می کنند؟

- (۱) مرگ را غروبی می دانند که طلوعی درخشان تر در پی دارد - ﴿لَهِیَ الْحَيَوَانِ﴾
 (۲) مرگ را غروبی می دانند که طلوعی درخشان تر در پی دارد - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾
 (۳) زندگی چندروزه دنیا بی ارزش و کم اعتبار است و لایق دلبستگی نیست - ﴿لَهِیَ الْحَيَوَانِ﴾
 (۴) زندگی چندروزه دنیا، بی ارزش و کم اعتبار است و لایق دلبستگی نیست - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾

۲۳۱- پیامد این تفکر که «برخی از افراد با این که می گویند آخرت را قبول دارند، اما در زندگی خود به گونه ای عمل می کنند که گویی آخرتی در پیش ندارند» کدام مورد است؟

(تهری ۹۸)

- (۱) به دلیل فرورفتن در هوس ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند و از یاد آخرت غافل می شوند.
 (۲) با این که این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، اما به لطف و رحمت الهی امیدوارند.
 (۳) در دنیا با شور و نشاط هستند و انگیزه فعالیت و کار دارند، اما در عمل با منکران معاد تفاوت دارند.
 (۴) زندگی چندروزه دنیا برایشان بی ارزش می شود و به انواع بیماری های روحی دچار می شوند.

(هنر ۹۸)

۲۳۲- کدام عامل، سبب می‌شود که دفاع از حق مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان شود؟

(۱) نرسیدن انسان از مرگ که پیامد اعتقاد به معاد است.

(۲) به بن‌بست نرسیدن انسان در زندگی که پیامد اعتقاد به معاد است.

(۳) بی‌ارزش بودن زندگی چندروزه دنیا که نتیجه آن کناره‌گیری از دیگران است.

(۴) به بن‌بست نرسیدن انسان در زندگی که نتیجه آن کناره‌گیری از دیگران است.

(زبان ۹۸)

۲۳۳- عمل به آیه شریفه ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا...﴾ چه ثمره‌ای دارد و این موضوع به کدام پیامد اعتقاد به معاد اشاره می‌کند؟

(۱) دل‌ن بستن به زندگی دنیا - گذرابودن زندگی دنیوی (۲) دچارنشدن به حزن و اندوه - گذرابودن زندگی دنیوی

(۳) دل‌ن بستن به زندگی دنیا - بازشدن پنجره امید و روشنایی به روی انسان (۴) دچارنشدن به حزن و اندوه - بازشدن پنجره امید و روشنایی به روی انسان

۲۳۴- کدام گرایش درونی است که دو گروه (منکران معاد) را به بی‌توجهی به مرگ یا ترس و اضطراب از مرگ می‌کشاند و ثمره ایمان به خدا و معاد همراه با

(ترکیبی فارغ از کشور ۹۶، تهری ۹۶ و زبان ۹۵)

عمل صالح چیست؟

(۱) غفلت از مرگ - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۲) غفلت از مرگ - ﴿وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ﴾

(۳) میل به جاودانگی - ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۴) میل به جاودانگی - ﴿وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ﴾

۲۳۵- پیام کدام آیه، حاکی از این است که «در این دنیا انسان به کارهایی مشغول می‌شود که او را از کارهای مفید باز می‌دارد، اما سرای دیگر جایی است

(ریاضی ۹۶ با تغییر)

که انسان با کمالات واقعی که از راه ایمان و عمل صالح به دست می‌آورد، زندگی می‌کند.»؟

(۱) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

(۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

(۳) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَئِىَ الْحَيَوَانِ لَوُ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

(۴) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

(فارغ از کشور ۹۵)

۲۳۶- نهراسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در میان پیروان پیامبران الهی، چه ثمره‌ای در زندگی آنان دارد؟

(۱) حیات در این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نمی‌شود و فداکاری در راه خدا ضروری می‌گردد.

(۲) آنان آرزوی مرگ می‌کنند و به همین دلیل به استقبال شهادت می‌روند و فدای انسان‌ها می‌شوند.

(۳) زندگی را کوله‌باری از گناه می‌بینند و همین عامل سبب می‌شود تا همیشه در آرزوی مرگ باشند.

(۴) دفاع از حق و مظلومان و از خودگذشتگی برای آنان آسان شود و در شجاعت به مرحله عالی برسند.

۲۳۷- زندگی دنیا بدون سرای آخرت که زندگی واقعی است، چگونه خواهد بود و پیامبر اکرم ﷺ باهوش‌ترین مؤمنان را چه کسانی معرفی می‌کنند؟

(تهری ۹۵)

(۱) تلاش بیهوده - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند.

(۲) لهو و لعب - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند.

(۳) تلاش بیهوده - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

(۴) لهو و لعب - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

۲۳۸- «الهیون» که مرگ را پایان زندگی نمی‌دانند، بلکه آن را غروبی می‌دانند که طلوعی درخشان‌تر در پیش دارد، از خداوند عمر طولانی طلب می‌کنند تا

(فارغ از کشور ۹۴ و زبان ۹۱)

به کدامین هدف برسند؟

(۱) کفه متعادل دنیا و آخرت را در هم‌سنگ جلوه‌دادن آن دو به منصه ظهور برسانند.

(۲) به دنیاپرستان بفهمانند که اعتقاد به عالم پس از مرگ، منافات با دل‌سپردن به دنیا ندارد.

(۳) با تلاش بیشتر در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند.

(۴) راه نیک‌بختی را برای آیندگان، هموار کنند و اثبات کنند که عبادت به‌جز خدمت خلق نیست.

(ریاضی ۹۴)

۲۳۹- کدام مورد بیانگر پیامدهای انکار معاد برای انسان در زندگی دنیا است؟

(۱) آماده‌شدن برای زندگی دیگر و توجه بیشتر به حیات اخروی پس از مرگ

(۲) بیرون آمدن از بن‌بست در زندگی دنیایی و بازشدن پنجره‌های روشنایی

(۳) کناره‌گیری از دیگران و بی‌ارزش شدن این زندگی چند روزه دنیا

(۴) لذت‌بردن از کار، زندگی و تلاش بسیار به همراه انرژی فوق‌العاده

(تهری ۹۴ با کمی تغییر)

۲۴۰- آیه شریفه: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ در توصیف کدام تفکر درباره مرگ می‌باشد؟

(۱) آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

(۲) مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می‌شود.

(۳) مرگ را پایان بخش دفتر زندگی نمی‌پندارند، بلکه آن را غروبی می‌دانند که طلوعی درخشان‌تر در پیش دارد.

(۴) آدمی در همان حال که از مرگ می‌گریزد، آن را ملاقات می‌کند، دوران زندگی میدان از دست دادن جان است.

(فارغ از کشور ۹۳ با تغییر)

۲۴۱- اگر بخواهیم: «چهره ملکوتی و نه ملکی دنیا را در آیینة وحی الهی مشاهده کنیم»، پیام کدام آیه ترسیم‌کننده این مقصود ما است؟

(۱) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

(۲) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَئِىَ الْحَيَوَانِ لَوُ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

(۳) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

(۴) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

(انسانی ۹۳ با تغییر)

۲۴۲- هرگاه بخواهیم با تکیه بر وحی الهی، تعریفی برای دنیا ارائه دهیم، پیام کدام آیه وافی به این مقصود است؟

- ۱) ﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
- ۲) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
- ۳) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾
- ۴) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

۲۴۳- این بیان هدایت بخش پیامبر گرامی اسلام ﷺ که فرموده اند: «برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید و با مرگ تنها از جهانی

(هنر ۹۳ با تغییر)

به جهان دیگر منتقل می شوید.» با پیام کدام آیه شریفه تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾
- ۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ﴾
- ۳) ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾
- ۴) ﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

(فارج از کشور ۹۱ با تغییر)

۲۴۴- با توجه به آیه: ﴿قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ﴾ کدام مورد از پیامدهای چنین نگرشی نیست؟

- ۱) شادابی و نشاط زندگی را از دست می دهد و از دیگران کناره می گیرد.
- ۲) زندگی چند روزه دنیا برایش بی ارزش می شود در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می شود.
- ۳) خود را به هر کاری سرگرم می سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند فراموش کنند.
- ۴) مرگ را پایان بخش دفتر زندگی می دانند و آن را غروبی می دانند که طلوعی دیگر در پیش دارد.

(ریاضی ۹۱ با کمی تغییر)

۲۴۵- آیه شریفه: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ بیانگر

- ۱) اعتقاد کسانی است که نمی توانند خود را از اندیشه مرگ و نابودی پس از آن نجات دهند.
- ۲) اعتقاد کسانی است که راه غفلت از مرگ را پیش گرفته اند و آمیدی به حیات مجدد ندارند.
- ۳) انکار ملاقات پروردگار و رضایت دادن و قناعت کردن به زندگی دنیایی است.
- ۴) عدم اعتقاد کفار به آخرت و منحصر کردن زندگی به همین زندگی دنیایی است.

(تهری ۹۱)

۲۴۶- «ناگوارنبودن مرگ» در دیدگاه الهیون بدان جهت است که:

- ۱) مرگ را وسیله ای برای نجات از زندگی و هم زیستی با ظالمان می دانند.
- ۲) ناگواری مرگ، معلول بر دوش داشتن بار سنگین گناهان است و الهیون مصون از آن اند.
- ۳) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند، به آن دل نمی سپرند.
- ۴) ناگواری مرگ، عامل نومیدی از خدا و پوچ اندیشی نسبت به آفرینش می شود که با توحید سازگار نیست.

(ترکیبی انسانی ۹۱ و تهری ۸۸ با تغییر)

۲۴۷- با توجه به روایات، باهوش ترین مؤمنان چه کسانی هستند و روح آدمی

- ۱) متفکران در نظام آفرینش اند - تغییرپذیر است و تجزیه و تحلیل نمی پذیرد و فرسوده و مستهلک نمی شود.
- ۲) آنان که فراوان به یاد مرگ اند - تغییرپذیر است و تجزیه و تحلیل نمی پذیرد و فرسوده و مستهلک نمی شود.
- ۳) آنان که فراوان به یاد مرگ اند - بعد از مرگ با بدن باقی می ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی دهد.
- ۴) متفکران در نظام آفرینش اند - بعد از مرگ با بدن باقی می ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی دهد.

۲۴۸- با توجه به آیات قرآن کریم و روایات پیشوایان دین که عامل اصلی گناه را «خود انسان» معرفی می کنند، منظور از این «خود» همان خود است

(ریاضی ۹۰)

که می باشد و در آن، تغییر و دگرگونی

- ۱) روحانی - همراه با تغییر - نیست.
- ۲) روحانی - مصون از استهلاک - هست.
- ۳) جسمانی - همراه با تغییر - نیست.
- ۴) جسمانی - مصون از استهلاک - هست.

۲۴۹- با توجه به این کلام سالار شهیدان، حضرت امام حسین ﷺ که می فرماید: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم» مفهوم می گردد که

(هنر ۹۰)

- ۱) عامل سعادت یافتن مرگ، زندگی همراه با ننگ و ذلت
- ۲) عامل همراه با ننگ و ذلت یابی زندگی، شوق به شهادت
- ۳) شوق به سعادت و لقای خداوند، عامل ننگ و ذلت یابی زندگی
- ۴) زندگی توأم با ننگ و ذلت، برخاسته از بی شوقی شهادت در راه خدا

(ریاضی و فنی و حرفه ای ۸۸)

۲۵۰- مؤدّه ﴿لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ بهره ای است که:

- ۱) مرگ را طلوعی از پس غروب و تولدی دیگر می دانند.
- ۲) خود را به لباس تقوی که بهترین لباس است، آراسته اند.
- ۳) ایمان به خدا و رستاخیز و انجام عمل نیک را با هم دارند.
- ۴) خلوص در راه خدا را بهترین ذخیره هر لحظه زندگی خود قرار می دهند.

(هنر ۸۸)

۲۵۱- بی ارزش جلوه کردن زندگی چند روزه و موقت دنیا از لوازم و است.

- ۱) میل به جاودانگی - مرگ را پایان کار دانستن
- ۲) میل به جاودانگی - تحقق آرزوها در رستاخیز
- ۳) هدف قراردادن دنیا - تحقق آرزوها در رستاخیز
- ۴) هدف قراردادن دنیا - مرگ را پایان کار دانستن

(پایه علمی کاربردی ۸۹ و ۸۸)

۲۵۲- حضرت رسول اکرم ﷺ فرمودند: باهوش ترین مؤمنان کسانی هستند که:

- ۱) مرگ را غروبی می دانند که طلوعی درخشان تر در پیش روی خود دارد.
- ۲) راضی به زندگی دنیا شده اند و به ملاقات پروردگارشان ایمان دارند.
- ۳) مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینند.
- ۴) فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می کنند.

(فارج از کشور ۸۶)

۲۵۳- فراغ از محدودیت زمان و مکان و تلاشی پذیری به ترتیب از ویژگی های موجود و است.

- ۱) غیرمجرد - مجرد
- ۲) مجرد - مجرد
- ۳) غیرمجرد - غیرمجرد
- ۴) مجرد - غیرمجرد

امامت، تداوم رسالت

تبیین ضرورت تداوم رسالت پیامبر ﷺ پس از ایشان در قالب امامت

هدف کلی

مفاهیم اصلی و سؤالات اصلی درس

امامت

آیه ولایت

حدیث جابر

اولوا الامر

ثقلین

حدیث منزلت

حدیث غدیر

آیه تطهیر

از آن جا که قرآن کریم، آخرین کتاب آسمانی و رسول خدا ﷺ خاتم پیامبران است، این سؤالات مطرح می شود که:

طرح و برنامه خداوند برای جامعه اسلامی، پس از رسول خدا ﷺ چیست؟

این جامعه در چه مسیری و چگونه باید حرکت کند؟

بعد از پیامبر اسلام ﷺ رهبری مسلمانان بر عهده چه کسانی باید قرار بگیرد؟

چرا ائمه اطهار (علیهم السلام) نیز همچون پیامبر اکرم ﷺ معصوم از گناه هستند؟

توضیح

و چرایی تعیین جانشین از طرف خدا، ۳ بیان دلایل و وقایع تاریخی که رسول خدا ﷺ، حضرت علی (علیه السلام) و امامان دیگر را به عنوان جانشین پس از خود، معرفی کرده است (۴ عصمت ائمه اطهار (علیهم السلام))

در این درس به این موضوعات توجه می شود: (۱) ذکر دلایل ضرورت تداوم برخی مسئولیت های پیامبر ﷺ پس از ایشان، (۲) تبیین چگونگی

تداوم مسئولیت های دو گانه امامت پس از رسول خدا ﷺ

سرنوشت مسئولیت های پیامبر ﷺ پس از رحلت ایشان

■ برای رسیدن به پاسخ سؤالاتی که در ابتدای درس طرح شد، قبل از هر چیز لازم است مشخص شود که در میان مسئولیت های پیامبر کدام یک با رحلت ایشان پایان می پذیرد و کدام یک باید ادامه یابد؟

■ در میان مسئولیت های سه گانه رسول خدا ﷺ، مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می پذیرد و کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست.

اما دو مسئولیت دیگر، یعنی «تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی)» و «ولایت ظاهری»، پس از ایشان چه سرنوشتی پیدا می کنند؟

افترض های مطرح در زمینه سرنوشت مسئولیت های دو گانه پس از پیامبر اکرم ﷺ

۱ قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده اند.

۲ همچون مسئولیت اول، پایان این دو مسئولیت را نیز اعلام نموده اند.

۳ جانشین را تعیین نموده و دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهری» را بر عهده وی قرار داده اند.

دلایل رد فرض اول و دوم

بطلان فرض اول روشن است؛ زیرا:

۱ قرآن کریم، هدایتگر مردم در همه امور زندگی است (جامعیت و همه جانبه بودن)؛ و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیرگذار است بی تفاوت باشد.

۲ هم چنین پیامبر اکرم ﷺ آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت هاست و نمی تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی توجهی بگذرد. در حقیقت، بی توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است و این در حالی است که دین اسلام کامل ترین دین الهی است.

فرض دوم نیز صحیح نیست؛ زیرا:

۱ نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا ﷺ نه تنها از بین نرفت، بلکه افزایش هم یافت؛ زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن گونه که پیامبر اداره می کرد، اداره نماید، افزون تر می شد.

۲ علاوه بر این که اصولاً حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام شدنی و پایان پذیر نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم (ولایت ظاهری) و معلمی (مرجعیت دینی) است که بتواند راه رسول خدا ﷺ را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.

صحت و درستی فرض سوم

بنابراین، تنها فرض سوم، منطقی و قابل قبول است؛ یعنی رسول اکرم ﷺ به فرمان خداوند، با تعیین جانشین، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

۱- توضیح

مسئولیت اول یعنی دریافت و ابلاغ وحی مربوط به «نبوت» است. به همین جهت با ختم نبوت و آخرین کتاب آسمانی پایان می پذیرد، اما دو مسئولیت دیگر یعنی مرجعیت دینی و ولایت ظاهری پس از پیامبر اکرم ﷺ در قالب امامت استمرار می یابد و هیچ گاه این دو مسئولیت پایان نمی یابد.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «زیرا» می فهمیم که: گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب

و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید: علت و افزایش نیاز به امام و رهبری پس از پیامبر اکرم ﷺ معلول و نتیجه است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۳ - یازدهم) در بطلان فرض اول به این نکته اشاره شد که «قرآن کریم هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.» این مفهوم بیانگر ویژگی جامعیت و همه جانبه بودن قرآن است که در حدیث امام باقر (ع) : «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است.» مورد تأکید قرار گرفته است.

تعیین امام

مرجع تعیین و معرفی امام و علت آن

■ اکنون که نیاز به امام پس از رسول خدا ﷺ روشن شد، این سؤال پیش می آید که چه کسی امام را معین و معرفی می کند و چگونه می توان او را شناخت؟
■ از آن جا که امام همه مسئولیت های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد (علت)، بنابراین، باید همان صفات و ویژگی های پیامبر را نیز داشته باشد (معلول) تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی های او را بپذیرند. از جمله این ویژگی ها «عصمت» است. البته تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست؛ یعنی انسان ها نمی توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی شود. بنابراین، همان طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می شود، تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.
■ با تدبر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر و مطالعه تاریخ اسلام درمی یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) را به جانشینی رسول خدا ﷺ و امامت بعد از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم (ع) پس از ایشان را معرفی کرده است.
در این جا به برخی از آیات و روایات مربوط به این مسئله می پردازیم.

۱- رابطه علت و معلولی

بر دوش داشتن همه مسئولیت های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی توسط امام: علت و برخورداری از صفات و ویژگی های پیامبر، از جمله عصمت: معلول و نتیجه است.
هم چنین ممکن نبود تشخیص عصمت برای انسان ها: علت و تنها فرد شایسته برای تعیین مقام امامت که خداست: معلول و نتیجه است.

۲- ارتباط مفهومی

عصمت اهل بیت (ع) در آیه تطهیر ﴿آما یرید الله لیزهبن عنکم الزجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً﴾ بیان شده است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۴ - یازدهم) عصمت پیامبران از مفهوم آیه ﴿الله اعلم حیث یجعل رسالته﴾ قابل دریافت است.

۱- نزول آیه انذار

از زمان نزول آیه انذار

■ حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد:

سورة شعراء آیه ۲۱۴

و انذر عشیرتک الاقربین
خویشان نزدیک را انذار کن.

تعیین جانشین پیامبر پس از نزول آیه انذار

و انذر عشیرتک الاقربین: انذار و تبلیغ دین الهی
به بستگان نزدیک پیامبر در سال سوم بعثت

انجام فرمان الهی پس از نزول آیه انذار

■ برای انجام این دستور، رسول خدا ﷺ چهل نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فراخواند و از آنان برای ترویج و تبلیغ اسلام کمک خواست.
■ واکنش خویشان پیامبر و حضرت علی (ع) نسبت به دعوت پیامبر اکرم ﷺ
■ همه مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند. در میان سکوت آنان، علی بن ابی طالب (ع) که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت: «من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا».
■ درخواست پیامبر (ﷺ)، سه بار مطرح شد و هر بار، همه سکوت کردند و تنها علی (ع) قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد. پس از آن، پیامبر (ﷺ) دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود:

پیامبر اکرم (ﷺ) همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

۱- توضیح

روز مراسم دعوت خویشان به «یوم‌الانذار» مشهور است، زیرا خداوند در این آیه به پیامبر فرمان می‌دهد که خویشان نزدیک را انذار کن.

۲- تقدم و تأخر

نزول آیه «انذار» مقدم بر اعلام مقام جانشینی حضرت علی (ع) از سوی پیامبر (ص) بود.

۳- پیام حدیث

اولین بار، با نزول آیه انذار، رسول خدا (ص)، امام علی (ع) را به عنوان جانشین خود تعیین کرد.
پس از سکوت همه خویشان و سه بار مطرح شدن درخواست پیامبر (ص) و اعلام آمادگی حضرت علی (ع)، پیامبر (ص) با پذیرش بیعت حضرت علی (ع)، برای ایشان سه مقام «اخوت» (برادر من)، «وصایت» (وصی من) و «امامت» (جانشین من) را بیان نمودند.

به نظر شما تعیین جانشین توسط پیامبر (ص) آن هم در شرایطی که ایشان هنوز موفقیتی کسب نکرده بود و حتی خویشان نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، چه پیام‌هایی در برداشت؟

این اقدام پیامبر اکرم (ص) نشان می‌دهد که اولاً، جانشینی پیامبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود. ثانیاً، جانشینی پیامبر ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد، به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا مردم آن جانشین را بشناسند.

۲- نزول آیه ولایت

اشان نزول آیه ولایت

- در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته وحی از جانب خداوند آیه‌ای بر پیامبر نازل کرد که در آن ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود: **﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾**
- با نزول این آیه، رسول خدا (ص) دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد معرفی او را دارد؛ با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد و پرسید: چه کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ فقیری که انگشتی در دست داشت، به حضرت علی (ع) که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت: آری، این مرد در حال رکوع، انگشت خود را به من بخشید. مردم که از محتوای آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا (ص) نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

اعلت نزول آیه ولایت

- نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا (ص)، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

توضیح

آیه ولایت یک موضوع کلی را مطرح می‌کند، یعنی ولایت را خاص خدا، پیامبر و کسانی می‌داند که نماز را به پا می‌دارند و در حال رکوع، زکات می‌دهند، اما چون در زمانی نازل شد که مصداق آن در همان

سورة مائده، آیه ۵۵

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

همانا ولی شما فقط خداوند و رسول او

و الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

و کسانی‌اند که ایمان آورده‌اند. همان ایمان‌آوردگانی که نماز را بر پا می‌دارند

و يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

و در حال رکوع زکات می‌دهند.

اعلام ولایت حضرت علی (ع) و معرفی جانشین پیامبر (ص)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا:
انحصار ولایت به خدا و پیامبر و جانشینان ایشان

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ:
تعیین ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان

۱- **إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا:** کلمه «انما» علامت حصر است. از این عبارت، منحصر کردن ولایت خدا و رسول و اوصیای (جانشینان) بر حق ایشان مفهوم می‌گردد.

کلمه «ولی» در این آیه به معنای ولایت و رهبری است و آن را خاص خدا، پیامبر و امامان دانسته است. این ولایت در طول یکدیگرند، نه در عرض یکدیگر، یعنی ولایت ابتدا برای خدا و سپس پیامبر و پس از آن برای امام است.

۲- **الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ:** این آیه به طور خاص در شأن حضرت علی (ع) نازل شده، زیرا ایشان تنها کسی بودند که در رکوع، انگشت خود را به عنوان صدقه به فقیری دادند. پس مصداق این آیه فقط حضرت علی (ع) است. پس از نزول آن، مصداق آیه توسط پیامبر اکرم (ص) به مردم معرفی شد.

۳- **ارتباط مفهومی:** اعلام ولایت و سرپرستی حضرت علی (ع) در حدیث غدیر نیز بیان شده است، آن جا که رسول خدا (ص) فرمود: «من كنت مولاه فهذا علي مولاه».

۴- نکته ترکیبی: (درس ۲ - دوازدهم) این آیه بیانگر توحید در ولایت است، پس با آیه ﴿ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه احدا﴾ ارتباط مفهومی دارد هم چنین این آیه، پیامبر ﷺ و حضرت علی (ع) را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند یعنی آن‌ها واسطه ولایت خداوند و رساننده فرمان‌های اویند.

۳- حدیث جابر

احکام کلی اطاعت از اولوا الامر در قرآن

■ در یکی از روزها، در مدینه، جبرئیل بر پیامبر نازل شد و آیه ۵۹ سوره نساء را بر ایشان خواند که قسمتی از آن چنین است: ﴿یا ایُّها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم ...﴾

تعیین مصادیق آیه توسط رسول خدا ﷺ

■ معمولاً وقتی آیه‌ای نازل می‌شد و حکم کلی موضوعی را بیان می‌فرمود، یاران رسول خدا ﷺ نزد ایشان می‌آمدند و جزئیات حکم را می‌پرسیدند. مثال وقتی که آیات نماز نازل شد، یاران ایشان می‌خواستند چگونگی نماز خواندن را بدانند؛ از این‌رو، پیامبر اکرم ﷺ به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.» آن گاه نماز خواندن را به آنان تعلیم داد (تعلیم و تبیین تعالیم دین یا مرجعیت دینی). وقتی این آیه هم نازل شد، جابر بن عبدالله انصاری نزد رسول خدا ﷺ آمد و گفت: «یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته‌ایم، لازم است «اولی الامر» را نیز بشناسیم.»

رسول خدا ﷺ

ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من‌اند. نخستین آنان علی بن ابی‌طالب است و سپس به ترتیب، حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن علی؛ و تو در هنگام پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمد بن علی به ترتیب، جعفر بن محمد، موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمد بن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می‌باشد که هم‌نام و هم‌کنیه من است. اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آن‌جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.

۱- توضیح

پس از نزول آیه «اولوا الامر»، پیامبر ﷺ مصادیق آنان را در حدیث جابر توضیح دادند.

۲- کلیدواژه

اولوا الامر: به معنای صاحبان امر و فرمان. صاحبان امر کسانی هستند که بنا به دستور خداوند، مردم مسلمان باید امر و فرمان آنان را اطاعت کنند که با توجه به حدیث جابر امامان دوازده‌گانه می‌باشند.

۳- پیام حدیث

در حدیث جابر، پیامبر اکرم ﷺ مصادیق «اولی الامر» را مشخص نموده‌اند. ایشان، به جابر فرمودند که امام باقر (ع) را در پیری ملاقات می‌کند. در این حدیث علاوه بر معرفی جانشینان پیامبر ﷺ، مسئله غیبت امام دوازدهم، نام و کنیه ایشان مطرح شده است. هم‌چنین ایشان راسخان در ایمان را باقی‌مانده بر عقیده به مهدویت می‌دانند.

سوره نساء، آیه ۵۹

یا ایُّها الذین آمنوا اطیعوا الله
ای مؤمنان، از خدا اطاعت کنید
و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم
و از رسول و ولی امرتان اطاعت کنید.

طرح و برنامه خداوند برای جامعه اسلامی پس از رسول خدا ﷺ

یا ایُّها الذین آمنوا: مخاطب: مؤمنان

اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر
منکم: وجوب اطاعت مطلق از خدا و رسول و
صاحبان امر (امامان)

۱- یا ایُّها الذین آمنوا: مخاطب این آیه مؤمنان در همه زمان‌ها و مکان‌ها هستند که باید از فرمان خدا و رسول و امامان اطاعت کنند.
۲- اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم: اطاعت از خدا و پیامبر و صاحبان امر (جانشینان و فرمانروایان بر حق)، یک فریضه و واجب همیشه ماندگار است: وجوب اطاعت از هر سه.

دستور به اطاعت از صاحبان امر که مصادیق آن در حدیث جابر آمده است، مطلق و بدون قید و شرط است و این امر نشان می‌دهد که امامان نیز مانند پیامبر ﷺ از عصمت برخوردارند.

۳- تقدم و تأخر: این آیه با حدیث «جابر» ارتباط معنایی دارد و مقدم بر آن حدیث، نازل گردیده و در حدیث جابر مصادیق اولوا الامر توسط رسول خدا ﷺ مشخص شده که همان امامان دوازده‌گانه هستند.

۴- ارتباط مفهومی: امامان (اولی الامر) یکی از دو ثقل گرانبهایی هستند که در حدیث «ثقلین» نیز مایه رستگاری و هدایت معرفی شده‌اند.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۴ - یازدهم) اطاعت از «اولوا الامر» بیانگر مسئولیت ولایت ظاهری و رهبری ایشان است و پس از این آیه که به ضرورت پذیرش ولایت الهی اشاره دارد، در آیه بعد، یعنی آیه ۶۰ سورة نساء بر ضرورت نفی حاکمیت طاغوت تأکید نموده و می‌فرماید: ﴿الْم تر الى الذين يزعمون انهم امنوا بما انزل اليك ... يريدون ان يتحاكموا الى الطاغوت﴾ و این دو آیه نشان می‌دهد کسی که ایمان واقعی دارد، از ولایت الهی پیروی می‌کند و کسی که صرفاً ادعای ایمان دارد، به ولایت طاغوت درمی‌آید.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۳ - دوازدهم) این آیه بیانگر توحید عملی است و اطاعت از پیامبر و امامان، لازمه توحید عملی و اطاعت از خداست.

۷- نکته ترکیبی (۳): (درس ۹ - دوازدهم) با توجه به این آیه، یکی از معیارهای تمدن اسلامی ولایت‌محوری است؛ بر این اساس رسول خدا ﷺ برانگیخته شده بود تا جامعه‌ای بنا نهد که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد.

با تفکر در آیه ۵۹ سورة نساء و حدیث جابر، پیام‌های زیر را تکمیل کنید.

- ۱- مسلمانان باید از خدا و رسول و اولوا الامر اطاعت کنند.
- ۲- از آن‌جا که این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند، سرپیچی از هر مورد گناه و عملی حرام است.
- ۳- از آن‌جا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباه‌نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا ﷺ مصداق اولی الامر را مشخص کند.
- ۴- بنا بر سخن پیامبر اکرم ﷺ کسانی که مصداق اولی الامر هستند، عبارت‌اند از: دوازده امام معصوم ﷺ شیعیان از امام علی ﷺ تا حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه‌القیوم.

۴- حدیث ثقلین

تأکید همیشگی پیامبر بر همراهی قرآن و اهل بیت و لزوم تمسک به آن‌ها

پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می‌فرمود:

إني تارك فيكم الثقلين
كتاب الله و عترتي أهل بيتي
ما إن تمسكتم بهما لن تضلوا أبداً
و إنهما لن يفترقا
حتى يردا علي الحوض
من در میان شما دو چیز گرانبها می‌گذارم:
کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم را.
اگر به این دو تمسک جوئید، هرگز گمراه نمی‌شوید
و این دو هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند
تا این‌که کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.

۱- کلیدواژه

ثقلین: به معنای دو چیز گرانبهاست که این دو ثقل عبارت‌اند از: قرآن و عترت.

۲- آتی تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتي اهل بيتي

دو یادگار پیامبر ﷺ برای امت اسلامی، قرآن و اهل بیت است. قراردادن اهل بیت در کنار قرآن، حاکی از عصمت آنان است.

۳- ما ان تمسكتم بهما لن تضلوا أبداً

در این عبارت، پیامبر ﷺ، راه دوری همیشگی از گمراهی را بیان کرده است: تمسک به قرآن و اهل بیت: مسدودبودن همیشگی راه ضلالت. بنابراین در طریق هدایت، آن‌چه ثبات قدم و هدایت همیشگی را برای جامعه اسلامی و مسلمانان تضمین می‌کند، تمسک همیشگی به ثقلین است. تمسک به یکی از این دو نیز کافی نیست.

۴- و انهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض

این عبارت، بیانگر جدایی‌ناپذیری قرآن و اهل بیت از یکدیگر تا روز قیامت است. علاوه بر این، وجود این دو تا روز قیامت در کنار هم، حاکی از همیشگی بودن قرآن و وجود امام معصوم در کنار هم است: لازم و ملزوم بودن قرآن و اهل بیت

۵- رابطه علت و معلولی

تمسک همیشگی به قرآن و اهل بیت: علت و دوری همیشگی از گمراهی و ضلالت: معلول و نتیجه آن است.

۶- ارتباط مفهومی

مصادیق حدیث ثقلین (اهل بیت رسول خدا ﷺ) در آیه تطهیر نیز آمده است و پیام هر دو عصمت اهل بیت رسول خدا ﷺ می‌باشد.

۷- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۶ - یازدهم) حدیث: «على مع القرآن و القرآن مع علي» تأکیدی بر حدیث ثقلین است که بیانگر همراه بودن قرآن با امام علی ﷺ است که مصداقی از اهل بیت، می‌باشد.

۸- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۷ - یازدهم) در عبارت قرآنی ﴿انقلبتم على اعقابكم و من ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً﴾ خداوند مسلمانان را نسبت به بازگشت به جاهلیت و گمراهی هشدار می‌دهد و پیامبر در حدیث ثقلین راه مصون‌ماندن از این گمراهی را تمسک به قرآن و اهل بیت ﷺ عنوان کرده‌اند.

با تفکر در این حدیث، این پیام‌ها استخراج می‌شود.

- ۱- همان‌طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت ﷺ نیز همواره با هم‌اند.
- ۲- همان‌طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است.
- ۳- در صورتی مسلمانان گمراه نمی‌شوند که به قرآن و اهل بیت به همراه هم و هم‌زمان تمسک جویند.
- ۴- نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد، بلکه باید از هر دو پیروی کرد.

۵- حدیث منزلت

تفاوت و شباهت منزلت هارون برای موسی با حضرت علی علیه السلام برای پیامبر اکرم ﷺ

وقتی خداوند، حضرت موسی علیه السلام را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد. خداوند نیز درخواست حضرت موسی علیه السلام را پذیرفت و او را مشاور و وزیر وی قرار داد.

پیامبر اکرم ﷺ بارها به حضرت علی علیه السلام فرمود:

أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي

تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی؛ جز این که بعد از من پیامبری نیست.

۱- پیام حدیث

حدیث منزلت در شأن حضرت علی علیه السلام است و پیامبر اکرم ﷺ ایشان را در منزلت نزد خود، شبیه به هارون برای موسی علیه السلام دانسته است. وجه شباهت حضرت علی علیه السلام به هارون، مشاور، پشتیبان، وزیر و شریک در امر هدایت بودن ایشان برای پیامبر ﷺ است.

وجه تفاوت آن، در ختم نبوت و عدم ارسال پیامبر پس از حضرت محمد ﷺ است و این مفهوم در عبارت «إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي» اشاره شده است.

۲- نکته ترکیبی

(درس ۲ - یازدهم) با توجه به این که در زمان حضرت محمد ﷺ، عوامل ختم نبوت و بی نیازی از آمدن پیامبر جدید فراهم بوده است، نبوت

پایان می پذیرد و این امر در حدیث منزلت نیز اشاره شده است.

بیت: بر او ختم آمده پایان این راه / بر او نازل شده «ادعوا الی الله» نیز بیانگر ختم نبوت است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۶ - یازدهم) در روز بعثت، پس از نزول وحی، پیامبر ﷺ به امام علی علیه السلام فرمود: «بی گمان آن چه را من می شنوم تو هم می شنوی و آن چه را من می بینم تو هم می بینی، جز این که تو پیامبر نیستی، بلکه وزیر هستی» این سخن به مقام وزارت امام علی علیه السلام اشاره دارد و با حدیث منزلت هم مفهوم است.

۶- حدیث غدیر

شان نزول آیه تبلیغ

پیامبر گرامی اسلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضة حج را به جا آورد. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حجة البلاغ» و «حجة الوداع» مشهور است. در این حج، هزاران نفر شرکت کرده بودند، تا روش انجام دادن اعمال حج را از رسول خدا ﷺ فرا گیرند و حج را با ایشان به جا آورند. پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذی الحجة، در محلی به نام غدیر خم این آیه نازل شد: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾

بیان حدیث غدیر پس از نزول آیه تبلیغ

بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم ﷺ دستور داد همه توقف کنند تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته اند، برگردند. ظهر شده بود؛ ابتدا نماز را به جا آوردند و سپس، پیامبر در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد.

پیامبر اکرم ﷺ در قسمتی از سخنرانی از مردم پرسید:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوَّلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ أَيْ مَرَدَم، چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟

گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند. سپس فرمود:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَى مَوْلَاهُ هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست.

و این جمله را سه بار تکرار کرد.

در پایان سخنرانی نیز از حاضران خواست که مطالب گفته شده را به غایبان برسانند. پس از آن، مردم برای عرض تبریک و شادباش به سوی امام آمدند و با وی بیعت کردند.

۱- توضیح

حدیث غدیر و آیه تبلیغ، مربوط به سال دهم هجرت یا حجة الوداع و حجة البلاغ است.

۲- پیام حدیث

در عبارت: «مَنْ أَوَّلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» سزاواری به معنای ولایت و سرپرستی است. این عبارت، پس از نزول آیه تبلیغ و قبل از حدیث غدیر بیان شد.

بازتاب این عبارت به مردم، قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش از سوی مردم بود. زیرا که در جواب پیامبر ﷺ گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.

عبارت: «مولا» در حدیث غدیر که پس از این عبارت بیان شد، در همان معنا به کار رفته و به معنای ولایت ظاهری و سرپرستی حضرت علی علیه السلام بر مسلمانان است. پیامبر اکرم ﷺ برای بیان اهمیت و توجه بیشتر به این امر، این جمله را سه بار تکرار نمودند. هم چنین بیعت مردم با حضرت علی علیه السلام، پس از بیان این حدیث نشانگر تأیید و پذیرش مقام ولایت ایشان از سوی مردم بوده است.

۳- تقدم و تأخر

نزول آیه «تبلیغ» مقدم بر «حدیث غدیر» بود.

۴- ارتباط مفهومی

در آیه ولایت نیز مقام ولایت برای حضرت علی علیه السلام بیان شده است.

۵- نکته ترکیبی

(درس ۲ - دوازدهم) پاسخ مردم به پرسش «من اولی الناس بالمؤمنین

من انفسهم» بیانگر پذیرش ولایت پیامبر در طول ولایت الهی و قبول توحید در ولایت است.

سورة مائده، آیه ۶۷

یا ایها الرسول: مخاطب آیه: پیامبر اکرم ﷺ

بَلِّغْ ما انزل الیک من ربِّک: لزوم ابلاغ ولایت علی ﷺ و تعجیل در آن

و ان لم تفعل فما بَلَّغْتَ رسالتہ: اهمیت ابلاغ ولایت علی ﷺ

و الله یعصمک من الناس: وجود خطرها و وعده مصونیت جان پیامبر ﷺ از آن خطرات

ان الله لا یهدی القوم الکافرین: بی نصیبی کافران از هدایت الهی

یا ایُّها الرِّسُولُ بَلِّغْ ما أنزلَ إِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ
ای رسول، آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده برسان
وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ
و اگر چنین نکنی، رسالتش را ادا نکرده‌ای
وَ اللَّهُ یَعِصَمُکَ مِنَ النَّاسِ
و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند.
إِنَّ اللَّهَ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْکَافِرِینَ
خداوند، کافران را هدایت نمی‌کند.

دستور الهی به تعیین جانشین پیامبر ﷺ در حجة الوداع

۱- **یا ایُّها الرِّسُولُ:** در این آیه، پیامبر ﷺ با عنوان «رسول» خطاب شده است که نشان‌دهنده رسالت مهم ایشان در ادامه آیه است.

۲- **بَلِّغْ ما انزل الیک من ربِّک:** خداوند به پیامبر ﷺ فرمان می‌دهد که آنچه بر او نازل شده، یعنی **معرفی جانشین خود** را به مردم برساند. این امر نشان می‌دهد که انتخاب امام نیز از سوی خدا صورت می‌گیرد. بیان خداوند به گونه‌ای است که **تعجیل و حتمیت** در انجام‌دادن مأموریت را از پیامبر ﷺ می‌خواهد: **حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان.**

۳- **و ان لم تفعل فما بَلَّغْتَ رسالتہ:** این عبارت بیانگر اهمیت فرمان الهی به پیامبر ﷺ در معرفی جانشین خود است، زیرا تنها آیه‌ای است که پیامبر ﷺ را نسبت به کتمان پیام این چنین تهدید کرده و اهمیت ابلاغ این پیام را با همه مسئولیت‌های دوران نبوت برابر دانسته است: **هم‌وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت بیست و سه ساله پیامبر ﷺ.**

۴- **و الله یعصمک من الناس:** این عبارت وجود مخاطرات در مسیر تبلیغ دین را اعلام می‌کند، زیرا انجام‌دادن مأموریت اعلام جانشینی خطرهای بزرگی را به دنبال دارد و خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می‌دهد او را از **خطرات احتمالی منافقان** حفظ خواهد کرد: وجود خطرها و مصونیت جان پیامبر ﷺ در نتیجه، ابلاغ ولایت امیر مؤمنان، برای پیامبر ﷺ خالی از دغدغه و خطر نبود.

۵- **ان الله لا یهدی القوم الکافرین:** از مصادیق کفر، انکار ولایت است و بی‌نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و اجتناب‌ناپذیر است.

۶- **تقدم و تأخر:** مؤخر از نزول این آیه، پیامبر ﷺ در یک سخنرانی مهم ابتدا بحث ولایت و سرپرستی خود و خدا را در عبارت: «یا ایُّها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» بیان کردند که نتیجه و بازتاب آن، قبول ولایت، سرپرستی خدا و پیامبر ﷺ توسط مردم بود و سپس حدیث غدیر: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» را بیان کردند.

۷- **نکته ترکیبی:** (درس ۴ - یازدهم) با توجه به عبارت «بَلِّغْ» به مسئولیت دریافت و ابلاغ وحی پیامبر ﷺ پی می‌بریم.

در آیه ۶۷ سورة مائده تدبیر کنید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- ۱- خداوند چه فرمانی به پیامبر می‌دهد؟
آنچه که بر او نازل شده به مردم برساند و ابلاغ کند.
- ۲- اهمیت این فرمان چه قدر است؟
به اندازه‌ای که اگر انجام نشود، اصل رسالت به انجام نرسیده است.
- ۳- چرا خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد؟
زیرا ابلاغ این پیام منافع برخی را به خطر می‌انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

درباره واقعه بزرگ غدیر بیندیشید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- الف) چرا مراسم غدیر هم‌زمان با بزرگ‌ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟
به خاطر این که مسئله خلافت و جانشینی حضرت علی ﷺ به وسیله حجاج که بیش از صد هزار نفر بودند، به سراسر سرزمین‌های اسلامی رسانده شود تا حجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعداً ادعا نکنند که پیامبر ﷺ جانشینی برای خود نصب نکرده است.

ب) چرا خداوند انجام ندادن این مأموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد، در غیر این صورت بعد از وفات رسول خدا ﷺ اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت و جامعه اسلامی رو به ضعف و زوال می‌نهاد. پس انجام ندادن این مأموریت که باعث لطمه به دین می‌شد، مساوی عدم انجام رسالت بود.

پ) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی ﷺ پس از پایان مراسم، نشانه چیست؟

آشکار است که این شادباش در صورتی صحیح است که در آن روز حضرت علی ﷺ از سوی خدا و رسول خدا ﷺ به مقامی بلند رسیده باشد و جز در این صورت تهنیت معنی نداشت. در واقع این تبریک نشانه معرفی امام علی ﷺ به عنوان جانشین پیامبر ﷺ است و تبریک و دست دادن به منزله بیعت و قبول ولایت از جانب مردم است.

ت) چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟

اولاً: پیامبر اسلام پیش از جمله «من کنت مولا» فرمودند: «ایها الناس اولى الناس بالمؤمنین من انفسهم». همان طور که در جمله پیشین صحبت از اولویت و ولایت است، در جمله بعد هم باید صحبت از ولایت و سرپرستی باشد تا ارتباط معنوی در جمله محفوظ بماند. ثانیاً: هیچ عاقلی باور نمی‌کند که پیامبر مردم را در شرایط و در آن هوای گرم نگه دارد و منظورش فقط این باشد که بگوید هر کس من دوست او هستم، علی ﷺ دوست اوست.

ثالثاً: اگر مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی انجام نپذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

۷- آیه تطهیر: عصمت ائمه اطهار علیهم السلام

دلیل ضرورت عصمت در ائمه علیهم السلام

■ از آن جا که امام علی ﷺ و دیگر امامان ﷺ دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را پس از رسول خدا ﷺ بر عهده دارند (علت)، ضروری است که آنان نیز معصوم از گناه و خطا باشند (معلول). چنان که توضیح داده شد، ضرورت داشتن این ویژگی، یکی از دلایل معرفی امام از جانب خداست. در آیاتی از قرآن کریم و سخنان رسول خدا ﷺ به این مسئله اشاره شده است. یکی از آن‌ها نزول آیه تطهیر است.

اشان نزول آیه تطهیر

■ ام سلمه، همسر رسول خدا ﷺ می‌گوید: روزی ایشان در خانه استراحت می‌کرد که دختر بزرگوارش فاطمه زهرا علیها السلام وارد شد و سلام کرد. پیامبر ﷺ پاسخ داد و ایشان را به کنار خود دعوت کرد. پس از وی حضرت علی ﷺ، امام حسن ﷺ و امام حسین ﷺ آمدند. رسول خدا ﷺ آنان را نیز در کنار خود جای داد. آن گاه برای آنان این گونه دعا کرد: «خدایا! اینان اهل بیت من اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» در همین زمان فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾.

بافتکر در آیه تطهیر درمی یابیم که

۱) این آیه، تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می‌گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در این جا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل سایر بستگان پیامبر ﷺ نمی‌شود.

۲) چون این تعداد خاص معصوم اند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان کننده دستورات الهی است (مرجعیت دینی).

اچگونگی آگاه شدن مسلمانان از مصادیق اهل بیت علیهم السلام

■ پیامبر اکرم ﷺ برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه علیها السلام می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

تذکر از آن جا که در زمان نزول این آیه از میان اهل بیت فقط امام علی ﷺ، حضرت فاطمه علیها السلام، امام حسن ﷺ و امام حسین ﷺ حضور داشتند، در این واقعه تنها نام این چهار بزرگوار ذکر شده است. در سخنان دیگر پیامبر ﷺ، امامان بعدی هم جزء اهل بیت شمرده شده اند.

۱- توضیح

داستان مربوط به آیه تطهیر، به «حدیث کساء» مشهور است که پیامبر ﷺ در منزل ام سلمه بودند و جمع شدن وجود مقدس فاطمه زهرا علیها السلام و حضرت علی ﷺ و امام حسن و امام حسین ﷺ در کنار ایشان و سپس دعا در حق آن‌ها و معرفی کردنشان به عنوان «اهل بیت» خودشان مربوط به این آیه می‌باشد.

پیام های مربوط به آیه تطهیر به طور خلاصه بدین شرح است:

پیام اول: عصمت اهل بیت ﷺ

پیام دوم: معرفی چهار نفر از خانواده پیامبر به عنوان اهل بیت ﷺ

پیام سوم: حجیت رفتار و سخن اهل بیت ﷺ

۲- رابطه علت و معلولی

با توجه به کلمه «از آن جا که» در اول این بخش می‌فهمیم که: بر عهده داشتن دو مسئولیت ولایت ظاهری و مرجعیت دینی توسط امامان ﷺ و اسوه بودن ایشان در کردار و گفتار: علت و عصمت آنان از گناه و خطا: معلول و نتیجه است.

۳- تقدم و تاخر

بیان جمله دعایی پیامبر که فرمود: «خدایا اینان اهل بیت من اند ...» مقدم بر نزول آیه تطهیر بود.

سورة احزاب، آية ۳۳

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ

همانا خدا اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را
و يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا
و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.

عصمت اهل بیت پیامبر ﷺ

آنما یرید الله لیذهب عنکم الرّجس اهل البیت:
اراده خداوند بر دوری اهل بیت پیامبر ﷺ از ناپاکی

و یطهّركم تطهیراً: رقم زدن اسوه و حجت بودن
اهل بیت ﷺ با اعلام پاکی و عصمت ایشان

۱- **آنما یرید الله:** «آنما» علامت حصر است و این امر نشان می دهد که عصمت منحصر به اهل بیت پیامبر ﷺ است.

از کلمه «یرید» متوجه می شویم که اراده خداوند، بر عصمت اهل بیت تعلق گرفته است.

۲- **لیذهب عنکم الرّجس اهل البیت:** مقصود از «اهل بیت» همه خاندان پیامبر ﷺ نیست، بلکه فقط حضرت فاطمه (علیها السلام)، حضرت علی (علیه السلام)، امام حسن و امام حسین (علیهم السلام) است که این آیه در شأن آنها نازل شده است. البته با توجه به سخنان دیگر رسول خدا ﷺ، امامان دیگر نیز جزء اهل بیت شمرده شده اند.

مقصود از «رجس» پلیدی و ناپاکی است که هم شامل گناه و خطا و هم آلودگی های اخلاقی می شود. نفی اهل بیت رسول خدا ﷺ از این دو مورد، بیانگر عصمت آنهاست.

۳- **و یطهّركم تطهیراً:** در این عبارت، خداوند بر اثبات پاکی و عصمت اهل بیت تأکید کرده است.

۴- **رابطه علت و معلولی:** چون اهل بیت معصوم هستند، سخن و عمل آنان ملاک و معیار است و باید به آنها عمل کرد: حجیت نظر و عمل اهل بیت، زاییده و معلول عصمت است.

۵- **ارتباط مفهومی:** در آیه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اطِيعُوا أَمْرًا مِنْكُمْ﴾ نیز می گوئیم چون این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته است، بنابراین اولی الامر نیز معصوم اند. در حدیث تقلین نیز وجود امام در کنار قرآن، بیانگر عصمت ایشان است.

۶- **نکته ترکیبی:** (درس ۶ - یازدهم) در حدیث: «علی مع الحق و الحق مع علی» نیز به عصمت حضرت علی (علیه السلام) اشاره شده است. هم چنین در حدیث: «انا مدینه العلم و علی بابها فمن اراد العلم فلیأتها من بابها» نیز به عصمت علمی حضرت علی (علیه السلام) اشاره شده است.

نتیجه گیری

با بررسی این آیات و احادیثی که گفته شد، روشن می شود:

۱- پیامبر اکرم ﷺ با هدایت و راهنمایی خداوند، حضرت علی (علیه السلام) و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده دار مسئولیت امامت اند.

۲- لازمه این مرتبه از جانشینی، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است؛ همان گونه که رسول خدا ﷺ این دو ویژگی را دارا بود.

۳- حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) جزء اهل بیت است و اگر چه عهده دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمه هدایت و رستگاری است.

توضیح

نکته دوم بر «عصمت» و ضرورت آن در امام اشاره می کند.
نکته سوم بر مقام عصمت حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) و وجوب پیروی مردم از ایشان اشاره دارد. این امر در آیه تطهیر نیز آمده است.

نکته اول بر «الهی بودن» مسئولیت امامت و تعیین امام از طرف خدا و بیان آن به مردم توسط پیامبر خدا ﷺ اشاره دارد.

پرسش های چهارگزینه ای

تألیفی

۱۲۸۱- کدام عامل، ظهور مکاتب و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و این پیامد، بطلان کدام فرض را نشان می دهد؟

(۱) گسترش اسلام در نقاط دیگر - پایان وظایف دوگانه رسول خدا ﷺ پس از رحلت ایشان

(۲) تحریف در معارف اسلامی - سکوت در مورد وظایف دوگانه پس از ختم نبوت

(۳) گسترش اسلام در نقاط دیگر - سکوت در مورد وظایف دوگانه پس از ختم نبوت

(۴) تحریف در معارف اسلامی - پایان وظایف دوگانه رسول خدا ﷺ پس از رحلت ایشان

۱۲۸۲- ختم نبوت به معنای پایان کدام یک از مسئولیت های رسالت است و عدم نیازمندی به چه چیزی را رقم می زند؟

(۲) مسئولیت اول - آوردن کتاب جدید

(۱) مسئولیت های دوگانه - حفظ کتاب آسمانی

(۴) مسئولیت های دوگانه - آوردن کتاب جدید

(۳) مسئولیت اول - حفظ کتاب آسمانی

۱۲۸۳- ویژگی مهم آیه: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...﴾ کدام است؟

(۱) ذکر نام ولی مسلمانان در آیه

(۳) اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا (ص)

۱۲۸۴- «تفکیک ناپذیری دو یادگار پیامبر (ص) برای هدایت و سعادت اخروی» و «شمول مقام عصمت به تعداد خاصی از خانواده پیامبر (ص)» از فهم درست

..... و دریافت می شود و بیان صبحگاهی مورد شیوه پیامبر اکرم (ص) برای آگاهی مردم از این موضوع بود.

(۱) حدیث جابر - آیه اولی الامر - دوم

(۳) حدیث جابر - آیه تطهیر - نخست

۱۲۸۵- این کلام علی بن ابی طالب (ع) که فرمود: «من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا (ص)» پس از نزول کدام آیه شریفه بیان شد و پیامبر گرامی

اسلام (ص) برای پذیرش بیعت و وفاداری آن حضرت، در پاسخ چه فرمود؟

(۱) تبلیغ - هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست. (۲) انذار - همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

(۳) انذار - هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست. (۴) تبلیغ - همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

۱۲۸۶- نزول کدام آیه شریفه و آگاهی مردم از محتوای آن، تکبیر مردم و ستایش و سپاس رسول خدا (ص) را به همراه داشت؟

(۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾

(۲) ﴿رَسُولًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾

(۳) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

(۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۱۲۸۷- بی توجهی به استمرار دو مسئولیت مهم «مرجعیت علمی و ولایت» دلیلی بر دین اسلام و اثبات فرض می گردد.

(۱) نقص - سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم (ص)

(۳) تحریف - اعلام پایان مسئولیت های دوگانه رسالت

۱۲۸۸- نزول آیه شریفه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ مقدم بر کدام مورد بر پیامبر خدا (ص) بود؟

(۱) معرفی حضرت علی (ع) به عنوان مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم

(۲) توجه مؤمنان به سزاواری خدا و پیامبرش بر مردم و پس از آن جانشینان برحق ایشان

(۳) اثبات نیاز مردم به رهبر و سرپرست الهی و نشان دادن راه رستگاری و نجات

(۴) مشخص نمودن مصادیق دوازده امام معصوم (ع) و توجه به مسئله غیبت

۱۲۸۹- پیامبر اکرم (ص) چگونه اولین و آخرین بار جانشین خود را معرفی کرد و کدام مورد به طور مکرر از جانب ایشان بیان می شد؟

(۱) پس از نزول آیه انذار - با بیان حدیث ثقلین - دومین

(۳) پس از نزول آیه انذار - در مراسم حجة الوداع - دومین

۱۲۹۰- پیام کدام آیه بیانگر آن است که حضرت فاطمه زهرا (ع) اگر چه عهده دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از ایشان بر همه مسلمانان

واجب است؟

(۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...﴾

(۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...﴾

(۳) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

(۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۱۲۹۱- راه مصون ماندن از گمراهی در عبارت بیان شده است و اگر گفته شود: «اطاعت از خدا و پیامبر و فرمانروایان برحق، یک فریضه همیشه ماندگار

است.» پیام کدام آیه حاکی از آن است؟

(۱) ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

(۲) ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ - ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

(۳) «ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابدا» - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

(۴) «ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابدا» - ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۲۹۲- آیات یا احادیثی که در «سال سوم بعثت»، «روز هجدهم ماه ذی حجه» و در «منزل ام سلمه» بر پیامبر اکرم (ص) نازل شد، به ترتیب کدام است؟

(۱) ولایت - ثقلین - اولی الامر (۲) ولایت - تبلیغ - اولی الامر (۳) انذار - ثقلین - تطهیر (۴) انذار - تبلیغ - تطهیر

۱۲۹۳- استدلال عقلی برای بطلان این فرض که: «مسئولیت های دوگانه امامت همچون مسئولیت اول، پایان می یابد» چیست؟

(۱) نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، فزون تر گردید - حکومت و اداره جامعه و تعلیم دین، امری تمام شدنی نیست.

(۲) نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، فزون تر گردید - ممکن نیست که قرآن کریم، نسبت به این دو مسئولیت مهم بی تفاوت باشد.

(۳) دین اسلام کامل ترین دین الهی است و برای همه زمان ها برنامه دارد - حکومت و اداره جامعه و تعلیم دین، امری تمام شدنی نیست.

(۴) دین اسلام کامل ترین دین الهی است و برای همه زمان ها برنامه دارد - ممکن نیست که قرآن کریم، نسبت به این دو مسئولیت مهم بی تفاوت باشد.

۱۲۹۴- پیامبر خدا ﷺ با یک سخنرانی مهم و مفصل، مردم را برای دریافت کدام پیام بزرگ آماده نمود و حضرت موسی ﷺ در کدام موقعیت، از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد؟

- (۱) «اتى تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتى اهل بيتى» - آن گاه که حضرت موسی ﷺ برای هدایت مردم برگزیده شد.
- (۲) «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» - وقتی خداوند حضرت موسی ﷺ را مأمور مبارزه با فرعون کرد.
- (۳) «اتى تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتى اهل بيتى» - وقتی خداوند حضرت موسی ﷺ را مأمور مبارزه با فرعون کرد.
- (۴) «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» - آن گاه که حضرت موسی ﷺ برای هدایت مردم برگزیده شد.

۱۲۹۵- کدام بخش از حدیث ثقلین مبین این مفهوم است: «همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است» و جابر بن عبد الله انصاری مأمور ابلاغ سلام و تحیت رسول خدا ﷺ به کدام یک از امامان معصوم گردید؟

- (۱) «ما ان تمسکتکم بهما لن تصلوا ابدًا» - امام محمد بن علی ﷺ (۲) «اتهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض» - امام جعفر بن محمد ﷺ
- (۳) «ما ان تمسکتکم بهما لن تصلوا ابدًا» - امام جعفر بن محمد ﷺ (۴) «اتهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض» - امام محمد بن علی ﷺ

۱۲۹۶- کدام عبارت مردود بودن دیدگاه کفایت قرآن برای هدایت بشر را بیان می کند و دعوت از چهل نفر از بزرگان بنی هاشم برای انجام کدام دستور الهی بود؟

- (۱) «أَيُّهَا النَّاسُ مِنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» - ﴿وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾
- (۲) «أَيُّهَا النَّاسُ مِنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾
- (۳) «ما ان تمسکتکم بهما لن تصلوا ابدًا و اتھما لن یفترقا» - ﴿وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾
- (۴) «ما ان تمسکتکم بهما لن تصلوا ابدًا و اتھما لن یفترقا» - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۱۲۹۷- با توجه به آیه ۶۷ سورة مائده: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾، هدایت الهی شامل حال چه کسانی نمی گردد و علت وعده: ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ چه بود؟

- (۱) کافران - ابلاغ پیام الهی، منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.
- (۲) مشرکان - حجت بر مردم در مورد رسالت رسول خدا ﷺ تمام شده بود و دشمنی ها آغاز گردید.
- (۳) کافران - حجت بر مردم در مورد رسالت رسول خدا ﷺ تمام شده بود و دشمنی ها آغاز گردید.
- (۴) مشرکان - ابلاغ پیام الهی، منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

۱۲۹۸- در کدام یک از موقعیت های تاریخی، درخواست پیامبر ﷺ برای بیعت با ایشان سه بار مطرح شد و هر بار، همه به جز علی ﷺ سکوت کردند و شکل ادامه مسئولیت های پیامبر ﷺ پس از رحلت ایشان کدام است؟

- (۱) حجة الوداع - خلافت (۲) مراسم دعوت خویشان - امامت
- (۳) مراسم دعوت خویشان - خلافت (۴) حجة الوداع - امامت

۱۲۹۹- بر دوش داشتن مسئولیت های پیامبر ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی توسط امام چه نتیجه ای در پی دارد و این مطلب چه مفهومی را به ما می آموزد؟

- (۱) برخورداری از همان صفات و ویژگی ها - رسول اکرم ﷺ مانع تعطیلی این دو مسئولیت پس از خود شده است.
- (۲) افزون شدن نیاز به امام و رهبری - تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.
- (۳) برخورداری از همان صفات و ویژگی ها - تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.
- (۴) افزون شدن نیاز به امام و رهبری - رسول اکرم ﷺ مانع تعطیلی این دو مسئولیت پس از خود شده است.

۱۳۰۰- منحصردانستن مقام عصمت به تعداد خاصی از خانواده پیامبر ﷺ، پیام به دست آمده از آیه شریفه است و به فرموده ایشان در تفسیر آیه شریفه نتیجه ایمان راسخ در انسان، می باشد.

- (۱) تطهیر - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...﴾ - پذیرش ولایت و سرپرستی امامان معصوم
- (۲) ولایت - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ...﴾ - باقی ماندن بر عقیده آخرین امام
- (۳) ولایت - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...﴾ - پذیرش ولایت و سرپرستی امامان معصوم
- (۴) تطهیر - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ...﴾ - باقی ماندن بر عقیده آخرین امام

۱۳۰۱- چرا مراسم غدیر، هم زمان با بزرگ ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

- (۱) تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته ای برای آن حضرت تعیین شود.
- (۲) مسئله خلافت و جانشینی حضرت علی ﷺ به سراسر سرزمین های اسلامی رسانده شود و حجت بر مردم تمام شده باشد.
- (۳) پذیرش رهبری حضرت علی ﷺ در جامعه ای که سن افراد ملاک مهمی در تصدی مناصب بود، آسان گردد.
- (۴) حکومت ظاهری پس از رحلت پیامبر ﷺ در جایگاه مناسب خود قرار گیرد و از لحاظ اندیشه اسلامی انحرافی ایجاد نشود.

۱۳۰۲- دلایل بطلان فرض «سکوت قرآن کریم و پیامبر ﷺ» درباره مسئولیت های جامعه اسلامی پس از رسول خدا ﷺ کدام است؟

- (۱) اول افزایش نیاز جامعه به حکومت و تعلیم دین و دوم آگاه ترین بودن پیامبر اکرم ﷺ نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت
- (۲) اول هدایتگری قرآن در همه امور زندگی و دوم پایان ناپذیری نیاز به حکومت و تبیین دین
- (۳) اول افزایش نیاز جامعه به حکومت و تعلیم دین و دوم پایان ناپذیری نیاز به حکومت و تبیین دین
- (۴) اول هدایتگری قرآن در همه امور زندگی و دوم آگاه ترین بودن پیامبر اکرم ﷺ نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت

۱۳۰۳- کدام روایت شریف، تفسیری بر آیه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ است و مصادیق آیه: ﴿انَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ در کدام حدیث بیان شده‌اند؟

- (۱) «ما ان تمسکتکم بهما لن تضلّوا ابدًا و اتهما لن یفترقا» - جابر
(۲) «انت متی بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبيّ بعدی» - ثقلین
(۳) «ما ان تمسکتکم بهما لن تضلّوا ابدًا و اتهما لن یفترقا» - ثقلین
(۴) «انت متی بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبيّ بعدی» - جابر

۱۳۰۴- خداوند با کدام بیان در آیه تبلیغ، پیامبر اکرم ﷺ و سایر مسلمانان را به این مسئله توجه داده است که: «تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد؛ در غیر این صورت اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت» و تبریک و دست‌دادن مردم به حضرت علیؓ پس از پایان مراسم نشانه چیست؟

- (۱) ﴿وَاللّٰهُ يَعْصَمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ - تبریک به معنای پذیرش الهی بودن مقام ولایت و دست‌دادن، مصداقی بر آگاهی مردم از جانشین برحق الهی است.
(۲) ﴿وَ اِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - تبریک نشانه معرفی امام علیؓ به عنوان جانشین پیامبر ﷺ و دست‌دادن به منزله قبول ولایت از جانب مردم است.
(۳) ﴿وَاللّٰهُ يَعْصَمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ - تبریک نشانه معرفی امام علیؓ به عنوان جانشین پیامبر ﷺ و دست‌دادن به منزله قبول ولایت از جانب مردم است.
(۴) ﴿وَ اِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - تبریک به معنای پذیرش الهی بودن مقام ولایت و دست‌دادن، مصداقی بر آگاهی مردم از جانشین برحق الهی است.
- ۱۳۰۵- آگاه‌ترین، نسبت به اهمیت و جایگاه مسئولیت‌های امامت، است و توجه به این مفهوم، را به اثبات می‌رساند.

- (۱) قرآن کریم - قبول فرض سوم مبنی بر فرمان خداوند به تداوم این مسئولیت‌ها در شکل امامت
(۲) پیامبر اکرم ﷺ - بطلان فرض نخست یعنی سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ برای تداوم این مسئولیت‌ها
(۳) قرآن کریم - بطلان فرض نخست یعنی سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ برای تداوم این مسئولیت‌ها
(۴) پیامبر اکرم ﷺ - قبول فرض سوم مبنی بر فرمان خداوند به تداوم این مسئولیت‌ها در شکل امامت

۱۳۰۶- کدام یک علت مناسبی برای پاسخ به سؤال زیر نمی‌باشد؟

- چرا کلمه «مولی» در حدیث: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» به معنای سرپرست است نه دوست؟
(۱) ابلاغ‌نشدن دوستی با پیامبر ﷺ نمی‌تواند مساوی با انجام‌پذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.
(۲) پیامبر اسلام ﷺ پیش از این جمله، از اولویت و ولایت صحبت کرده بودند.
(۳) پیامبر ﷺ مردم را در آن شرایط برای بیان دوستی حضرت علیؓ با خود نگه نداشته است.
(۴) مردم نتوانند ادعا کنند که پیامبر ﷺ جانشینی برای خود نصب نکرده است.

سؤالات ارتباطی

۱۳۰۷- کدام یک از موضوعات زیر با عبارتهای مربوط به خود مناسبت دارند؟

الف) مشاور و وزیر بودن حضرت علیؓ ← آیه انذار

ب) راسخان در ایمان ← حدیث جابر

ج) تبریک و شادباش مردم به امام علیؓ و بیعت با ایشان ← آیه ولایت

د) پیروی از هر دو یادگار پیامبر ﷺ برای هدایت و سعادت اخروی ← حدیث ثقلین

ه) بیان مصادیق حکم کلی خداوند توسط پیامبر ﷺ ← آیه اولی الامر

(۱) الف - ج - د (۲) ب - د (۳) الف - د (۴) ب - ج

۱۳۰۸- هر یک از عبارتهای زیر درصدد تشریح و توضیح کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟

- فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از رسول اکرم ﷺ

- مشخص شدن ویژگی‌های سرپرست مسلمانان

- وجوب پیروی از حضرت فاطمهؓ و سرچشمه هدایت بودن ایشان

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ ...﴾ - آیه ولایت - حدیث ثقلین

(۲) ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...﴾ - حدیث جابر - آیه تطهیر

(۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ ...﴾ - حدیث جابر - حدیث ثقلین

(۴) ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...﴾ - آیه ولایت - آیه تطهیر

۱۳۰۹- پاسخ هر یک از سؤال‌های مطرح‌شده به ترتیب کدام است؟

- نزول کدام آیه مشابه با این سخن پیامبر ﷺ بود که فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.»؟

- اهمیت کدام فرمان به اندازه رسالت رسول خدا ﷺ است؟

- پیامبر خدا ﷺ به طور مکرر از جمله در روزهای آخر عمر خود، راه چه چیزی را به مسلمانان نشان داد؟

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» - مصونیت از گمراهی

(۲) ﴿انَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ - «اتی تارك فيکم الثقلین» - بهره‌مندی از ولایت علیؓ

(۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - «اتی تارك فيکم الثقلین» - مصونیت از گمراهی

(۴) ﴿انَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ - «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» - بهره‌مندی از ولایت علیؓ

۱۳۱۰- عبارات‌های زیر به ترتیب با کدام مورد ارتباط دارند؟

- گسترش اسلام در نقاط دیگر و ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید را به دنبال داشت.
- امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد.
- کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست.

- (۱) باطل بودن فرض سکوت قرآن و پیامبر اکرم ﷺ در خصوص امامت - تعیین امام - ﴿و الله يعصمك من الناس﴾
- (۲) رد پایان یافتن مسئولیت‌های دوگانه پس از رسول خدا ﷺ - شناخت امام - ﴿و الله يعصمك من الناس﴾
- (۳) رد پایان یافتن مسئولیت‌های دوگانه پس از رسول خدا ﷺ - تعیین امام - ﴿و ان لم تفعل فما بلغت رسالته﴾
- (۴) باطل بودن فرض سکوت قرآن و پیامبر اکرم ﷺ در خصوص امامت - شناخت امام - ﴿و ان لم تفعل فما بلغت رسالته﴾

۱۳۱۱- به ترتیب هر یک از اقدامات رسول خدا ﷺ، مرتبط با کدام یک از وقایع تعیین جانشینی ایشان برای انجام مسئولیت‌های مرجعیت دینی و ولایت ظاهری است؟

- (الف) با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد.
 - (ب) چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت.
 - (ج) در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد.
 - (د) مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه ﷺ می‌گذشت.
- (۱) آیه تطهیر - آیه انذار - حدیث ثقلین - آیه ولایت
 - (۲) آیه ولایت - آیه انذار - حدیث غدیر - آیه تطهیر
 - (۳) آیه تطهیر - آیه اولی الامر - حدیث غدیر - آیه ولایت
 - (۴) آیه ولایت - آیه اولی الامر - حدیث ثقلین - آیه تطهیر

۱۳۱۲- چند مورد از عبارات‌های زیر پیام آیه اولی الامر را به درستی بیان کرده است؟

- (الف) چون این تعداد خاص معصومانند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان‌کننده دستورات الهی است.
- (ب) از آن‌جا که این اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند، عصمت امامان ﷺ از آن برداشت می‌شود.
- (ج) نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد.
- (د) از آن‌جا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم، رسول خدا ﷺ در حدیث غدیر آن را بیان نمودند.
- (ه) راه در امان ماندن از گمراهی دور و دراز شیطان، اطاعت از امامان دوازده‌گانه ﷺ است.

- (۱) ۲
- (۲) ۴
- (۳) ۱
- (۴) ۳

۱۳۱۳- هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟

- اعلان یاری و یابوری رسول خدا ﷺ

- وجود معصوم تا روز قیامت

- مشخص کردن ویژگی معتقدان به امامت در عصر غیبت

- (۱) آیه انذار - حدیث غدیر - حدیث جابر
- (۲) آیه ولایت - حدیث ثقلین - حدیث منزلت
- (۳) آیه ولایت - حدیث غدیر - حدیث منزلت
- (۴) آیه انذار - حدیث ثقلین - حدیث جابر

۱۳۱۴- هر یک از آیات و احادیث زیر در تأیید بطلان کدام فرض در مورد سرنوشت دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهری» می‌باشد؟ (ترکیبی)

(الف) ﴿و من یبتغ غیر الاسلام دیناً فلن یقبل منه﴾

(ب) ﴿لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط﴾

(ج) امام باقر ﷺ: «خداوند آن‌چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش آورده است.»

(۱) پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند.

(۲) پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند.

(۳) قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند.

(۴) قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند.

۱۳۱۵- هر یک از پیام‌های زیر، مرتبط با کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟

- چون این تعداد خاص معصومانند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان‌کننده دستورات الهی است.

- همان‌طور که قرآن و پیامبر ﷺ از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت ﷺ نیز همواره با هم‌اند.

- جانشینی پیامبر ﷺ و ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به مردم واگذار کرد، به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود.

- (۱) آیه اولی الامر - حدیث جابر - آیه ولایت
- (۲) آیه تطهیر - حدیث ثقلین - آیه انذار
- (۳) آیه اولی الامر - حدیث جابر - آیه انذار
- (۴) آیه تطهیر - حدیث ثقلین - آیه ولایت

۱۳۱۶- چند مورد از موارد زیر با عبارات‌های مربوط به خود مناسبت دارند؟

(الف) ﴿و انذر عشیرتک الاقربین﴾ ← همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

(ب) ﴿اتما و لیکم الله و رسوله و الذین آمنوا...﴾ ← ﴿و العصر﴾ ان الانسان لفی خسر * الا الذین آمنوا...﴾

(ج) ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک...﴾ ← «انا معاشر الانبیاء امرنا ان نکلم الناس علی قدر عقولهم»

(د) «انت منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی» ← «وز ایشان سید ما گشته سالار / هم او اول هم او آخر در این کار

- (۱) ۲
- (۲) ۴
- (۳) ۱
- (۴) ۳

۱۳۱۷- سخن رسول خدا ﷺ زمانی که به مسجد آمد و به مسلمانان فرمود: «این گونه که من نماز می خوانم، شما هم بخوانید» در راستای انجام کدام یک از مسئولیت های ایشان بود و مشابه همین مسئولیت را پس از نزول کدام آیه شریفه برای مسلمانان انجام دادند؟

- (۱) اجرای قوانین از طریق ولایت - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾
- (۲) تعلیم و تبیین تعالیم وحی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- (۳) اجرای قوانین از طریق ولایت - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- (۴) تعلیم و تبیین تعالیم وحی - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾

کنکور

(فارچ از کشور انسانی ۹۹)

۱۳۱۸- به ترتیب، کدام آیات و روایات با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- مبارزه حضرت موسی ﷺ با فرعون
- فریضة حج در سال دهم هجرت
- خانه ام سلمه همسر رسول خدا ﷺ
- مهمانی بزرگان بنی هاشم

- (۱) حدیث منزلت - حدیث جابر - آیه انذار - آیه ولایت
- (۲) حدیث منزلت - حدیث غدیر - آیه تطهیر - آیه انذار
- (۳) آیه تطهیر - حدیث جابر - حدیث منزلت - آیه ولایت
- (۴) آیه تطهیر - حدیث غدیر - حدیث منزلت - آیه اولی الامر

(تهری ۹۹)

۱۳۱۹- سه سال پس از بعثت پیامبر اکرم ﷺ از سوی خداوند متعال چه فرمانی صادر شد و پیامد این دستور چه بود؟

- (۱) ﴿وَ أَنْذَرُ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ - پیامبر ﷺ خویشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی ﷺ را به عنوان جانشین خودش معرفی نمود.
- (۲) ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ - پیامبر ﷺ خویشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی ﷺ را به عنوان جانشین خودش معرفی نمود.
- (۳) ﴿وَ أَنْذَرُ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ - خداوند به پیامبر ﷺ فرمود خویشان خود را انذار بده و به آن ها ابلاغ کن که از خداوند و رسولش اطاعت کنند.
- (۴) ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ - خداوند به پیامبر ﷺ فرمود خویشان خود را انذار بده و به آن ها ابلاغ کن که از خداوند و رسولش اطاعت کنند.

(انسانی ۹۹)

۱۳۲۰- کدام مورد، مفهوم مناسبی برای آیه تطهیر بیان نموده است؟

- (۱) آن چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده به مردم برسان و خداوند تو را از مردمان حفظ می کند.
- (۲) آن چه به سوی تو از طرف پروردگارت فرستاده شد برسان و خداوند تو را از آسیب مردمان مراقبت می کند.
- (۳) همانا خدا اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار داد.
- (۴) به درستی خداوند اراده کرده است که از اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما تطهیرکننده ایشان می باشید.

(هنر ۹۹)

۱۳۲۱- با توجه به آیه ۵۹ سوره نساء (آیه اطاعت) و حدیث جابر، کدام مورد را می توان به عنوان پیام این آیه، استنباط نمود؟

- (۱) حضرت فاطمه زهرا ﷺ جزء اهل بیت ﷺ است و اگرچه عهده دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از ایشان سرچشمه هدایت و رستگاری است.
- (۲) همان طور که قرآن و پیامبر ﷺ از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت ﷺ نیز همواره با هم اند و وجود حضرات معصومین ﷺ نیز در کنار قرآن همیشگی است.
- (۳) از آن جا که مصداق اولی الامر در آیه شریفه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباه نکردن آن ها لازم است که رسول خدا ﷺ مصداق آن را مشخص نمایند و جزئیات آن را بیان کنند.
- (۴) در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که از هر دو میراث پیامبر ﷺ پیروی کنند و به آن دو متمسک جویند و برای هدایت و سعادت اخروی نمی توان فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد.

(زبان ۹۹)

۱۳۲۲- کدام عبارت، با اعلام ولایت حضرت علی ﷺ از جانب رسول خدا ﷺ مرتبط می باشد، تا امکان مخفی کردن آن توسط مردم نباشد؟

- (۱) ﴿... لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ ...﴾
- (۲) ﴿... مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِمَا لَنْ تَضَلُّوا أَبَداً ...﴾
- (۳) ﴿... وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ ...﴾
- (۴) ﴿... فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ ...﴾

(فارچ از کشور ۹۸)

۱۳۲۳- کدام آیه شریفه، هنگامی که امیرالمؤمنین ﷺ در حال رکوع بود، نازل شد و پیام آن آیه کدام است؟

- (۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ...﴾ - تأکید بر اقامه نماز
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ...﴾ - تأکید بر اقامه نماز
- (۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ...﴾ - معرفی جانشین پیامبر ﷺ
- (۴) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ ...﴾ - معرفی جانشین پیامبر ﷺ

(ریاضی ۹۸)

۱۳۲۴- معرفی امام علی ﷺ به عنوان جانشین پیامبر اکرم ﷺ برای اولین بار، همزمان با نزول کدام آیه قرآن بود؟

- (۱) ای پیامبر عشیره خود را انذار کن.
- (۲) آن چه بر تو از خدا نازل شده را ابلاغ نما.
- (۳) از خدا و پیامبر و اولی الامر اطاعت کنید.
- (۴) خدا اراده کرده شما را از ناپاکی دور کند.

۱۳۲۵- هدف پیامبر ﷺ از حضور مکرر و مرور روزانه از منزل حضرت زهرا ﷺ بیان چه مطلبی بود و برای تبیین آن، کدام آیه شریفه را تلاوت می کردند؟

(تهری ۹۸)

- (۱) معرفت اهل بیت ﷺ - ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ ...﴾
- (۲) عصمت اهل بیت ﷺ - ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ ...﴾
- (۳) عصمت اهل بیت ﷺ - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...﴾
- (۴) معرفت اهل بیت ﷺ - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...﴾

۱۳۲۶- خداوند به پیامبرش وعده می‌دهد که او را از چه خطری در انجام وظیفه حفظ کند و پیام کدام آیه شریفه، مؤید این مطلب است؟ (هنر ۹۸)

- (۱) حوادث روزگار - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ...﴾
- (۲) آسیب مردمان - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ...﴾
- (۳) حوادث روزگار - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...﴾
- (۴) آسیب مردمان - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...﴾

۱۳۲۷- کدام آیه شریفه در هجدهم ماه ذی‌حجه در «حجة الوداع» بر پیامبر اکرم ﷺ نازل شد و بعد از آن، ایشان چه فرمودند؟ (زبان ۹۸)

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»
- (۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»

۱۳۲۸- دعای پیامبر اکرم ﷺ در حق همسر و فرزندان امیرالمؤمنین ﷺ که فرمود: «آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن.» چگونه به اجابت رسید و ایشان با چه روشی مردم را از این مسئله مهم مطلع ساختند؟ (فارج از کشور ۹۷)

- (۱) نزول آیه ولایت - در مسجد و در میان همگان امام علی ﷺ را معرفی کردند.
- (۲) نزول آیه تطهیر - در مسجد و در میان همگان امام علی ﷺ را معرفی کردند.
- (۳) نزول آیه تطهیر - اهل خانه حضرت فاطمه ﷺ را اهل بیت صدا می‌زدند.
- (۴) نزول آیه ولایت - اهل خانه حضرت فاطمه ﷺ را اهل بیت صدا می‌زدند.

۱۳۲۹- پیامبر گرامی اسلام ﷺ در تبیین کدام آیه شریفه، حضرت مهدی ﷺ را به مسلمانان معرفی کرده بودند؟ (تهری ۹۷)

- (۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ (۲) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكْ مَغْرِبًا نِعْمَةٌ أَنْعَمَهَا عَلَي قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ (۴) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۳۰- از آیه شریفه ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ کدام مفهوم مستفاد می‌شود؟ (انسانی ۹۷ با کمی تغییر)

- (۱) لازمه اطاعت از اولی الامر، اطاعت از رسول گرامی ﷺ و جانشینان آن حضرت است.
- (۲) همه مؤمنان در همه زمان‌ها و همه مکان‌ها باید از رسول خدا ﷺ و حاکمان اطاعت کنند.
- (۳) اطاعت از رسول گرامی ﷺ و اطاعت از جانشینان آن حضرت لازمه توحید عملی است.
- (۴) مسلمانان باید تنها در برنامه‌های فردی زندگی خود از خدا و رسول خدا ﷺ بی قید و شرط اطاعت کنند.

۱۳۳۱- مطابق حدیث جابر، پایبندی بر عقیده به امام زمان ﷺ مستلزم چیست و پیامبر اکرم ﷺ به کدام خصوصیت ایشان اشاره نموده است؟ (انسانی ۹۷)

- (۱) ایمان و اعتقاد راسخ - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم
- (۲) تلاش و مجاهده در راه دین - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم
- (۳) ایمان و اعتقاد راسخ - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین
- (۴) تلاش و مجاهده در راه دین - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین

۱۳۳۲- وجوب پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه زهرا ﷺ از کدام آیه شریفه قابل دریافت است؟ (هنر ۹۷ با کمی تغییر)

- (۱) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ (۲) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ (۴) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۳۳- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام آیه را در حالی که با شتاب به سوی مسجد می‌آمد، برای آگاهی مردم می‌خواند و مصداق آن کیست؟ (تهری ۹۶)

- (۱) تطهیر - امام علی ﷺ و حضرت زهرا ﷺ و حسنین ﷺ را در کنار خود جای داد و فرمود: خدایا اینان اهل بیت من هستند.
- (۲) ولایت - امام علی ﷺ و حضرت زهرا ﷺ و حسنین ﷺ را در کنار خود جای داد و فرمود: خدایا اینان اهل بیت من هستند.
- (۳) تطهیر - امام علی ﷺ که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.
- (۴) ولایت - امام علی ﷺ که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.

۱۳۳۴- پیش از انداز در آیه شریفه ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ...﴾ خداوند به مردم چه فرمانی می‌دهد؟ (انسانی ۹۶)

- (۱) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ...﴾
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ...﴾
- (۳) ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَ أُنْزِلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾
- (۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

۱۳۳۵- با توجه به حدیث شریف منزلت، تفاوت منزلت هارون ﷺ برای موسی ﷺ و امام علی ﷺ برای پیامبر اسلام ﷺ به دلیل کدام ویژگی پیامبر ﷺ بود و جمله «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» در چه زمانی بیان شده است؟ (فارج از کشور ۹۵)

- (۱) خاتمیت - پس از برگزاری حجة‌البلاغ
- (۲) عصمت - پس از برگزاری حجة‌البلاغ
- (۳) خاتمیت - دعوت خویشان در روز انداز
- (۴) عصمت - دعوت خویشان در روز انداز

۱۳۳۶- کدام بخش از آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

- الکافرين﴾ وجود مخاطرات در مسیر تبلیغ دین را اعلام می‌کند؟ (تهری ۹۵)
- (۱) ﴿إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ (۲) ﴿وَ اللَّهُ يَعْصِيكَ مِنَ النَّاسِ﴾
- (۳) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ (۴) ﴿بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۱۳۳۷- از آیه شریفه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ به کدام موضوع پی می بریم؟ (هنر ۹۵)

- (۱) مصداق آیه امام علی (ع) بود، تا مردم بدانند که ایشان در همه حال حتی در رکوع نماز به مستمندان کمک می کند.
- (۲) مصداق آیه امام علی (ع) بود، تا مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر (ص) بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.
- (۳) پیامبر اسلام (ص)، حضرت علی (ع) را بعد از واقعه دادن انگشتر در هنگام رکوع به فقیر به جانشینی خود منصوب کردند.
- (۴) در این آیه، خداوند و پیامبر (ص) و پس از ایشان کسی به عنوان ولی معرفی شده که به خدا ایمان دارد و نماز را برپا دارد.

۱۳۳۸- با توجه به آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...﴾ اهمیت این فرمان در کدام جمله است و خداوند به

پیامبر اکرم (ص) وعده می دهد که او را از چه چیزی حفظ خواهد کرد؟ (فارج از کشور ۹۴)

- (۱) ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ - سرکشی های قوم کافرین
- (۲) ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ - خطرات احتمالی منافقان
- (۳) ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - سرکشی های قوم کافرین
- (۴) ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - خطرات احتمالی منافقان

۱۳۳۹- در سال سوم بعثت چه فرمانی از جانب خداوند برای پیامبر (ص) آمد و در آن جلسه پیامبر اکرم (ص) در مورد امیرالمؤمنین (ع) چه فرمودند؟ (انسانی ۹۴)

- (۱) انذار کن - «همانا این (حضرت علی (ع))، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»
- (۲) بشارت بده - «همانا این (حضرت علی (ع))، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»
- (۳) انذار کن - «تو (حضرت علی (ع)) برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»
- (۴) بشارت بده - «تو (حضرت علی (ع)) برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»

۱۳۴۰- چرا پیامبر گرامی اسلام (ص) در شرایطی که حتی خویشانش دعوت او را نپذیرفته بودند، در ابتدای دعوتش برای خود جانشین معین کردند؟ (هنر ۹۴)

- (۱) ضروری بود پیامبر اسلام (ص) خویشان خود را انذار دهد تا بعد از خودش بزرگان بنی هاشم از جانشین ایشان پیروی کنند.
- (۲) جانشینی پیامبر (ص) چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود و نمی توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد.
- (۳) حضور و پذیرش و مشارکت مردم در امر جانشینی رسول خدا (ص) از چنان اهمیتی برخوردار است که پیامبر (ص) اقدام به این کار نمود.
- (۴) همان طور که پیامبر گرامی اسلام (ص) مسئولیت هایی را از جانب خداوند انجام می داد، ضروری است که پس از ایشان کسانی به عنوان امام انجام دهند.

۱۳۴۱- کدام آیات به ترتیب در «غدير خم» و «منزل ام سلمه» بر پیامبر گرامی اسلام (ص) نازل شد و کدام حدیث را پیامبر گرامی (ص) در روزهای آخر عمر خود

مکرر می فرمودند؟ (زبان ۹۴)

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...﴾ - آیه تطهیر - حدیث ثقلین
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...﴾ - آیه تطهیر - حدیث منزلت
- (۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...﴾ - آیه اولی الامر - حدیث ثقلین
- (۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...﴾ - آیه اولی الامر - حدیث منزلت

۱۳۴۲- پیامبر گرامی اسلام (ص)، راستخان در اعتقاد را، مرتبط با حدیث در خصوص معرفی فرمود. (فارج از کشور ۹۳)

- (۱) ثقلین - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند
- (۲) جابر - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند
- (۳) ثقلین - امامت و ولایت مستمر و پایدار بعد از خود
- (۴) جابر - امامت و ولایت مستمر و پایدار بعد از خود

۱۳۴۳- از دقت در پیام آیه شریفه: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الْكَاذِبِينَ﴾ کدام مفهوم دریافت نمی شود؟ (ریاضی ۹۳)

- (۱) هم وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت پرفراز و فرود بیست و سه ساله
- (۲) بی نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و اجتناب ناپذیر است.
- (۳) حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان، علی (ع)
- (۴) ابلاغ ولایت امیرمؤمنان، علی (ع)، خالی از هر دغدغه دل آزار است.

۱۳۴۴- اگر از فرهنگ فطرت پسند اسلام، جویای مسدود بودن همیشگی راه ضلالت شویم، پیام کدام مورد، وافی به این مقصود ما است؟ (ریاضی ۹۳ با تغییر)

- (۱) «اتى تارك فيكم الثقلين كتاب الله وعترتي اهل بيتي...»
- (۲) ﴿يُرِيدُونَ أَن يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ...﴾
- (۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ...﴾
- (۴) ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

۱۳۴۵- سکوت خویشان پیامبر (ص) در برابر اولین دعوت علنی او در سال بعثت به دنبال نزول آیه به منصف ظهور رسید و بازتاب آن ضیافت

..... شد. (ترکیبی تهری ۹۳ و انسانی ۹۰)

- (۱) سوم - ولایت - تثبیت مقام وصایت و خلافت
- (۲) دوم - ولایت - ظهور عناد و بغض و عداوت بعضی از خویشان
- (۳) سوم - انذار - تثبیت مقام وصایت و خلافت
- (۴) دوم - انذار - ظهور عناد و بغض و عداوت بعضی از خویشان

۱۳۴۶- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست»، یک سخن گفته ایم و پیام این جمله این است که (انسانی ۹۳)

- (۱) نادرست - انسان، در هر زمان محتاج به شناخت راه هدایت است.
- (۲) نادرست - آثار و نشانه های عصمت را می توان از اقوال و افعال معصومان، دریافت.
- (۳) درست - فقط خدا است که تعیین کننده فرد شایسته احراز مقام امامت است.
- (۴) درست - مسئولیت تعلیم و تبیین تعالیم دین و ولایت و سرپرستی جامعه، تعطیل بردار نیست.

- ۱۳۴۷- اگر از ما بپرسند: «چرا کلمهٔ «مولى» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟» می‌گوییم: به این دلیل که (هنر ۹۳)
- (۱) این کلمه، فقط برای همین معنی وضع شده است و عنوان حقیقت به خود گرفته است.
- (۲) امامت و ولایت، استمرار راه نبوت است و قبول آن دو، ایجاب می‌کند دریافت چنین معنایی را.
- (۳) مستمسک پیامبر گرامی اسلام ﷺ در کاربرد این کلمه، جملهٔ «من اولى الناس بالمؤمنین من انفسهم» بوده است.
- (۴) پیامبر گرامی اسلام ﷺ با توجه دادن حاضران به آیه: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا ...﴾ فرمود: «من كنت مولاه ...».
- ۱۳۴۸- درخواست حضرت موسیٰ ﷺ از خداوند که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک او در امر هدایت مردم قرار دهد و عبارت: «أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» به ترتیب در مستند روایی و مورد تمسک نبی گرامی اسلام ﷺ، قرار گرفت که جملهٔ سه بار مکرر آن حضرت در مستند است. (زبان ۹۳)
- (۱) غدیر - منزلت - نخست - «أَنْتَ مَتَّى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى»
- (۲) منزلت - غدیر - نخست - «أَنْتَ مَتَّى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى»
- (۳) غدیر - منزلت - دوم - «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهُ»
- (۴) منزلت - غدیر - دوم - «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهُ»
- ۱۳۴۹- از دقت در پیام آیهٔ شریفه: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ به پی می‌بریم. (فارج از کشور ۹۲)
- (۱) استمرار حاکمیت اسلام در گسترهٔ تاریخ تا برپایی قیامت
- (۲) منحصر کردن ولایت خدا و رسول و اوصیای برحق او
- (۳) عوامل کمال‌بخش به انسان که برپایی نماز و پرداخت زکات است.
- (۴) نیاز فطری انسان به ولایت و سرپرستی خدا و رسول و اوصیای برحق او
- ۱۳۵۰- ظهور فرقه‌ها و مکاتب مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات پیچیدهٔ اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، بیانگر نیاز به و بودن آن است. (ریاضی ۹۲)
- (۱) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - الهی
- (۲) امامت و رهبری در گسترهٔ زمان - الهی
- (۳) امامت و رهبری در گسترهٔ زمان - الهی
- (۴) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - انسانی
- ۱۳۵۱- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت، برای انسان‌ها ممکن نیست»، از این جمله، نتیجه می‌شود که (انسانی ۹۲)
- (۱) تحقق اهداف رسالت، در استمرار امامت و ولایت است.
- (۲) ناتوانی در تشخیص با ارتباط خالصانه با خداوند، قابل جبران است.
- (۳) تنها کسی که می‌تواند فرد شایستهٔ مقام امامت را معرفی کند، خدا است.
- (۴) امامت، آن‌گاه الهی است که امام و پیشوا، مصون از خطا و اشتباه باشد.
- ۱۳۵۲- قلمرو اول رسالت یعنی دریافت و ابلاغ وحی و قلمرو دوم، مرجعیت دینی و قلمرو سوم، ولایت ظاهری بعد از رحلت رسول اکرم ﷺ به ترتیب و (زبان ۹۲)
- (۱) ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد - پایان می‌پذیرد.
- (۲) پایان می‌پذیرد - پایان می‌پذیرد - پایان می‌پذیرد.
- (۳) پایان می‌پذیرد - ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد.
- (۴) ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد.
- ۱۳۵۳- «حجیت عمل و سخن» که زاییدهٔ «عصمت» است، از دقت در پیام آیهٔ شریفه به دست می‌آید و همیشگی بودن قرآن و وجود امام معصوم در کنار آن، پیام حدیث است. (فنی و هرفه‌ای ۹۲)
- (۱) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يَطْهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ - ثقلین
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - ثقلین
- (۳) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يَطْهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ - غدیر
- (۴) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - غدیر
- ۱۳۵۴- پیامبر اکرم ﷺ، جملهٔ «أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» را زمانی ایراد فرمود که آیهٔ شریفه بر او نازل شده بوده و نتیجهٔ ابلاغ آن، عبارت بود. (فنی و هرفه‌ای ۹۲)
- (۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ - «من كنت مولاه فهذا عليّ مولاه»
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ﴾ - «من كنت مولاه فهذا عليّ مولاه»
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ أَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ﴾ - ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ﴾
- (۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ - ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ﴾
- ۱۳۵۵- حدیث جابر تعیین‌کنندهٔ مصادیق آیهٔ شریفه بود و مصادیق حدیث ثقلین در آیه تحقق یافت. (فنی و هرفه‌ای ۹۲)
- (۱) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ - تطهیر
- (۲) ﴿اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - تطهیر
- (۳) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ - ولایت
- (۴) ﴿اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - ولایت
- ۱۳۵۶- «تضمین ثبات قدم در طریق هدایت» و «برقراری استمرار حاکمیت» به ترتیب از فهم درست حدیث و دریافت می‌شود که جملهٔ حاوی پیام است. (فنی و هرفه‌ای ۹۲)
- (۱) ثقلین - غدیر - ما ان تمسکتکم بهما لن تضلّوا - نخست
- (۲) غدیر - ثقلین - ما ان تمسکتکم بهما لن تضلّوا - دوم
- (۳) غدیر - ثقلین - من كنت مولاه فهذا عليّ مولاه - دوم
- (۴) ثقلین - غدیر - من كنت مولاه فهذا عليّ مولاه - نخست

۱۳۵۷- اگر گفته شود: «راه حل دین اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام الهی در همه زمان‌ها چیست؟» مفهوم کدام آیه پاسخ به این سؤال است؟

(فارغ از کشور ۹۱ باکی تغییر)

۱ ﴿يُرِيدُونَ أَن يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾

۲ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۳ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَ أُنْزِلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾

۴ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾

۱۳۵۸- پیامبر گرامی اسلام ﷺ در حدود سال سوم بعثت در یک دعوت آشکار و در پایان به آنان فرمود: «کدام یک از شما مرا در این راه کمک می‌دهد...»

(ریاضی ۹۱)

این اقدام پیامبر ﷺ نشان می‌دهد که:

۱) عامه مردم را به توحید دعوت کرد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۲) خویشان خود را انداز داد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۳) عامه مردم را به توحید دعوت کرد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ، جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد و تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

۴) خویشان خود را انداز داد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ، جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد و تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

۱۳۵۹- گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه‌های ضد و نقیض فرقه‌های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه در زندگی «انسان» ایجاب می‌کند

(تهری ۹۱ باکی تغییر)

۱) وجود و حضور یک مفسر معتبر وحی الهی را که حقیقت آن در حدیث «ثقلین» ترسیم شده است.

۲) بیداری «امت» را در هر زمان که دین الهی را پاسخگوی نیازهای خود بدانند و به آن تمسک کنند.

۳) اكمال دین و اتمام نعمت را که در حادثه غدیر، محقق شد و خدای متعال فرمود: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾

۴) استمرار قلمروهای سه گانه رسالت را در هر زمان که آن‌چه را پیامبر اکرم ﷺ حلال و حرام اعلام کرده، تا روز قیامت چنین خواهد بود.

۱۳۶۰- جمع شدن وجود مقدس فاطمه زهرا (ع) و علی مرتضی، امام مجتبی و امام حسین (ع) در کنار پیامبر گرامی اسلام ﷺ، جمله دعائی پیامبر و

(انسانی ۹۱)

نزول آیه را به دنبال داشت.

۱) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - ولایت

۲) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - تطهیر

۳) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گردانم تا نماز به پای دارند - تطهیر

۴) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گردانم تا نماز به پای دارند - ولایت

۱۳۶۱- «جاودانگی قرآن، حکم به جاودانگی نگهبانان الهی در کنار آن می‌نماید، تا لازم و ملزوم بودن وحی و حافظان واقعی آن از دستبرد راهزنان اندیشه، به اثبات برسد» این حقیقت از دقت در پیام مفهوم می‌گردد.

(زبان ۹۱)

۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۲) «اتی تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتي اهل بيتي ما إن تمسكتم بهما لن تضلوا ابداً و إنيهما لن يفترقا ...»

۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ...﴾

۴) «أَيُّهَا النَّاسُ مِنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَ آلَ مَنْ وَالَاهُ»

۱۳۶۲- پیامبر گرامی اسلام ﷺ، هدایت همیشگی امت اسلامی را در گرو به ثقلین اعلام فرمود که همچون از هم جدا نمی‌شوند و قرآن

(فارغ از کشور ۹۰ باکی تغییر)

همیشگی، ایجاب می‌کند همیشگی را.

۱) تمسک همیشگی - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۲) مودت خالصانه - قرآن و پیامبر ﷺ - عصمت

۳) مودت خالصانه - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۴) تمسک همیشگی - قرآن و پیامبر ﷺ - عصمت

۱۳۶۳- این کلام پیامبر ﷺ که به پیشگاه خدا عرضه داشت: «خدایا، اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن» مقدمه نزول آیه مبارکه شد که وسیله اطلاع‌رسانی به دیگران، بود.

(ریاضی ۹۰)

۱) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

۲) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

۱۳۶۴- جمله «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» مقدمه طرح بود تا پیام محقق شود.

(تهری ۹۰)

۱) إني تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتي - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۲) من كنت مولا فلهذا علي مولا - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۳) من كنت مولا فلهذا علي مولا - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۴) إني تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتي - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

(هنر ۹۰)

۱۳۶۵- از حدیث شریف ثقلین «انی تارک فیکم الثقلین ...» کدام پیام دریافت نمی‌گردد؟

- (۱) چون قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی خواهد بود.
- (۲) خداوند اراده کرده که همه پلیدی و ناپاکی را از شما اهل بیت دور گرداند.
- (۳) پیروی و تبعیت از یکی از این دو ممکن نیست چون سعادت مسلمانان در گرو پیروی از هر دو است.
- (۴) وقتی مسلمانان گمراه می‌شوند که از این دو پیروی نکنند و راهی مستقل از قرآن و عترت پیش گیرند.

۱۳۶۶- با چشم خود دیدن و از زبان پیامبر ﷺ شنیدن و از بین رفتن امکان کتمان و مخفی کردن مفهوم کدام آیه، عدم توقف رهبری الهی را اثبات کرد؟ (زبان ۹۰)

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- (۲) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾
- (۳) ﴿إِنَّمَا تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾
- (۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾

۱۳۶۷- برخورداری امام، از تمام ویژگی‌های خاص پیامبر، نشانه بر دوش داشتن و تنها فرد شایسته برای تعیین امام، است. (تجربی ۸۹ با تغییر)

- (۱) تشکیل حکومت و ولایت ظاهری - پیامبر
- (۲) تشکیل حکومت و ولایت ظاهری - خدا
- (۳) همه مسئولیت‌های پیامبر، جز دریافت و ابلاغ وحی - پیامبر
- (۴) همه مسئولیت‌های پیامبر، جز دریافت و ابلاغ وحی - خدا

۱۳۶۸- با توجه به حدیث شریف «انت منی بمنزلة هارون من موسی إلا انه لا نبی بعدی» حدیث در شأن چه کسی است و منزلت هارون نزد موسی ﷺ کدام مورد است؟ (انسانی ۸۹)

- (۱) حضرت محمد ﷺ - مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت
- (۲) حضرت علی ﷺ - مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت
- (۳) حضرت علی ﷺ - برادر، وصی و جانشین من در میان شما
- (۴) حضرت محمد ﷺ - برادر، وصی و جانشین من در میان شما

۱۳۶۹- لازمه جانشینی رسول خدا ﷺ و است و پیامبر گرامی اسلام در واقعه فرمودند: «همانا این (حضرت علی ﷺ) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود».

- (۱) علم - عصمت - يوم غدیر
- (۲) علم - عصمت - يوم الانذار
- (۳) معجزه - ولایت - يوم الانذار
- (۴) معجزه - ولایت - يوم غدیر

۱۳۷۰- این بیان پیامبر گرامی اسلام ﷺ به امام علی ﷺ که فرمود: «تو برای من به منزلة هارون برای موسی هستی، با این تفاوت که پس از من، پیامبری نخواهد آمد» بیانگر است که اولین عامل آن می‌باشد. (زبان ۸۹ با تغییر)

- (۱) ختم نبوت - حفظ قرآن کریم از تحریف در طول زمان
- (۲) وحدت دین - حفظ قرآن کریم از تحریف در طول زمان
- (۳) ختم نبوت - آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی
- (۴) وحدت دین - آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی

۱۳۷۱- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام حدیث را به طور مکرر و مخصوصاً در روزهای آخر عمر خود فرمودند و چه مطلبی را می‌خواستند به امت خویش تفهیم کنند؟ (زبان ۸۹)

- (۱) ثقلین - با توجه به این که اهل بیت معصوم‌اند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.
- (۲) منزلت - با توجه به این که اهل بیت معصوم‌اند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.
- (۳) منزلت - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمسک بجویند هرگز گمراه نمی‌شوند.
- (۴) ثقلین - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمسک بجویند هرگز گمراه نمی‌شوند.

۱۳۷۲- از دقت در کدام آیه، «ولایت و سرپرستی برای پیامبر و امامان ﷺ در اجرای قوانین الهی» مفهوم می‌گردد؟ (تجربی ۸۸ با تغییر)

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أَنزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾
- (۲) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ﴾
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- (۴) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۷۳- آیات شریفه و به ترتیب قبل از احادیث و نازل شده است. (تجربی ۸۸)

- (۱) ولایت - تطهیر - جابر - غدیر
- (۲) ولایت - تطهیر - غدیر - جابر
- (۳) اولی الامر - تبلیغ - غدیر - جابر
- (۴) اولی الامر - تبلیغ - جابر - غدیر

(هنر ۸۸)

۱۳۷۴- کدام آیه یا عبارت، مردم را به اهمیت مسئله «غدیر» توجه داده است؟

- (۱) «من أولى الناس بالمؤمنين من أنفسهم»
- (۲) ﴿أَغِيْرُ اللَّهِ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- (۳) ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾
- (۴) ﴿لَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾

۱۳۷۵- با تدبر در آیه شریفه: ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ این واقعه دربردارنده پیام‌های مهمی می‌باشد، به استثناء پیام (ریاضی ۸۷)

- (۱) این واقعه، عصمت حضرت علی ﷺ، حضرت فاطمه ﷺ و امام حسن و امام حسین ﷺ را اعلام می‌کند.
- (۲) حدیث جابر در تبیین اهل بیت بیان شده است که نام و مشخصات امامان دوازده گانه را معرفی کرده است.
- (۳) سخن و عمل اهل بیت معیار و ملاک است و اگر درباره احکام یا معارف، نظری ارائه کردند آن نظر برای ما حجت دارد.
- (۴) اهل بیت به معنای خاص، یعنی اهل بیت مطهر و معصوم فقط همین چهار نفر از خانواده پیامبرند و شامل افراد دیگر خانواده نمی‌شود.

۱۳۷۶- عبارت «إِيَّهَا النَّاسُ مِنْ أُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ» به دنبال نزول آیه شریفه که بازتاب آن، بیان شد. (تجربی ۸۷)

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - تعیین مصداق جانشینان الهی پیامبر بود.
- ۲) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَأَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - تعیین مصداق جانشینان الهی پیامبر بود.
- ۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود.
- ۴) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَأَنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود.

۱۳۷۷- با بررسی آیات و احادیث در تعیین امام، کدام مطلب نادرست است؟ (انسانی ۸۷)

- ۱) حضرت فاطمه (علیها السلام) جزء اهل بیت است، اگر چه عهده‌دار امامت نبوده، اما دارای علم و عصمت کامل است.
- ۲) پیامبر (صلی الله علیه و آله) از طرف خدا معین می‌شود و تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را برگزیند، پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) است.
- ۳) لازمه مقام امامت، علم و معرفت کامل و عصمت از گناه و اشتباه است، همان‌گونه که پیامبر (صلی الله علیه و آله) این دو ویژگی را دارا بود.
- ۴) پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، حضرت علی (علیه السلام) و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده‌دار مسئولیت امامت‌اند.

۱۳۷۸- تفسیر قرآن و تبیین احکام دین که پیامبر (صلی الله علیه و آله) است، پس از رحلت ایشان می‌یابد و تصرف در عالم خلقت به اذن الهی همان ولایت است. (زبان ۸۷ با تغییر)

- ۱) ولایت ظاهری - استمرار - معنوی
- ۲) ولایت ظاهری - پایان - ظاهری
- ۳) مرجعیت دینی - پایان - ظاهری
- ۴) مرجعیت دینی - استمرار - معنوی

۱۳۷۹- عبارت «مَنْ كُنْتَ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» به دنبال ابلاغ آیه شریفه مقرر شده و جمله «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» مبین و می‌باشد. (یامع علمی کاربردی ۸۷)

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ...﴾ - الهی‌بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند
- ۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ...﴾ - وجود خطرهای بزرگ - مصونیت جان پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- ۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ - الهی‌بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند
- ۴) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ - وجود خطرهای بزرگ - مصونیت جان پیامبر (صلی الله علیه و آله)

۱۳۸۰- نزول کدام آیه بر پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله)، رفتن با شتاب پیامبر به مسجد را به دنبال داشت؟ (ریاضی ۸۶)

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾
- ۲) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾
- ۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾
- ۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾

۱۳۸۱- حدیث غدیر در تاریخ زندگی پیامبر (صلی الله علیه و آله) پس از نزول کدام آیه بر پیامبر شکل گرفت؟ (تجربی ۸۶)

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾
- ۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- ۳) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾
- ۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾

۱۳۸۲- وقتی خداوند حضرت موسی (علیه السلام) را مأمور مبارزه با فرعون کرد آن حضرت از خداوند چه درخواستی داشت و کدام حدیث پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) با این درخواست ارتباط دارد؟ (انسانی ۸۶)

- ۱) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر
- ۲) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت
- ۳) حضرت شعیب (علیه السلام) را یار و یاور او در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت
- ۴) حضرت شعیب (علیه السلام) را یار و یاور او در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر

۱۳۸۳- نیاز انسان به تعلیم و تبیین تعالیم دین در پاسخگویی به حل روابط اجتماعی که هر لحظه بر پیچیدگی آن افزوده می‌شود، حاکی از آن است که:

- ۱) لطف و فیض الهی در هدایت انسان، مستمر می‌باشد.
- ۲) امام همه مسئولیت‌های پیامبر را دارد.
- ۳) نیاز به امام، پس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) افزون‌تر می‌شود.
- ۴) لطف گسترده خدا در فیض‌رسانی، مشروط به قبول مردم است.

۱۳۸۴- موضوعات «غیبت امام زمان (علیه السلام)» و «ختم نبوت» در کدام احادیث مطرح شده‌اند؟ (فنی و حرفه‌ای ۸۵)

- ۱) غدیر - جابر
- ۲) ثقلین - منزلت
- ۳) جابر - منزلت
- ۴) جابر - ثقلین

پاسخ نامه تشریحی

پ.۵: در درس پنج می خوانید که نامه اعمال انسان پس از مرگ نیز باز است و بر آن افزوده می شود.

متن: صفحه ۴۱

گزینه ۲» ۱۷۳

با توجه به این که روح، بعد از مرگ بدن، باقی می ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی دهد، آن بخش از وجود انسان که او را جاودانه می نماید، همان بعد روحانی و غیر جسمانی او است که تحلیل و متلاشی نمی شود و تجزیه نمی پذیرد اما تغییر می پذیرد. زیرا روح نیز آراسته به زیبایی های اخلاقی یا آلوده به رذائل می شود.

متن: صفحه ۴۱

گزینه ۱» ۱۷۴

از آن جا که روح «متلاشی» نمی شود، بعد از مرگ بدن، باقی می ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی دهد. بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تجزیه و تحلیل است.

حدیث: صفحه ۴۱

گزینه ۲» ۱۷۵

رسول خدا ﷺ در این باره می فرماید: «برای نابودی و فنا خلق نشده اید، بلکه برای بقا آفریده شده اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می شوید.»

آیه: مائده، ۶۹

گزینه ۴» ۱۷۶

علت: **من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً ایمان به خدا و روز قیامت و انجام عمل نیک**
علامت نتیجه: **ف**

بازتاب و ثمره: **لا خوف علیهم و لا هم یحزنون** دوری از حزن و ترس

حدیث: صفحه ۴۰

گزینه ۳» ۱۷۷

در دیدگاه پیامبران الهی، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می یابد. آن گونه که پیامبر می فرماید: «التاس نیام فاذا ماتوا انتبهوا»
بررسی گزینه های نادرست:

گزینه (۱): این حدیث صرفاً هوشیاری انسان پس از مرگ را بیان می کند و علتی برای آن نمی گوید.

گزینه (۲): این حدیث صرفاً بیانگر دیدگاه معتقدان به معاد است و اشاره ای به غافلان در دنیا ندارد.

گزینه (۴): طبق این حدیث، دنیا خوابی کوتاه و گذراست و در آخرت انسان، به گذرابودن دنیا آگاه می شود نه اعمالش.

حدیث: صفحه ۴۰/آیه: جاثیه، ۲۴

گزینه ۲» ۱۷۸

با توجه به این که رسول خدا ﷺ انسان را جاودانه معرفی نموده است، به بعد روحانی که تجزیه و تحلیل نمی پذیرد و متلاشی نمی شود اما تغییر می پذیرد، اشاره نموده است. این حدیث، **نفی دیدگاه منکرین معاد** را بیان نموده که آیه: ﴿و قالوا ما هی الا حیاتنا الدنیا﴾ به این دیدگاه اشاره دارد.

آیه: مائده، ۶۹/ متن: صفحه ۴۲

گزینه ۲» ۱۷۹

با توجه به آیه: ﴿من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً فلا خوف علیهم و لا هم یحزنون﴾، کسانی که ایمان به خدا و روز رستاخیز و انجام عمل صالح را با هم دارند، دچار حزن و ترس از عاقبت زندگی خود نمی شوند. نخستین پیامد اعتقاد به معاد، باز شدن پنجره امید و روشنائی به روی انسان است که این آیه به آن اشاره نموده است.

آیه: عنکبوت، ۶۴

گزینه ۲» ۱۸۰

زندگی پس از مرگ یعنی زندگی در آخرت و برزخ و زندگی قبل از آن، یعنی زندگی در دنیا که قرآن در مورد دنیا و آخرت می فرماید: ﴿و ما هذه الحیاة الدنیا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهی الحیوان﴾ طبق این آیه، دنیا، **لهو و لعب و آخرت: زندگی حقیقی توصیف شده است.**

مقدمه: صفحه ۴۰/ متن: صفحه ۴۱

گزینه ۳» ۱۷۲

ما برای استفاده از سرمایه های الهی فرصت محدودی داریم. فرصتی که با مرگ انسان پایان می یابد. هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می بندد و پرونده زندگی چندین ساله اش با مرگ بسته می شود، آیا یکباره راهی دیار فنا و نیستی می شود؟ اگر چنین است، پس داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک دارد.

گزینه ۳» ۱۸۱

این آیه، دنیا را بازی و سرگرمی و آخرت را زندگی حقیقی معرفی نموده است. با توجه به این مفهوم، گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم: «ناآگاهی انسان‌ها از ماهیت زندگی» نادرست است. زیرا در این آیه تنها آخرت را زندگی حقیقی معرفی کرده و به ناآگاهی انسان اشاره‌ای ننموده است. در مقابل این مفهوم، «متفاوت بودن حقیقت دنیا و آخرت» صحیح است زیرا دنیا را سرگرمی و بازی و آخرت را سرای حقیقی دانسته است. همچنین با توجه به بیان «الدار الآخرة» در این آیه، به «منحصر نبودن زندگی به همین زندگی دنیایی» پی می‌بریم. مفهوم مقابل آن یعنی «مستقل بودن دنیا و آخرت» نادرست است.

گزینه ۲» ۱۸۲

با توجه به سخن رسول خدا ﷺ دربارهٔ باهوش‌ترین مؤمنان که فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.» گزینه (۲) صحیح است.

گزینه ۱» ۱۸۳

متن: صفحه ۴۳/ ترکیبی: درس ۱، دهم
نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، زمینهٔ رشد خود را فراهم آورند. آیهٔ «و بعضی می‌گویند: پروردگارا در دنیا به ما نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگهدار» بیانگر درخواست‌های معتقدان به معاد از خداوند است.

گزینه ۴» ۱۸۴

متن: صفحه ۴۱
فرسوده‌شدن: بعد جسمانی
غیر آن (فرسوده‌نشدن): بعد روحانی
بازتاب و نتیجهٔ تلاشی‌ناپذیری (متلاشی‌نشدن) بعد روحانی که دومین آن است، حیات همیشگی می‌باشد.

گزینه ۱» ۱۸۵

حدیث: صفحه ۴۳
امام حسین (ع) خطاب به یاران خود فرمود: «مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد. پس کدام‌یک از شما کراهت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟»

گزینه ۴» ۱۸۶

متن: صفحه ۴۲/ آیه: مائده، ۶۹
با دیدگاه پیامبران الهی، پنجرهٔ امید و روشنایی به روی انسان باز می‌شود و شور و نشاط و انگیزهٔ فعالیت و کار، زندگی را فرا می‌گیرد. چنین انسانی دارای انرژی فوق‌العاده و همت خستگی‌ناپذیر است و از کار خود لذت می‌برد. آیه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ بیانگر آن است.

گزینه ۱» ۱۸۷

حدیث: صفحه ۴۱
در این حدیث، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است. در نتیجه، زندگی دنیوی به خواب تشبیه شده و وجه شباهت کوتاه و گذرا بودن است.

گزینه ۳» ۱۸۸

آیه: عنکبوت، ۶۴/ جاثیه، ۲۴
عبارت: ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ به معنای آن است که: سرای آخرت، زندگی حقیقی است. در نتیجه مقصود از «الحیوان»، حقیقی بودن زندگی آخرت می‌باشد. عبارت: «لو كانوا يعلمون، اگر می‌دانستند» شامل بخشی از مردم است که از حقیقت آخرت غافل‌اند و در این خصوص، خداوند در آیهٔ دیگر فرموده: ﴿وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ «این سخن را از روی علم نمی‌گویند» هر دو عبارت، به علم نداشتن منکرین معاد اشاره دارد.

گزینه ۱» ۱۸۹

متن: صفحه ۴۲
یکی از آثار اعتقاد به معاد آن است که شور، نشاط و انگیزهٔ فعالیت و کار، زندگی را فرامی‌گیرد. در نتیجه فراگیری زندگی از شور و نشاط، برخاسته از اعتقاد به زندگی حقیقی در جهان دیگر است.

نتیجهٔ این امر آن است که چنین انسانی با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می‌کوشد.

پ.ن: نترسیدن از مرگ پیامد دوم دیدگاه معتقدین به معاد است و در نتیجه نادرست است.

گزینه ۲» ۱۹۰

متن: صفحه ۴۳/ حدیث: صفحه ۴۳
همین عامل (که به نترسیدن از مرگ برمی‌گردد) سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد و آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند.

گزینه ۱» ۱۹۱

آیه: مائده، ۶۹
با توجه به آیه که می‌فرماید: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ بازشدن پنجرهٔ امید به روی انسان، شامل برخی از مؤمنان است، زیرا در این آیه به مؤمنانی اشاره می‌کند که عمل صالح انجام می‌دهند. طبق ادامهٔ آیه، نتیجهٔ آن دوری از خوف و ترس است.

گزینه ۳» ۱۹۲

متن: صفحه ۴۲
ایجاد شور و نشاط در انسان معتقد معاد به این دلیل است که وی می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند، حتی اگر آن کارها به چشم کسی نیاید و نیز اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آن‌ها را به سزای اعمالشان خواهد رساند.

این موارد همگی بیانگر عدل الهی است، در واقع چون معتقدان به معاد، خداوند را عادل می‌دانند، اطمینان دارند که حقی از آن‌ها ضایع نمی‌شود.

گزینه ۳» ۱۹۳

متن: صفحه ۴۳
خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپزند، از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

گزینه ۴» ۱۹۴

آیه: عنکبوت، ۶۴
قرآن کریم در آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ تفاوت میان دنیا با هستی بالاتر یعنی آخرت را در لهو و لعب بودن دنیا و حقیقی بودن سرای آخرت توصیف نموده است.

گزینه ۳» ۱۹۵

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث
هر دو بر موقتی بودن دنیا تأکید می‌کنند. در حدیث می‌گوید: برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید و در آیه می‌فرماید: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ هم چنین هر دو بر برتر بودن حیات آخرت نیز تأکید می‌نمایند. در حدیث می‌گوید: «برای بقا آفریده شده‌اید» در آیه می‌فرماید: ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾

پ.ن: مفهوم «هدف از آفرینش» در گزینه (۱) در آیه نیامده است. مفهوم «ترسیم چهره حقیقی دنیا» در گزینه (۲) در حدیث نیامده است. مفهوم «نابایداری آرزوهای انسان» در گزینه (۴) در هیچ‌کدام نیامده است.

گزینه ۱» ۱۹۶

متن: صفحه ۴۲/ آیه: مائده، ۶۹
در پیامد نخست یعنی بازشدن پنجرهٔ امید و روشنایی آمده که: این شور و نشاط به این دلیل است که انسان معتقد به معاد می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند. در نتیجه اعتقاد به نظام جزا و پاداش عادلانه، علت این پیامد است.

آیه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ترسیم‌کنندهٔ این مطلب است.

گزینه ۲» ۱۹۷

متن: صفحه ۴۳
خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپزند؛ از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند. از طرف دیگر همین عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد.

پاسخ نامه تشریحی

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): مربوط به ثمره اول اعتقاد به معاد است.

گزینه (۳): معتقدان به معاد با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها زمینه رشد خود را فراهم می‌آورند تا با اندوخته کامل تری خدا را ملاقات کنند.

گزینه (۴): مربوط به ثمره اول اعتقاد به معاد است.

۱۹۸ گزینه (۳)

متن: صفحه ۴۳

خداپرستان حقیقی معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می‌بینند یا با کوله‌باری از گناه با آن مواجه می‌شوند.

۱۹۹ گزینه (۲)

حدیث: صفحه ۴۳

نترسیدن از مرگ سبب می‌شود آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار کنند. از این‌رو، آن‌گاه که امام حسین (ع) در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید.

پ: گزینه (۱) نادرست است، زیرا باید به این‌گونه باشد: به دنیا دل نمی‌سپردن از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند. سایر گزینه‌ها نیز ارتباطی به صورت سؤال ندارد.

۲۰۰ گزینه (۳)

متن: صفحه ۴۱/آیه: عنکبوت، ۶۴/مائده، ۶۹

با توجه به سخن رسول خدا (ص) که فرمود: «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا» در دیدگاه پیامبران الهی، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است که قرآن کریم در آیه: ﴿و ما هذه الحیاة الدنیا الا لهو و لعب﴾ تعبیر «لهو و لعب» را برای این امر به کار برده است.

ثمره و نتیجه دیدگاه پیامبران الهی، دوری از ترس و حزن از عاقبت زندگی خود است در آیه: ﴿فلا خوف علیهم و لا هم یحزنون﴾ آمده است.

پ: در آیه: ﴿فلا خوف علیهم...﴾ حرف «ف» نشان‌دهنده ثمره و نتیجه‌بودن عبارت پس از آن است.

۲۰۱ گزینه (۴)

حدیث: صفحه ۴۳

امام حسین (ع) فرمود: «من مرگ را جز سعادت، و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.» طبق این سخن، گزینه (۴) صحیح است.

پ: دقت کنید گزینه‌های (۱) و (۳) هم از لحاظ مفهومی صحیح‌اند اما مطابق سخن امام حسین (ع) تنها گزینه (۴) صحیح است. هم‌چنین نترسیدن خداپرستان، موجب عبور از سختی‌ها و وصول به سعادت نمی‌شود. بلکه ایشان این تعبیر را که در گزینه (۲) آمده، برای مرگ انسان مؤمن به کار برده است.

۲۰۲ گزینه (۴)

آیه: عنکبوت، ۶۴/جاثیه، ۲۴

بهای اندک دنیا در مقابل آخرت، از عبارت: ﴿و ما هذه الحیاة الدنیا الا لهو و لعب﴾ برداشت می‌شود؛ زیرا دنیا را سرگرمی و بازی می‌دانند.

منحصر کردن زندگی به همین حیات فانی (زندگانی دنیا) از عبارت: ﴿ما هی الا حیاتنا الدنیا﴾ برداشت می‌شود. زیرا می‌گوید: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست.

پ: «آل» علامت حصر است و مفهوم «منحصر کردن» از همین علامت قابل استفاده است. در صورت سؤال، انحصار زندگی به همین حیات دنیوی مورد توجه است، در نتیجه از میان عبارات: «ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند» و «زندگی و حیاتی جز همین زندگی دنیایی ما نیست» عبارت دوم پاسخ صحیح است.

۲۰۳ گزینه (۳)

آیه: جاثیه، ۲۴

با توجه به عبارت: ﴿و ما یهلکنا الا الدهر﴾: «ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند.» کافران، روزگار را عامل نابودی می‌دانند، نه خداوند. در ادامه آیه می‌فرماید: ﴿و ما لهم بذلک من علم﴾ یعنی این سخن را کافران از روی علم نمی‌گویند.

پ: توجه کنید عبارت ﴿و قالوا ما هی الا حیاتنا الدنیا﴾ صرفاً انکار معاد است و سخنی درباره عامل مرگ بیان نمی‌کند.

۲۰۴ گزینه (۴)

متن: صفحه ۴۵

از پیامدهای انکار معاد برای انسانی که بی‌نهایت‌طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش بی‌ارزش می‌شود؛ در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می‌شود و شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهد و از دیگران کناره می‌گیرد و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شود.

۲۰۵ گزینه (۱)

متن: صفحه ۴۵

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نهایت‌طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد. گروهی دیگر که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند، همین زندگی چند روزه دنیا برایشان بی‌ارزش می‌شود.

۲۰۶ گزینه (۲)

آیه: جاثیه، ۲۴

ما هی الا حیاتنا الدنیا زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست: کافران آفرینش را محدود به حیات دنیوی می‌دانند. (گزینه ۱) غوث و نجی همواره (گروهی از ما) می‌میریم و (گروهی) زنده می‌شویم: شروع زندگی در دنیا با مرگ و بسته‌شدن دفتر عمر عده‌ای دیگر همراه است. (گزینه ۴)

و ما یهلکنا الا الدهر ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند: نابودی انسان، در دیدگاه کافران، فقط وابسته به عامل دنیا (نه عوامل متعدد) است. (نادرستی گزینه ۲)

ما لهم بذلک من علم ان هم الا یظنون این سخن را از روی علم نمی‌گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است: انکار کافران امری یقینی نیست، بلکه از روی خیال است. (گزینه ۳)

۲۰۷ گزینه (۲)

متن: صفحه ۴۵

منکران معاد گاهی برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید. گروهی نیز می‌کوشند که راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرند و خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند.

۲۰۸ گزینه (۲)

متن: صفحه ۴۵

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول‌داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

۲۰۹ گزینه (۴)

آیه: جاثیه، ۲۴

در ادامه آیه، قرآن خطاب به منکران معاد که زندگی و حیات را محدود به دنیا می‌دانند، می‌گوید: ﴿ما لهم بذلک من علم ان هم الا یظنون﴾

۲۱۰ گزینه (۱)

اندیشه و تحقیق: سؤال اول

با توجه به پاسخ کتاب راهنمای معلم به این سؤال، گزینه (۱) صحیح است: اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند و قلباً به آن نگرویده‌اند.

۲۱۱ گزینه (۲)

اندیشه و تحقیق: سؤال دوم

با توجه به پاسخ کتاب راهنمای معلم به این سؤال، میان توجه به آخرت و بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی تلازم برقرار نیست. بدین معنا که توجه به آخرت، لزوماً بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی را در پی ندارد. زیرا اعتقاد به آخرت باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی نیز می‌شود.

۲۱۲ گزینه (۱)

متن: صفحه ۴۵

این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

۲۱۳ گزینه ۴

«برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید.»
موارد مرتبط با انکار معاد:
آیه: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

متن: صفحه‌های ۴۵ و ۴۳/ حدیث: صفحه ۴۳

۲۱۸ گزینه ۳

بررسی موارد:
الف) معتقدین به معاد ترسی از مرگ ندارند. همین عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود. برای مثال آن‌گاه که امام حسین (ع) در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید و فرمود: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.»
ب) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپزند؛ از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.
ج) کسانی که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی در آن‌ها تبدیل نشده است، به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند، از این‌رو زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

متن: صفحه ۴۵

۲۱۹ گزینه ۴

بررسی موارد:
الف) منکر معاد می‌کوشد راه غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد فراموش کند. این شیوه عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت. (نامرتب)
ب) گروهی از منکرین معاد که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند، همین زندگی چندروزه نیز برایشان بی‌ارزش می‌شود. (مرتبط)
ج) منکر معاد می‌کوشد راه غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد فراموش کند. این شیوه عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت. (نامرتب)
د) آثار و پیامدهای غفلت از مرگ یعنی فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی در آنان تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند. (مرتبط)

متن: صفحه ۴۲/ ترکیبی: درس‌های ۴ و ۱۰، دهم

۲۲۰ گزینه ۱

ایجاد شور و نشاط در اعتقاد به معاد به این دلیل است که انسان می‌داند هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند، زیرا می‌داند خدا او و تلاش‌های او را می‌بیند. عبارت قرآنی ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ و خدا می‌داند، چه می‌کنید به مفهوم آگاهی خدا از اعمال انسان اشاره شده است. هم‌چنین معتقد به معاد اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آن‌ها را به سزای اعمالشان خواهد رساند. این مفهوم برخاسته از عدل الهی است که در عبارت قرآنی ﴿إِنَّمَا نَجْعِلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ آیت متقین را مانند ناپاکان و بدکاران قرار خواهیم داد؟ به آن اشاره شده است.

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

۲۲۱ گزینه ۱

از این حدیث می‌فهمیم که: زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است. ناپایداری دنیا در عبارت: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ نیز آمده است. هم‌چنین ادامه حدیث می‌گوید که: زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می‌یابد. حقیقی بودن جهان آخرت، در عبارت: ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ نیز آمده است.

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

۲۲۲ گزینه ۲

فراوان به یاد مرگ بودن و آماده کردن خود برای آن، در عبارت: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ نیز آمده است. زیرا معتقدین به معاد، با کار و انجام عمل صالح بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده می‌کنند.

متن: صفحه ۴۱

بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تجزیه و تحلیل است و سرانجام فرسوده و متلاشی می‌شود. در مقابل بعد روحانی و غیرجسمانی انسان، تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد، متلاشی نمی‌شود و بعد از مرگ بدن باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

پد: ۱) کالبد = جسم

پد: ۲) منکرین معاد زندگی را محدود به دنیا می‌بینند و وجود روح و نیز بقای آن را پس از مرگ انکار می‌کنند.

۲۱۴ گزینه ۳

متن: صفحه ۴۱/ حدیث: صفحه ۴۱

اعتقاد به معاد: حدیث پیامبر (ص): «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا: مردم [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمریند، بیدار می‌شوند.» بیانگر زندگی حقیقی در جهان آخرت و کوتاه و گذرا بودن دنیاست. با توجه به این مفهوم به بررسی موارد می‌پردازیم:
الف) پیامبران الهی، مرگ را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان (نه کالبد یا جسم او) می‌دانند. (ارتباط ندارد).

ب) زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می‌شود. در دیدگاه پیامبران الهی، دنیا تنها بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می‌شود. (ارتباط ندارد).
ج) پیامبران الهی، مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند. (ارتباط دارد).
د) باهوش‌ترین مؤمنان در دیدگاه رسول خدا (ص): «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.» (ارتباط ندارد).

آیه: جاثیه، ۲۴/ ترکیبی: درس ۲، دوازدهم

۲۱۵ گزینه ۱

﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَىٰ وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ [کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره [گروهی از ما] می‌میریم و [گروهی] زنده می‌شویم. ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند. البته این سخن را از روی علم نمی‌گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است.

– با توجه به ترجمه آیه مقصود از «ذلك» اعتقاد کافران نسبت به معاد است که در عبارت ﴿وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ مطرح شده است.

– با توجه به ترجمه، ابتدای این آیه، سخن کافران است.
– منکرین معاد علاوه بر انکار معاد وجود مبدأ و خالق را نیز برای عالم انکار می‌کنند و علت رویدادها را حوادث روزگار می‌دانند، به همین علت می‌توان گفت که منکران معاد گرفتار شرک در خالقیت نیز هستند.

متن: صفحه ۴۳

۲۱۶ گزینه ۳

بررسی موارد:

الف) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند اما به آن دل نمی‌سپزند؛ از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند. (درست)
ب) نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند، بلکه از خدا عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند. (نادرست)

ج) خداپرستان حقیقی معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می‌بینند و یا با کوله‌باری از گناه با آن مواجه می‌شوند. (نادرست)

د) خداپرستان حقیقی چون ترسی از مرگ ندارند، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا برایشان آسان‌تر است. (نادرست)

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

۲۱۷ گزینه ۲

موارد مرتبط با اعتقاد به معاد و حقیقی بودن زندگی آخرت:
آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ حدیث: «التاس نیام فاذا ماتوا انتبهوا»

پاسخ نامه تشریحی

گزینه (۴): آیه: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ که در درس ۹ سال دهم آمده، بیانگر دوستی و محبت غیرمومنان به بت‌هایشان و مقایسه آن با دوستی و محبت مؤمنان نسبت به خداست.

متن: صفحه ۴۱، آیه: عنکبوت، ۶۴

آیه مطرح شده در صورت سؤال، بیانگر دیدگاه معتقدین به معاد است. معتقدان به معاد مرگ را پایان بخش دفتر زندگی نمی‌دانند، بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان برای روح انسان می‌دانند. با توجه به ادامه آیه که می‌فرماید: ﴿وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ «و سرای آخرت، زندگی حقیقی است»، آنان جهان آخرت را زندگی راستین و حقیقی توصیف می‌کنند.

متن: صفحه ۴۵

آثار و پیامد انکار معاد، گریبان کسانی را که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند.

متن: صفحه ۴۳

یکی از پیامدهای اعتقاد به معاد، آن است که انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خداست. این عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد. **پ.ن:** به بن‌بست نرسیدن انسان در زندگی که در گزینه (۲) آمده، یکی دیگر از پیامدهای اعتقاد به معاد است که موجب کار و تلاش و فعالیت در زندگی می‌شود، نه فداکاری در راه خدا.

آیه: مائده، ۶۹، متن: صفحه ۴۲

با توجه به آیه ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾، ثمره ایمان به خدا و روز آخرت و انجام عمل صالح، دچار نشدن به حزن و اندوه است.

این آیه به پیامد نخست اعتقاد به معاد اشاره دارد: پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می‌شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرامی‌گیرد.

متن: صفحه ۴۵ / آیه: مائده، ۶۹

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نیاهت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد. در نتیجه گرایش میل به جاودانگی، منکران معاد را به بی‌توجهی به مرگ یا ترس و اضطراب از مرگ می‌کشاند.

آیه: عنکبوت، ۶۴

مفهوم صورت سؤال بر **بازپچه بودن دنیا و اصل بودن آخرت** تأکید می‌کند. در نتیجه باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که این دو مفهوم را دربرداشته باشد. آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ با بیان این که دنیا بازپچه و سرگرمی است، شامل مفهوم نخست در مورد دنیا و با بیان حقیقی بودن سرای آخرت، شامل مفهوم دوم است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): به برترین هدف زندگی بودن خدا و تقرب به او اشاره دارد.

گزینه (۲): به ثمرات دیدگاه اعتقاد به معاد اشاره دارد.

گزینه (۴): بیانگر دیدگاه منکرین معاد است.

حدیث: صفحه ۴۱ / آیه: عنکبوت، ۶۴

با توجه به سخن پیامبر ﷺ: «الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا» مردم در این جهان، در خواب توصیف شده‌اند.

قرآن کریم در آیه «وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ» و سرای آخرت، زندگی حقیقی است، اگر می‌دانستند. وجود نعمت‌های حقیقی در زندگی پس از مرگ (آخرت) را بیان کرده است.

ارتباط مفهومی: حدیث / آیه

صورت سؤال بر «وجود جهان آخرت و جاودانگی انسان» تأکید دارد. از میان گزینه‌ها، گزینه‌های (۱) و (۲) که به انکار معاد اشاره دارند، رد می‌شوند. گزینه (۴) نیز به ضرورت معاد براساس عدل الهی اشاره دارد. اما در آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ با بیان حقیقی بودن آخرت، به وجود آن جهان و جاودانگی انسان اشاره دارد؛ زیرا امری حقیقی است که جاودانه باشد.

گزینه (۳)

ترکیبی: درس ۵، دهم / حدیث: صفحه ۴۱ / آیه: عنکبوت، ۶۴

با توجه به سخن پیامبر ﷺ: «الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا» مردم (در این دنیا) در خواب‌اند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند. بیداری و هوشیاری مردمان پس از مرگ فرامی‌رسد که آیه «إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ» بیانگر آن است.

پس از مرگ انسان، کم‌ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن آخرت را خواهد فهمید: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾.

آیه: جاثیه، ۲۴ / ترکیبی: درس ۴، دهم

آیه مطرح در صورت سؤال بیان می‌کند: «کافران می‌گویند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره گروهی از ما می‌میریم و گروهی زنده می‌شویم.» این آیه بیانگر دیدگاه منکرین معاد است. پاسخ به منکرین معاد آن است که زندگی و خلقت انسان بیهوده نیست و آخرتی در پیش است. این مفهوم در آیه: ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَتَّكُمُ الْبَإِثْمَ لَا تَرْجِعُونَ﴾ بیان شده است.

متن: صفحه ۴۵

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند. این شیوه، عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت.

آیه: جاثیه، ۲۴

عبارت: «وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ» و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند. بدین معناست که کافران معتقدند گذر عمر، مایه مرگ و هلاکت انسان است. با توجه به این عبارت، کافران علاوه بر انکار معاد، وجود مبدأ و خالق را هم انکار می‌کنند؛ زیرا فاعل حوادث عالم را دهر و روزگار می‌دانند، نه خالق حکیم. با توجه به این توضیحات، گزینه (۲) صحیح است.

آیه: جاثیه، ۲۴

دیدگاه افرادی که برای انسان حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند، دیدگاه منکران معاد است. بنابراین باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که به این دیدگاه اشاره دارد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): آیه: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالِ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ﴾ که در درس ۷ سال دهم آمده، به عاقبت افرادی که اموال یتیمان را به ناحق می‌خورند، اشاره دارد.

گزینه (۲): آیه: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ بیانگر دیدگاه منکران معاد است؛ زیرا می‌گویند زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. در نتیجه پاسخ صحیح این گزینه است.

گزینه (۳): آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ...﴾ بیانگر بی‌ارزش و بازپچه بودن دنیا است و به دیدگاه معتقدان به معاد اشاره دارد.

نُفُوت و نُحْيِي و مَا يَلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ همواره گروهی از ما می‌میریم و گروهی زنده می‌شویم: عدم اعتقاد کفار به آخرت

پن: «آل» علامت «حصر» است و منحصر کردن از این کلمه برداشت شده است. توجه کنید که مفاهیم مطرح در سایر گزینه‌ها نادرست نیست ولی با معنای مستقیم آیه مطابقت ندارد مثلاً غفلت از مرگ یا انکار ملاقات پروردگار در این آیه نیامده است. در سؤالاتی که این چنین است و همه گزینه‌ها نادرست نیست، باید به دنبال گزینه‌ای باشیم که بیشترین تطابق را با آیه مطرح در صورت سؤال دارد.

متن: صفحه ۴۳

گزینه ۳

خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپزند. از این رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

حدیث: صفحه ۴۱ / متن: صفحه ۴۱

گزینه ۲

رسول خدا ﷺ در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند».

روح آدمی: تغییرپذیر است اما تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و فرسوده و مستهلک نمی‌شود.

پن: روح بعد از مرگ باقی می‌ماند، اما بدن و جسم متلاشی می‌شود. منظور از تغییر در روح نیز آن است که به فضائل اخلاقی آراسته می‌شود یا به رذائل آلوده می‌گردد.

متن: صفحه ۴۱

گزینه ۲

آن بخش از وجود انسان که قدرت اختیار دارد، روح است و اوست که مرتکب گناه می‌شود یا از گناه دوری می‌کند. روح همراه با تغییر است و مصون از استهلاک می‌باشد.

حدیث: صفحه ۴۳

گزینه ۱

در دیدگاه خداپرستان، آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد، به استقبال شهادت می‌روند، در نتیجه علت آن که امام حسین (ع) را سعادتمندی معرفی نموده است، زندگی همراه با ننگ و ذلت با ظالمان می‌باشد. گزینه‌ای که به این مفهوم اشاره نمود، گزینه (۱) است.

پن: شوق به شهادت، یا شوق به سعادت و یا بی‌شوقی شهادت در راه خدا که همگی در گزینه‌های دیگر آمده، نه در متن کتاب اشاره‌ای شده و نه در حدیث امام حسین (ع)، در نتیجه نادرست‌اند.

آیه: مائده، ۶۹

گزینه ۳

با توجه به آیه: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمَلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ این مژده بهره‌افزایی است که ایمان به خدا و رستاخیز و انجام عمل نیک را با هم دارند.

متن: صفحه ۴۵

گزینه ۱

در کتاب آمده: از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نهایت‌طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش بی‌ارزش می‌شود. با توجه به این متن، بی‌ارزش جلوه کردن زندگی چندروزه و موقت دنیا، از لوازم نگرش انکار معاد یعنی مرگ را پایان کار دانستن به همراه میل به جاودانگی است.

پن: گزینه (۴) فقط به نگرش منکرین معاد اشاره نموده و میل به جاودانگی نیامده در نتیجه این گزینه ناقص است. دو گزینه دیگر نیز با عبارت: تحقق آرزوها در رستاخیز اشتباه‌اند زیرا این مورد مربوط به نگرش معتقدین به معاد است نه منکرین آن.

حدیث: صفحه ۴۱

گزینه ۴

رسول اکرم ﷺ در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند».

متن: صفحه ۴۳

همین عامل (نهراسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا) سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله‌ای آن برسد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): حیات دنیا اگر همراه با زندگی با ظالمان باشد، ننگ و ذلت است.

گزینه (۲): معتقدان به معاد آرزوی مرگ نمی‌کنند.

گزینه (۳): معتقدان به معاد آرزوی مرگ نمی‌کنند و زندگی را گناه نمی‌بینند.

آیه: عنکبوت، ۶۴ / حدیث: صفحه ۴۱

با توجه به آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ زندگی دنیا بدون سرای آخرت لهو و لعب است. پیامبر اکرم (ع) در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند».

متن: صفحه ۴۳

نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند، بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر بهشت نائل شوند.

متن: صفحه ۴۵

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسان این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش بی‌ارزش می‌شود، در نتیجه به یأس و ناامیدی دچار می‌شود و شادایی و نشاط زندگی را از دست می‌دهد، از دیگران کناره می‌گیرد. سایر گزینه‌ها بیانگر پیامدهای دیدگاه معتقدین به معاد است.

آیه: جاثیه، ۲۴

آیه مطرح در صورت سؤال بدین معنا است: «(کافران) گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره (گروهی از ما) می‌میریم و (گروهی) زنده می‌شویم و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند» این آیه بیانگر دیدگاه منکرین معاد است که در گزینه (۲) به آن اشاره شده است. سایر گزینه‌ها به دیدگاه پیامبران الهی اشاره دارد.

آیه: عنکبوت، ۶۴

مقصود از چهره ملکوتی دنیا، همان چهره واقعی و اصلی دنیا است، نه ظاهر زیبای آن. خداوند در آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ چهره واقعی دنیا را سرگرمی و بازی معرفی نموده است.

آیه: عنکبوت، ۶۴

خداوند در قرآن، در تعریف دنیا، آن را سرگرمی و بازی معرفی کرده و فرموده: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾

ارتباط مفهومی: آیه و حدیث

سخن پیامبر (ع) بر دو مفهوم تأکید دارد: (۱) ماهیت نابودی و فناپذیری دنیا، (۲) ماهیت بقا و جاودانگی داشتن آخرت. آیه: ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ با لهو و لعب دانستن دنیا به مفهوم اول اشاره دارد و سپس در ادامه که می‌فرماید: ﴿وَأَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾، آخرت را زندگی حقیقی معرفی نموده و بر مفهوم دوم تأکید می‌کند.

متن: صفحه ۴۵

آیه مطرح در صورت سؤال به دیدگاه «منکرین معاد» اشاره دارد. همه گزینه‌ها از پیامدهای این نگرش است اما گزینه (۴) اشتباه است، زیرا در قسمت آخر به دیدگاه پیامبران الهی اشاره دارد که مرگ را غروبی می‌دانند که طلوعی دیگر در پیش دارد.

آیه: جاثیه، ۲۴

ما هی الا حیاتنا الدنیا زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست: منحصر کردن زندگی به همین زندگی دنیایی

متن: صفحه ۴۱

۲۵۳ گزینه «۴»

فراغ از محدودیت زمان و مکان: روح یا بعد مجرد
تلاشی‌پذیری یا متلاشی‌شدن: جسم یا بعد غیرمجرد
پ.ن: منظور از «مجرد»، جدابودن از ویژگی‌های جسم است که برای روح
به کار می‌رود.

مردم که از محتوای آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا ﷺ نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

متن: صفحه ۶۳ ۱۲۸۷ گزینه «۱»

از آن جا که دین اسلام کامل ترین دین است و هیچ نقصی ندارد، نمی توان فرض کرد که در مسئله جانشینی پیامبر ﷺ، قرآن و رسول خدا سکوت کرده اند.

متن: صفحه ۶۶ ۱۲۸۸ گزینه «۴»

پیامبر ﷺ در تفسیر اولی الامر که در آیه: ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم﴾: «ای کسانی که ایمان آوردید، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» اطاعت از آن ها واجب اعلام شده بود، نام دوازده امام را بیان می کنند (مشخص نمودن مصادیق دوازده امام معصوم ﷺ) و هنگامی که به نام امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) می رسند، ایشان را هم نام و هم کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می کنند (توجه به مسئله غیبت).

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): مربوط به حدیث منزلت است.

گزینه (۲): مربوط به واقعه غدیر است.

گزینه (۳): مربوط به حدیث ثقلین است.

متن: صفحه های ۶۴ و ۶۷ ۱۲۸۹ گزینه «۱»

پیامبر ﷺ در ابتدای بعثت و پس از نزول آیه انذار، برای اولین بار جانشینی امام علی (ع) را به بزرگان بنی هاشم ابلاغ کردند.

پیامبر ﷺ در همه عمر شریفشان به خصوص روزهای آخر عمر خود به طور مکرر حدیث ثقلین را برای مردم می خواندند. در این حدیث، در عبارت: «ما ان تمسکتُم بهما لن تضلوا ابدا» لزوم پیروی از اهل بیت و قرآن را بیان کردند.

متن: صفحه ۷۰ ۱۲۹۰ گزینه «۳»

در آیه تطهیر: ﴿اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا﴾: «خداوند می خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» خداوند عصمت اهل بیت را بیان می کند که حضرت زهرا (ع) جزء این اهل بیت است.

متن: صفحه ۶۷ آیه: نساء، ۵۹ ۱۲۹۱ گزینه «۳»

پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین در عبارت: «ما ان تمسکتُم بهما لن تضلوا ابدا: تا زمانی که به آن دو چنگ زنید، هیچ گاه گمراه نخواهید شد.» شرط گمراه نشدن را تمسک به قرآن و اهل بیت (ع) می داند.

خداوند در آیه: ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم﴾: «ای کسانی که ایمان آوردید، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان واگذار کرده است و اطاعت از آنان را واجب اعلام می کند.

پ.ن: مصون ماندن از گمراهی = گمراه نشدن / فرمانروایان برحق = امامان / فریضه: واجب

متن: صفحه های ۶۴، ۶۸ و ۷۰ ۱۲۹۲ گزینه «۴»

سال سوم بعثت ← آیه انذار

روز هجدهم ماه ذی الحجه ← واقعه غدیر ← آیه تبلیغ

منزل اقمسلمه ← آیه تطهیر

متن: صفحه ۶۳ ۱۲۹۳ گزینه «۱»

یکی از فرض ها در موضوع جانشینی پیامبر ﷺ، پایان یافتن دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری پس از ایشان است. این فرض باطل است؛ زیرا پس از رحلت پیامبر به دلیل گسترش اسلام در نقاط دیگر، فرقه ها و مکاتب مختلف و مشکلات جدیدی ایجاد شد که این موضوع نیاز روزافزون جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین را ایجاد می نمود. علاوه بر این که اصولاً حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام شدنی و پایان پذیر نیست.

متن: صفحه ۶۳

یکی از فرض ها در موضوع جانشینی پیامبر ﷺ، پایان یافتن دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری پس از ایشان است. این فرض باطل است؛ زیرا پس از رحلت پیامبر به دلیل گسترش اسلام در نقاط دیگر، فرقه ها و مکاتب مختلف و مشکلات جدیدی ایجاد شد که این موضوع ضرورت وجود امام در جامعه را ایجاب می نمود.

متن: صفحه ۶۳ ۱۲۸۲ گزینه «۲»

پس از رحلت پیامبر ﷺ، اولین مسئولیت ایشان، یعنی دریافت و ابلاغ وحی پایان پذیرفت و قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و دیگر نیازی به آوردن کتاب جدید نیست.

پ.ن: دقت کنید حفظ کتاب آسمانی قرآن در همه زمان ها لازم است.

آیه: مائده، ۵۵ ۱۲۸۳ گزینه «۴»

ویژگی اصلی آیه ولایت ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون﴾: «سرپرست شما فقط خدا و رسولش و کسانی اند که ایمان آورده، نماز می خوانند و در حال رکوع زکات می دهند.» بیان صریح ویژگی های سرپرست و ولی مسلمانان بعد از خدا و پیامبر است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): در هیچ آیه ای به صورت مستقیم نام ولی (حضرت علی (ع)) ذکر نشده است.

گزینه (۲): نزول این آیه قبل از دادن انگشتر به فقیر توسط حضرت علی (ع) بوده است.

گزینه (۳): پیامبر ﷺ در این آیه به صراحت ولایت امام علی (ع) را بیان نکرده اند بلکه امام علی را مصداق آیه دانسته اند.

حدیث: صفحه ۶۷ / متن: صفحه ۷۰ ۱۲۸۴ گزینه «۴»

در حدیث ثقلین بیان می شود که «اتهما لن یفترقا»: «آن دو هرگز از هم جدا نمی شوند.» طبق این حدیث، قرآن و اهل بیت همواره با هم اند و هیچ گاه از هم جدا نمی شوند.

آیه تطهیر: ﴿اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا﴾: «خداوند اراده کرده که از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در این جا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل همه نمی شود. پیامبر ﷺ برای این که مردم از نزول آیه تطهیر (مورد دوم) مطلع شوند، هر روز صبح به در خانه حضرت فاطمه (ع) می رفتند و اهل خانه را اهل بیت خطاب کرده و آیه تطهیر را می خواندند.

پ.ن: تفکیک ناپذیری = جدانشدن / دو یادگار پیامبر = قرآن و اهل بیت / شمول = شامل شدن

متن: صفحه ۶۴ ۱۲۸۵ گزینه «۲»

پیامبر ﷺ برای اجرای آیه انذار، ۴۰ نفر از بزرگان بنی هاشم را به اسلام دعوت کرد. در حالی که هیچ کدام از مهمانان به پیروزی اسلام امید نداشتند، حضرت علی (ع) به پیامبر ﷺ فرمود: «من یار و یاور تو خواهم بود ای رسول خدا.» سپس پیامبر ﷺ درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

آیه: مائده، ۵۵ / متن: صفحه ۶۵ ۱۲۸۶ گزینه «۱»

زمانی که آیه ولایت: ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون﴾: «سرپرست شما فقط خدا و رسولش و کسانی اند که ایمان آورده، نماز می خوانند و در حال رکوع زکات می دهند.» بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق این آیه را به مردم معرفی کنند. پیامبر ﷺ پرسیدند: آیا کسی در حال رکوع صدقه داده؟ فقیری که در مسجد بود، گفت: «آری این مرد (حضرت علی (ع)) در حال رکوع انگشتر خویش را به من بخشید.»

۱۲۹۴ گزینۀ ۲

پیامبر ﷺ در واقعۀ غدیر طی یک سخنرانی مفصل و طولانی مردم را برای بیان حدیث غدیر: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» آماده کرد.

زمانی که خداوند، موسی را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست تا هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد.

۱۲۹۵ گزینۀ ۴

پیامبر ﷺ در عبارت: «و اتهمنا لن یفترقا حتی یردا علی الحوض: آن دو از هم جدا نمی شوند تا این که کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» در حدیث ثقلین بیان می کنند که قرآن و اهل بیت هیچ گاه از هم جدا نمی شوند و وجود معصوم در کنار قرآن، همیشگی است.

پیامبر در حدیث جابر به او فرمود: «... محمد بن علی و تو در هنگام پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان.»

۱۲۹۶ گزینۀ ۳

حدیث: صفحه ۶۷/ متن: صفحه ۶۴/ آیه: شعراء، ۲۱۴

پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «اتی تارك فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تصلوا ابدًا: همانا من دو چیز گران بها نزد شما می گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به آن دو چنگ زنید، هیچ گاه گمراه نخواهید شد.» شرط مسدود شدن راه ضلالت و گمراهی را تمسک به اهل بیت و قرآن می دانند. پس اگر کسی فقط به قرآن کفایت کند، گمراه خواهد شد.

سه سال پس از بعثت، خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «و انذر عشیرتک الاقربین: خویشان نزدیکت را انذار کن» پیامبر نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی هاشم را به اسلام دعوت کرد.

۱۲۹۷ گزینۀ ۱

در آیه تبلیغ: «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین: ای پیامبر آنچه را که بر تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالت را نرسانده ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می کند.» خداوند به پیامبر وعده می دهد که او را در برابر خطرات کافران حفظ کند: «و الله یعصمک من الناس» زیرا ابلاغ ولایت حضرت علی علیه السلام منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که با پیامبر ﷺ مخالفت کنند.

پس: برای پاسخ به قسمت اول سؤال نیاز به حفظ دقیق آیه است.

۱۲۹۸ گزینۀ ۲

در واقعۀ یوم الانذار درخواست پیامبر ﷺ از بزرگان بنی هاشم برای پذیرفتن دعوت ایشان سه بار تکرار شد و در هر سه بار فقط علی علیه السلام با پیامبر بیعت کردند. رسول اکرم ﷺ به فرمان خداوند، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

پس: دقت کنید در واقعۀ غدیر هم عبارت: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه» سه بار تکرار شد اما این عبارت، درخواست پیامبر نبود.

۱۲۹۹ گزینۀ ۳

امامان معصوم همه مسئولیت های پیامبر ﷺ به جز دریافت و ابلاغ وحی را بر عهده دارند؛ به همین دلیل باید دارای همان ویژگی های پیامبر باشند. از جمله این ویژگی ها عصمت است. به این دلیل که فقط خداوند می تواند عصمت انسانی را تشخیص دهد، فقط اوست که می تواند فرد شایسته جانشینی پیامبر ﷺ را تعیین کند.

۱۳۰۰ گزینۀ ۴

متن: صفحه ۷۰/ آیه: نساء، ۵۹/ حدیث: صفحه ۶۶
آیه تطهیر: «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا: خداوند می خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در این جا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل همه نمی شود.

پیامبر ﷺ در تفسیر اولی الامر که در آیه: «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یمیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون» اطاعت از آن ها واجب اعلام شده بود، نام دوازده امام را بیان می کنند و هنگامی که به نام امام زمان علیه السلام می رسند، ایشان را هم نام و هم کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می کنند: «از نظرها غایب می شود و غیبت او طولانی می گردد تا آن جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می مانند.»

۱۳۰۱ گزینۀ ۲

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹
مراسم حج بزرگترین اجتماع مسلمانان است. پیامبر ﷺ برای این که مسئله ولایت و جانشینی حضرت علی علیه السلام به همه مردم در همه سرزمین ها برسد و حجت بر همگان تمام شود، مراسم غدیر را پس از حجة الوداع انجام دادند.

۱۳۰۲ گزینۀ ۴

متن: صفحه ۶۳
فرض سکوت قرآن و پیامبر ﷺ در مسئله جانشینی رسول خدا ﷺ باطل است؛ به دو دلیل:

۱) قرآن هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.

۲) پیامبر ﷺ آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری است.

۱۳۰۳ گزینۀ ۳

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث
خداوند در آیه: «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم» ای کسانی که ایمان آوردید، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان واگذار کرده است و اطاعت از آنان را واجب اعلام می کند. در عبارت: «اتی تارك فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تصلوا ابدًا: همانا من دو چیز گران بها نزد شما می گذارم کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به آن دو چنگ زنید هیچ گاه گمراه نخواهید شد.» از حدیث ثقلین نیز می فهمیم تنها راه دوری از ضلالت و گمراهی، تمسک به اهل بیت و قرآن است. تمسک به معنای پیروی و اطاعت است. پس آیه اولی الامر و حدیث ثقلین هر دو بر اطاعت از اهل بیت تأکید می کنند.

در آیه تطهیر، عصمت اهل بیت بیان می شود و در حدیث ثقلین نیز پیامبر اهل بیت را یکی از میراث های خود معرفی می کند؛ پس مصادیق آیه تطهیر و حدیث ثقلین، اهل بیت اند.

۱۳۰۴ گزینۀ ۲

آیه: مائده، ۶۷/ تفکر در حدیث: صفحه ۶۹
در آیه تبلیغ، خداوند اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را به اندازه اصل رسالت بیان می کند و تداوم امر رسالت را در مقام امامت می داند و به پیامبر می گوید که اگر جانشینی حضرت علی علیه السلام به مردم ابلاغ نشود، اصل دین مورد تهدید می گیرد: «و ان لم تفعل فما بلغت رسالته» و اگر انجام ندهی رسالتش را ادا نکرده ای.

طبق کتاب راهنمای معلم، تبریک مردم به حضرت علی علیه السلام پس از واقعۀ غدیر، نشانه معرفی ایشان به عنوان جانشین پیامبر و دست دادن مردم با آن حضرت به منزله قبول ولایت از جانب مردم است.

۱۳۰۵ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۶۳
فرض اول در مسئله جانشینی رسول خدا ﷺ، یعنی سکوت قرآن و پیامبر ﷺ باطل است. به دو دلیل:

۱) قرآن هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.

۲) پیامبر ﷺ آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری است.

۱۳۰۶ گزینۀ «۴»

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

دلایلی که در واقعه غدیر می‌گوییم کلمه «مولی» به معنی سرپرست است نه دوست: (۱) پیامبر ﷺ قبل از بیان عبارت: «من کنت مولاة فهذا علی مولاة» عبارت: «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با اولویت و ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است و این دو سخن پیامبر باید به هم مرتبط باشند (گزینۀ ۲).

(۲) پیامبر ﷺ در آن شرایط طاقت‌فرسا نمی‌تواند آن جمعیت زیاد را فقط برای ابلاغ پیام دوستی خود با علی ﷺ نگه داشته باشد (گزینۀ ۳).

(۳) اگر کلمه مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ‌نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی با انجام‌پذیرفتن رسالت الهی باشد (گزینۀ ۱).

۱۳۰۷ گزینۀ «۲»

متن: صفحه‌های ۶۶، ۶۷ و ۶۹ حدیث: صفحه ۱۶۶ تفکر در حدیث: صفحه ۶۷

بررسی موارد:

(الف) مشاور و وزیر بودن حضرت علی ﷺ ← حدیث منزلت «انت متی بمنزلة هارون من موسی...» (نادرست)

(ب) راسخان در ایمان ← از ویژگی‌های منتظران حضرت مهدی ﷺ که در حدیث جابر آمده است. (درست)

(ج) تبریک و شادباش مردم به امام علی ﷺ و بیعت با ایشان ← نزول آیه تبلیغ و بیان حدیث غدیر «من کنت مولاة فهذا علی مولاة» (نادرست)

(د) پیروی از هر دو یادگار پیامبر ﷺ برای هدایت و سعادت اخروی ← حدیث ثقلین «اتنی تارک فیکم الثقلین» (درست)

(ه) بیان مصادیق حکم کلی اطاعت از اولی الامر توسط پیامبر ﷺ ← حدیث جابر (نادرست)

۱۳۰۸ گزینۀ «۴»

آیه: نساء، ۵۹/ مائده، ۵۵/ احزاب، ۳۳

- فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی) و دوام حکومت (ولایت ظاهری) پس از رسول اکرم ﷺ از طریق امامت در آیه اولی الامر آمده است: «اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولی الامر منکم».

- در آیه ولایت، «اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة...» ویژگی‌های سرپرست مسلمانان بیان شده است.

- بنا بر آیه تطهیر، «اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...» پیروی از حضرت فاطمه ﷺ واجب است.

۱۳۰۹ گزینۀ «۱»

متن: صفحه ۱۶۶ تدبیر در قرآن، صفحه ۱۶۸ حدیث: صفحه‌های ۶۷ و ۶۹

- وقتی که آیات نماز نازل شد یاران پیامبر ﷺ می‌خواستند چگونگی نمازخواندن را بدانند، از این رو پیامبر اکرم ﷺ به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید». وقتی آیه اولی الامر «اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولی الامر منکم» هم نازل شد، جابر نزد رسول اکرم ﷺ آمد و گفت: «یا رسول الله ما خدا و رسول او شناخته‌ایم. لازم است «اولی الامر» را نیز بشناسیم» - در آیه تبلیغ، خداوند به پیامبر ﷺ گوشزد می‌کند اگر ولایت امام علی ﷺ را ابلاغ نکند، رسالتش را به جا نیاورده است «فلما بلغت رسالتی...» پیامبر ﷺ نیز در حدیث غدیر ولایت ایشان را به مردم ابلاغ می‌کند: «من کنت مولاة فهذا علی مولاة»

- پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر از جمله در روزهای آخر عمر خود، حدیث ثقلین را بیان می‌فرمود که در آن راه در امان ماندن از گمراهی بیان شده است: «ما ان تمسکتُم بهما لن تضلوا ابدا».

۱۳۱۰ گزینۀ «۳»

متن: صفحه‌های ۶۳ و ۱۶۴ تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

- فرض دوم: پیامبر ﷺ پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری را اعلام نموده‌اند. این فرض صحیح نیست، زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی و ... را به دنبال داشت که نیاز به امام و رهبری را نشان می‌دهد.

- تعیین امام: از آن جا که امام همه مسئولیت‌های پیامبر ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، بنابراین باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر ﷺ از جمله عصمت را داشته باشد. تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست و تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

- یکی از دلایلی که کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است نه دوست، عبارت قرآنی «و ان لم تفعل فما بلغت رسالتی» می‌باشد. در واقع اگر مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ‌نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی انجام‌پذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

۱۳۱۱ گزینۀ «۲»

متن: صفحه‌های ۶۴، ۶۵، ۶۸ و ۷۰

(الف) پیامبر ﷺ پس از نزول آیه ولایت با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد به مسجد آمد.

(ب) پیامبر ﷺ بعد از نزول آیه انذار چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت.

(ج) پیامبر ﷺ پس از نزول آیه تبلیغ در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ (حدیث غدیر) آماده کرد.

(د) پیامبر ﷺ برای آگاهی مردم از نزول آیه تطهیر مدت‌ها هر روز صبح هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه ﷺ می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

۱۳۱۲ گزینۀ «۱»

آیه: نساء، ۵۹

بررسی موارد:

(الف) «چون این تعداد خاص معصوم‌اند...» مرتبط با آیه تطهیر است. (نادرست)

(ب) در آیه اولی الامر سخن از اطاعت خدا، رسول و اولی الامر است که بیان این سه در کنار هم نشان‌دهنده عصمت اولی الامر می‌باشد. (درست)

(ج) «نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد» مربوط به حدیث ثقلین است. (نادرست)

(د) از آن جا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده است. برای آگاهی مردم، رسول خدا ﷺ حدیث جابر را بیان نمودند. (نادرست)

(ه) راه در امان ماندن از گمراهی دور و دراز شیطان، اطاعت از خدا، رسول و اولی الامر است. (درست)

۱۳۱۳ گزینۀ «۴»

حدیث: صفحه‌های ۶۴، ۶۶ و ۶۷

- اعلان یاری و یوری رسول خدا ﷺ توسط حضرت علی ﷺ در مراسمی با حضور بزرگان بنی‌هاشم ← آیه انذار

- وجود معصوم تا روز قیامت با توجه به جاودانگی دو ثقل گرانبهای پیامبر ﷺ ← حدیث ثقلین

- مشخص کردن ویژگی‌های معتقدان به امامت امام عصر ﷺ در عصر غیبت ← حدیث جابر

۱۳۱۴ گزینۀ «۳»

متن: صفحه ۱۶۳/ ترکیبی: درس‌های ۲، ۳ و ۴، یازدهم

(الف) به این دلیل که اسلام، کامل‌ترین دین الهی است: «و من یتبع غیر الاسلام دینا فلن یقبل منه» بطلان فرض اول روشن است که می‌گوید: قرآن و پیامبر ﷺ درباره دو مسئولیت پیامبر ﷺ سکوت کردند.

(ب) به دلیل گسترش اسلام و ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، نیاز به دو مسئولیت پیامبر ﷺ بیشتر شد. عبارت «لیقوم الناس بالقسط» بیانگر نیاز به اجرای مسئولیت ولایت ظاهری است، پس فرض پایان دو مسئولیت پیامبر ﷺ باطل است.

(ج) همان‌طور که در مورد (الف) گفتیم دین اسلام کامل‌ترین دین‌هاست. این پیام از حدیث امام باقر ﷺ: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش آورده است.» نیز برداشت می‌شود، پس این حدیث خط بطلانی است بر فرض اول، یعنی قرآن و پیامبر ﷺ درباره دو مسئولیت پیامبر ﷺ سکوت نکرده‌اند.

۱۳۱۵ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۷۰ / تفکر در حدیث: صفحه ۶۷ / تفکر: صفحه ۶۵

- عصمت اهل بیت (علیهم السلام) مربوط به آیه تطهیر ﴿و یطهرکم تطهیرا﴾ است.
- این که قرآن و اهل بیت همواره با هم اند و جاودان می باشند، پیام حدیث ثقلین «اتهما لن یفترقا» است.

- معرفی جانشین پیامبر (علیه السلام) در اوایل بعثت در واقعه نزول آیه انذار اتفاق افتاد.

۱۳۱۶ گزینۀ «۱»

ارتباط مفهومی: آیه و حدیث/ ترکیبی: درس های ۱ و ۲، یازدهم

بررسی موارد:

الف) ﴿و انذر عشیرتک الاقربین﴾ «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» ← واقعه نزول آیه انذار (درست)

ب) ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا...﴾ ← نزول آیه ولایت و العصر ﴿ان الانسان لفی خسر...﴾ ← اشاره به ایمان و عمل صالح (نادرست)
ج) ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک...﴾ ← نزول آیه تبلیغ و دستور تعیین حضرت علی (علیه السلام) به جانشینی

«انا معاشر الانبیاء امرنا ان نکلم الناس علی قدر عقولهم» ← رشد تدریجی سطح فکر جوامع از علل تجدید نبوت (نادرست)

د) «آلاته لا نبی بعدی» ← ختم نبوت
«هم او اول و هم او آخر در این کار» ← ختم نبوت (درست)

۱۳۱۷ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۶۶ / آیه: نساء، ۵۹

یکی از مسئولیت های پیامبر (علیه السلام)، تعلیم و تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی) است. پیامبر باید چگونگی عمل به احکام قرآن را به مردم آموزش می دادند، برای مثال چگونگی نماز خواندن ...

مثال دیگر در این رابطه، معرفی اولی الامر بود که در آیه: ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم﴾ «ای کسانی که ایمان آوردید از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» خداوند اطاعت از آن ها را واجب کرده است. پیامبر (علیه السلام) در حدیث جابر، اولی الامر را به مردم معرفی کردند.

۱۳۱۸ گزینۀ «۲»

متن: صفحه های ۶۴ و ۶۸ تا ۷۰

مبارزه حضرت موسی (علیه السلام) با فرعون: حدیث منزلت
فریضه حج در سال دهم هجرت: حدیث غدیر
خانه ام سلمه همسر رسول خدا (صلی الله علیه و آله): آیه تطهیر
مهمانی بزرگان بنی هاشم: آیه انذار

۱۳۱۹ گزینۀ «۱»

متن: صفحه ۶۴ / حدیث: صفحه ۶۴

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: ﴿و انذر عشیرتک الاقربین﴾. نتیجه این دستور آن بود که پیامبر (صلی الله علیه و آله) خویشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی (علیه السلام) را به عنوان جانشین خود معرفی نمود و فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۱۳۲۰ گزینۀ «۳»

آیه: احزاب، ۳۳

این سؤال را باید با توجه به معنای آیه تطهیر پاسخ داد:

اتما یرید الله لیذهب عنکم الرّجس اهل البیت	همانا خدا اراده کرده که از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند.
و یطهرکم تطهیراً	و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.

۱۳۲۱ گزینۀ «۳»

ارتباط: آیه و حدیث: صفحه های ۶۶ و ۶۷

یکی از پیام های آیه اطاعت و حدیث جابر این است که: از آن جا که مصداق اولی الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباه نکردن آن ها لازم است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مصداق آن را مشخص نمایند و جزئیات آن را بیان کنند.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینۀ (۱): این گزینه پیام آیه تطهیر است.

گزینۀ (۲): این گزینه پیام حدیث ثقلین است.

گزینۀ (۴): این گزینه پیام حدیث ثقلین است.

۱۳۲۲ گزینۀ «۳»

آیه: مائده، ۵۵

نزول آیه ولایت و اعلام ولایت حضرت علی (علیه السلام) از جانب رسول خدا (صلی الله علیه و آله)، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد: ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصّلاة و یؤتون الرّکاة و هم راکعون﴾.

۱۳۲۳ گزینۀ «۳»

متن: صفحه ۶۵ / آیه: مائده، ۵۵

آیه ولایت، هنگامی نازل شد که حضرت علی (علیه السلام) در رکوع انگشتی که در دست داشت را به فقیری بخشید. ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصّلاة و یؤتون الرّکاة و هم راکعون﴾. در این آیه، ویژگی های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود و مصداق این آیه حضرت علی (علیه السلام) بود و پیام آن، معرفی جانشین پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

۱۳۲۴ گزینۀ «۱»

آیه: شعراء، ۲۱۴ / متن: صفحه ۶۴

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) آمد: ﴿و انذر عشیرتک الاقربین﴾ «خویشان نزدیک را انذار کن.» برای انجام این دستور، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) چهل نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت کرد و آنان را به دین اسلام فراخواند. در میان سکوت مهمانان، فقط حضرت علی (علیه السلام) قاطعانه اعلام آمادگی و وفاداری کرد و پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» در نتیجه معرفی امام علی (علیه السلام) به عنوان جانشین پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برای اولین بار، هم زمان با نزول آیه انذار بود.

۱۳۲۵ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۷۰ / آیه: احزاب، ۳۳

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برای آگاهی مردم از عصمت اهل بیت (علیهم السلام) مدت ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه (علیها السلام) می گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می زد و آیه تطهیر را می خواند: ﴿اتما یرید الله لیذهب عنکم الرّجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً﴾.

۱۳۲۶ گزینۀ «۲»

آیه: مائده، ۶۷

خداوند در جریان نزول «آیه تبلیغ» (۶۷ مائده) در مراسم «حجّة الوداع» به پیامبرش وعده می دهد که او را از خطر آسیب مردمان حفظ می کند: ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتی و الله یعصمک من الناس﴾ ای رسول، آن چه از پروردگارت بر تو نازل شده برسان، و اگر چنین نکنی، رسالتش را نگزارده ای و خداوند تو را از مردمان حفظ می کند.

۱۳۲۷ گزینۀ «۳»

متن: صفحه ۶۸، آیه: مائده، ۶۷ / حدیث: صفحه ۶۹

در روز هجدهم ماه ذی حجه در «حجّة الوداع»، آیه «تبلیغ» نازل شد: ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتی﴾. بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) با مردم سخن گفت و سپس ولایت حضرت علی (علیه السلام) را اعلام نمود: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه».

۱۳۲۸ گزینۀ «۳»

حدیث: صفحه ۷۰ / متن: صفحه ۷۰

پس از دعای پیامبر (صلی الله علیه و آله) که فرمودند: «خدا یا! اینان اهل بیت من اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن.» فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد که در آن دور شدن هرگونه پلیدی و ناپاکی از اهل بیت بیان شده است.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه (علیها السلام) می گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می زد و آیه تطهیر را می خواند.

۱۳۲۹ گزینۀ ۳»

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث

پیامبر ﷺ در تبیین آیه اولی الامر: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ حدیث جابر را بیان کردند تا مردم اولی الامر را بشناسند. ایشان در حدیث جابر پیرامون امام مهدی ﷺ فرمودند: «... اوست که از نظرها پنهان می شود و غیبت او طولانی می گردد تا آنجا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می مانند.»

۱۳۳۰ گزینۀ ۳»

آیه: نساء، ۵۹/ ترکیبی: درس ۳ - دوازدهم

با توجه به آیه اطاعت می فهمیم لازمه اطاعت از خداوند که همان تحقق توحید عملی است، اطاعت از رسول خدا و جانشینان ایشان می باشد.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینۀ (۱): لازمه اطاعت از خدا (نه اولی الامر) اطاعت از رسول و اولی الامر است.

گزینۀ (۲): منظور از اولی الامر، جانشینان رسول خداست، نه حاکمان.

گزینۀ (۴): مسلمانان در برنامه های فردی و اجتماعی باید از خدا، پیامبر و اولی الامر پیروی کنند.

۱۳۳۱ گزینۀ ۱»

حدیث: صفحه ۶۶

پیامبر ﷺ در حدیث جابر پیرامون حضرت مهدی ﷺ می فرمایند: «... اوست که از نظر مردم پنهان می شود و غیبت او طولانی می گردد تا آنجا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می مانند.» در این حدیث به غیبت طولانی امام عصر ﷺ اشاره شده نه عمر طولانی ایشان، هم چنین ایمان و اعتقاد راسخ لازمه پابندی بر عقیده به امام زمان ﷺ است.

۱۳۳۲ گزینۀ ۴»

آیه: احزاب، ۳۳

حضرت زهرا (ع) از اهل بیته است که عصمتشان در آیه تطهیر: ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ بیان شده است و ایشان چون دارای علم و عصمت کامل اند، پیروی از کلام و رفتارشان بر همه مسلمانان واجب است.

۱۳۳۳ گزینۀ ۴»

آیه: مائده، ۵۵/ متن: صفحه ۶۵

زمانی که آیه ولایت: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ همانا ولی شما خداوند و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را بر پا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند. بر پیامبر ﷺ نازل شد، رسول خدا ﷺ دریافت که چنین واقعه ای رخ داده است و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد دارد او را معرفی کند، با شتاب و در حالی که آیه را می خواند و مردم را از آن آگاه می کرد، به مسجد آمد. مصداق این آیه، امام علی (ع) است و نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد. ﴿وَإِذْ نُنَاقِشُ الْكُفَّانَ﴾ که در گزینه های (۳) و (۴) آمده، به معنای «مخفی کردن» است.

۱۳۳۴ گزینۀ ۲»

ترکیبی: آیات: نساء، ۵۹ و ۶۰/ درس ۴ - یازدهم

در این سؤال، طراح از دانش آموزان خواسته که شماره آیه و نام سوره را حفظ باشند: آیه ۵۹ سوره نساء: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ ای مؤمنان، از خدا و رسولش و ولی امرتان اطاعت کنید.

آیه ۶۰ سوره نساء: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نَزَّلَ إِلَيْكَ وَما أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَنِ يَتَّخِذُوا إِلَى الْطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ «آیا ندیده ای کسانی که گمان می برند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه پیش از تو نازل شده، ایمان دارند، اما می خواهند دآوری به نزد طاغوت برند، حال آن که به آنان دستور داده شده که به آن کفر بورزند و شیطان می خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشاند.»

۱۳۳۵ گزینۀ ۱»

حدیث: صفحه های ۶۸ و ۶۹/ متن: صفحه های ۶۸ و ۶۹

پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی (ع) در حدیث شریف منزلت می فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسى ألا انه لا نبي بعدي: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی، جز این که پس از من پیامبری نیست.» در این حدیث، عبارت «لا نبي بعدي» بیانگر مفهوم ختم نبوت است که بیانگر تفاوت هارون و امام علی (ع) می باشد.

پس از حجة البلاغ و نزول آیه تبلیغ، پیامبر ﷺ در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر «من كنت مولا فهذا علي مولا» را بیان کردند.

۱۳۳۶ گزینۀ ۲»

آیه: مائده، ۶۷

در عبارت ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ «خداوند تو را از مردمان حفظ می کند.» خداوند به پیامبر اطمینان قلبی می دهد که او را حفظ خواهد کرد. با توجه به این عبارت می فهمیم که ابلاغ ولایت امیر مؤمنان بی دغدغه نیست و خطراتی پیامبر را تهدید می کرده است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینۀ (۱): ﴿إِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ ← اهمیت ابلاغ ولایت امام علی (ع)

گزینۀ (۳): ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ ← عدم هدایت کافران

گزینۀ (۴): ﴿بَلِّغْ مَا نَزَّلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ← دستور ابلاغ ولایت امام علی (ع)

۱۳۳۷ گزینۀ ۲»

آیه: مائده، ۵۵/ متن: صفحه ۶۵

مصداق آیه ولایت، امام علی (ع) است. نزول این آیه در شرایطی که حضرت علی (ع) در رکوع انگشتی خود را به فقیری بخشید و اعلام ولایت حضرت علی (ع) از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

پ.ن:

دقت کنید هدف آیه بیان بخشش حضرت علی (ع) نیست (دلیل نادرستی گزینۀ ۱). پیامبر از همان ابتدای بعثت، حضرت علی را جانشین خود کرده بود (دلیل نادرستی گزینۀ ۳). در گزینۀ چهارم هم ویژگی های ولی به طور کامل نیامده، پس نادرست است.

۱۳۳۸ گزینۀ ۴»

آیه: مائده، ۶۷

برای پاسخ به این سؤال شما باید انتهای آیه را حفظ باشید. خداوند در عبارت ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را بیان می کند، زیرا می فرماید اگر ولایت حضرت علی (ع) را اعلام نکنند، رسالتش را انجام نداده است و در عبارت ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ ان الله لا يهدي القوم الکافرین» به پیامبر وعده می دهد که او را حفظ خواهد کرد، زیرا ابلاغ این پیام الهی منافع برخی را به خطر می انداخت. از میان «کافران» و «منافقان» که در گزینه ها آمده، «منافقان» صحیح است؛ زیرا کافران با مسئله جانشینی پیامبر، کاری نداشتند، در حالی که مسلمانان منافق پس از رحلت رسول خدا ﷺ مانع از انجام فرمان ایشان مبنی بر جانشینی علی (ع) شدند.

۱۳۳۹ گزینۀ ۱»

آیه: شعراء، ۲۱۴/ متن: صفحه ۶۴

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر ﷺ آمد: ﴿وَإِنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ: خويشان نزديك را انذار كن.﴾ پس از آن که پیامبر ﷺ، بیعت حضرت علی (ع) را پذیرفت، به مهمانان فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۱۳۴۰ گزینۀ ۲»

تفکر: صفحه ۶۵

با توجه به پاسخ راهنمای معلم، این اقدام پیامبر اکرم ﷺ نشان می دهد، جانشینی پیامبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۱۳۴۱ گزینۀ ۱»

آیه: مائده، ۶۷/ احزاب، ۳۳/ حدیث: صفحه ۶۷

آیه تبلیغ: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا نَزَّلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ در غدیر خم نازل شد. آیه تطهیر: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...﴾ در منزل ائمه نازل شد.

حدیث ثقلین را پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود بیان می فرمود.

۱۳۴۲ گزینۀ ۲»

پیامبر ﷺ در حدیث جابر در خصوص امام عصر علیه السلام فرمود: «اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آنجا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده او باقی می‌مانند.»
با توجه به این حدیث، ایشان «راسخان در اعتقاد» را در خصوص غیبت طولانی آخرین حجت خداوند بیان فرمود.

۱۳۴۳ گزینۀ ۴»

این سؤال را باید با توجه به مفهوم هر یک از عبارات آیه پاسخ داد:
یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک «ای رسول، آن چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده، برسان.» حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام (گزینۀ ۳).

و ان لم تفعل فابغث رسالته «و اگر چنین نکنی، رسالتش را نگزardeای.» هم وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت پرفراز و فرود بیست و سه ساله (گزینۀ ۱).
و الله یعصمک من الناس «و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند.» ابلاغ ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام همراه با مشکلات است، نه خالی از هر دغدغه دل‌آزار (نادرستی گزینۀ ۴).

ان الله لا یهدی القوم الکافرن «خداوند، کافران را هدایت نمی‌کند.» بی‌نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و اجتناب‌ناپذیر است (گزینۀ ۲).

۱۳۴۴ گزینۀ ۱»

با توجه به عبارت: **ما ان تمسکتکم بهما لن تضلوا ابداً** اگر به این دو تمسک جوید، هرگز گمراه نمی‌شوید. که در حدیث ثقلین آمده است، مسدود بودن (بسته‌بودن) همیشگی راه ضلالت (گمراهی)، با تمسک به قرآن و اهل بیت میسر می‌شود.

۱۳۴۵ گزینۀ ۳»

سه سال پس از بعثت، خداوند در آیه انذار به پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خوششان نزدیک را انذار کن.» پیامبر نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد، در حالی که همه مهمانان سکوت کردند، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»
«وصی من» بیانگر مقام وصایت و «جانشین من» بیانگر مقام خلافت است.

۱۳۴۶ گزینۀ ۳»

جانشین پیامبر باید دارای ویژگی‌هایی مانند عصمت باشد. از آنجا که تشخیص ویژگی عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود، بنابراین فقط خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت و جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله را تعیین کند.

۱۳۴۷ گزینۀ ۳»

با توجه به پاسخ راهنمای معلم، یکی از دلایلی که در واقعه غدیر می‌گوییم کلمه «مولی» به معنی سرپرست است نه دوست؛ این است که: پیامبر صلی الله علیه و آله قبل از بیان عبارت «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»، عبارت «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است و این دو سخن پیامبر باید با هم مرتبط باشند. در نتیجه گزینۀ (۳) پاسخ صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینۀ (۱): کلمه مولی در زبان عربی هم به معنی دوست و هم به معنی سرپرست به کار می‌رود.

گزینۀ (۲): درست است که امامت استمرار نبوت است، اما هیچ ارتباطی با معنی کلمه «مولی» ندارد.

گزینۀ (۴): آیه **اتما ولیکم الله** ... آیه ولایت است و هیچ ارتباطی با واقعه غدیر ندارد.

۱۳۴۸ گزینۀ ۴»

حدیث: صفحه‌های ۶۸ و ۶۹ / متن: صفحه ۶۹
حضرت موسی از خدا خواست که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر صلی الله علیه و آله خطاب به حضرت علی علیه السلام در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی آلا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی، جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.»

پیامبر صلی الله علیه و آله در واقعه غدیر، سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله سه بار تکرار کردند: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه». در نتیجه جمله سه بار مکرر آن حضرت، در مستند دوم بود.

۱۳۴۹ گزینۀ ۲»

آیه: مائده، ۵۵
با توجه به آیه **اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون**: «همانا ولی شما فقط خدا و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» می‌فهمیم که ولایت داشتن بر انسان‌ها فقط مخصوص خداوند و پیامبر و اوصیای برحق ایشان (امامان) است که ویژگی‌هایشان در این آیه ذکر شده است.

پ: از کلمه «اتما» که علامت حصر است، به مفهوم «انحصار» پی می‌بریم.

۱۳۵۰ گزینۀ ۳»

متن: صفحه ۶۳
گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور فرقه‌ها و مکاتب مختلف و پیدایش مشکلات پیچیده ایجاب می‌کند که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله نیز شخصی به عنوان امام از طرف خداوند وجود داشته باشد تا مردم از گمراهی نجات یابند.
پ: این که امام از جانب خداست، بیانگر الهی بودن مقام امامت است.

۱۳۵۱ گزینۀ ۳»

متن: صفحه ۶۴
تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود؛ بنابراین همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

۱۳۵۲ گزینۀ ۳»

متن: صفحه ۶۳
دریافت و ابلاغ وحی پس از رحلت پیامبر پایان می‌پذیرد.

مرجعیت علمی پس از رحلت پیامبر ادامه می‌یابد.

ولایت ظاهری پس از رحلت پیامبر ادامه می‌یابد.

۱۳۵۳ گزینۀ ۱»

آیه: احزاب، ۳۳ / حدیث: صفحه ۶۷
چون اهل بیت معصوم‌اند، سخن و عمل آنان برای ما حجت است و باید زندگی خود را بر محور سخن و عمل اهل بیت تنظیم کنیم. عصمت اهل بیت علیهم السلام در آیه تطهیر بیان شده است: **اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت** ... این که قرآن و اهل بیت همواره با هم‌اند و هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند در عبارت **اتهما لن یفترقا** در حدیث ثقلین بیان شده است.

۱۳۵۴ گزینۀ ۲»

آیه: مائده، ۶۷ / متن: صفحه ۶۹
در آیه تبلیغ: **یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فابغث رسالته و الله یعصمک من الناس**: «ای پیامبر، آن چه را که بر تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالت را نرسانده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند.» خداوند به پیامبر دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی علیه السلام را به مردم ابلاغ کند. پیامبر صلی الله علیه و آله در واقعه غدیر، ابتدا سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بود و سپس با بیان عبارت: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»، ولایت حضرت علی را به مردم رساندند.

۱۳۵۵ گزینۀ ۲

حدیث: صفحه ۶۶/ ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث
وقتی آیه ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم﴾ بر پیامبر نازل شد، جابر نزد پیامبر رفت و از ایشان خواست تا اولی الامر را معرفی کنند. پیامبر ﷺ در حدیث جابر در تفسیر اولی الامر، نام همه دوازده امام را بیان کردند. پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین، اهل بیت و قرآن را دو میراث گران بهای خود معرفی کردند. مصادیق اهل بیت در واقعه نزول آیه تطهیر، امام علی، حضرت زهرا، امام حسن و امام حسین ﷺ بیان شده بودند.

۱۳۵۶ گزینۀ ۱

حدیث: صفحه های ۶۷ و ۶۹
پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «اتی تارك فيکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتهی ما ان تمسکتُم بهما لن تصلوا ابدًا» «همانا من دو چیز گران بها نزد شما می گذارم؛ کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به این دو چنگ زنید هیچ گاه گمراه نخواهید شد»، شرط هدایت را ثبات قدم در تمسک به قرآن و اهل بیت ﷺ می داند. در نتیجه، جمله «ما ان تمسکتُم بهما لن تصلوا» حاوی پیام «تضمین ثبات قدم در طریق هدایت» است.

۱۳۵۷ گزینۀ ۲

آیه: نساء، ۵۹
در آیه: ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم﴾ «ای مؤمنان، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید» خداوند راه حل اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام دین الهی را پیروی مردم از اولی الامر یا امامان بیان می کند.

۱۳۵۸ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۶۴/ تفکر: صفحه ۶۵
حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: ﴿و انذر عشیرتک الاقربین﴾ «خویشان نزدیکت را انذار کن». با توجه به پاسخ راهنمای معلم، از این که پیامبر ﷺ در شرایطی که هنوز موقعیتی کسب نکرده بود و حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، جانشین خود را معین کرد، نشان می دهد که: جانیشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۱۳۵۹ گزینۀ ۱

متن: صفحه ۶۳/ حدیث: صفحه ۶۷
گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه های ضد و نقیض، فرقه های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه ایجاب می کند که پس از پیامبر ﷺ نیز شخصی به عنوان امام از طرف خداوند وجود داشته باشد تا همان طور که در حدیث ثقلین پیامبر ﷺ فرمودند مردم از گمراهی نجات یابند. گزینه ای که به «نیاز به امام» اشاره دارد، گزینۀ (۱) است.

۱۳۶۰ گزینۀ ۲

پ. دقت کنید مسئولیت اول پیامبر پس از رحلت ایشان پایان می یابد. در نتیجه قلمروهای سه گانه رسالت که در گزینۀ (۴) آمده، نادرست است.

۱۳۶۰ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۷۰/ آیه: احزاب، ۳۳
در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه ﷺ، علی، حسن و حسین ﷺ نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر دعا کردند: «خدا یا، اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن». خداوند نیز دعای پیامبر را اجابت کرد و آیه: ﴿اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...﴾ را بر پیامبر ﷺ نازل کرد.

۱۳۶۱ گزینۀ ۲

تفکر در حدیث: صفحه ۶۷
معنای صورت سؤال این است که: «همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم (نگهبانان الهی) نیز در کنار آن همیشگی است.» و «همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم اند.» این دو مفهوم، پیام حدیث ثقلین است که می فرماید: «اتی تارك فيکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتهی ما ان تمسکتُم بهما لن تصلوا ابدًا و اتهمنا لن یفترقا»

۱۳۶۲ گزینۀ ۴

تفکر در حدیث: صفحه ۶۷
با توجه به عبارت: «ما ان تمسکتُم بهما لن تصلوا ابدًا» در حدیث ثقلین می فهمیم: در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که به قرآن و اهل بیت تمسک جویند. در نتیجه پیامبر گرامی اسلام ﷺ هدایت همیشگی امت اسلامی را در گرو تمسک همیشگی به ثقلین اعلام فرمود.

۱۳۶۳ گزینۀ ۱

آیه: احزاب، ۳۳/ متن: صفحه ۷۰
در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه ﷺ، علی، حسن و حسین ﷺ نزد پیامبر ﷺ رفتند. پیامبر دعا کردند: «خدا یا، اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی حفظ کن». خداوند نیز دعای پیامبر را اجابت کرد و آیه: ﴿اتما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...﴾ را بر پیامبر ﷺ نازل کرد. پیامبر ﷺ برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه ﷺ می گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می زد و آیه تطهیر را می خواند. در نتیجه، وسیله اطلاع رسانی به دیگران، بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر بود.

۱۳۶۴ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۶۹/ آیه: مائده، ۶۷
با نزول آیه تبلیغ: ﴿یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالتک و الله یعصمک من الناس ان الله لا یهدی القوم الکافرین﴾ خداوند به پیامبر دستور می دهد که ولایت حضرت علی ﷺ را به مردم ابلاغ کند. پیامبر ﷺ در واقعه غدیر، سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند و سپس سه بار تکرار کردند: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه».

۱۳۶۵ گزینۀ ۲

تفکر در حدیث: صفحه ۶۷
همه پیام ها مربوط به حدیث ثقلین است، به جز گزینۀ (۲) که مربوط به آیه تطهیر می باشد نه حدیث ثقلین.

۱۳۶۶ گزینۀ ۴

آیه: مائده، ۵۵/ متن: صفحه ۶۵
نزول آیه ولایت: ﴿اتما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راکعون﴾ در شرایطی که حضرت علی ﷺ در رکوع انگشتری خود را به فقیری بخشید و اعلام ولایت حضرت علی ﷺ از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

۱۳۶۷ گزینۀ ۴

متن: صفحه ۶۴
امامان معصوم همه مسئولیت های پیامبر ﷺ به جز دریافت و ابلاغ وحی را بر عهده دارند، به همین دلیل باید دارای ویژگی هایی مانند عصمت باشند و چون فقط خداوند می تواند عصمت انسان ها را تشخیص دهد، فقط او است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

۱۳۶۸ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۶۷/ حدیث: صفحه ۶۸
حضرت موسی از خدا می خواهد که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی ﷺ در حدیث شریف منزلت می فرماید: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی» تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.

۱۳۶۹ گزینۀ ۲

متن: صفحه های ۶۴ و ۷۰
لازمه جانیشینی رسول خدا ﷺ علم و عصمت از گناه و اشتباه است. پیامبر در واقعه یوم الانذار خطاب به خویشان خود فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۱۳۷۰ گزینۀ ۳

حدیث: صفحه ۶۸ / متن ترکیبی: درس ۲ - یازدهم

پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی (ع) در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي: تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نیست». در این حدیث، عبارت «لا نبي بعدي» بیانگر مفهوم ختم نبوت است.

اولین عامل ختم نبوت، آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی است.

۱۳۷۱ گزینۀ ۴

حدیث: صفحه ۶۷

پیامبر ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، حدیث ثقلین را برای مردم می‌خواندند. در حدیث ثقلین از عبارت: «اتى تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترتي اهل بيتي ما ان تمسكتم بهما لن تضلوا ابدا: همانا من دو چیز گران بها نزد شما می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را. تا زمانی که به آن دو چنگ زنید هیچ‌گاه گمراه نخواهید شد.» می‌فهمیم تنها راه دوری از ضلالت و گمراهی تمسک به اهل بیت و قرآن است.

پ.ن: عصمت اهل بیت (ع) از آیه تطهیر برداشت می‌شود.

۱۳۷۲ گزینۀ ۳

آیه: نساء، ۵۹

خداوند در آیه ﴿يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولي الامر منكم﴾ «ای مؤمنان، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید» ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان واگذار کرده است و اطاعت از آنان را واجب اعلام می‌کند.

۱۳۷۳ گزینۀ ۴

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث

ابتدا آیه اولی الامر ﴿يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولي الامر منكم﴾ بر پیامبر نازل شد و سپس جابر تفسیر «اولی الامر» را از پیامبر خواست و ایشان نیز حدیث جابر را بیان کردند.

در طی واقعه غدیر، ابتدا آیه تبلیغ ﴿يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك﴾ بر پیامبر نازل شد و سپس ایشان در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر را بیان کردند.

۱۳۷۴ گزینۀ ۱

حدیث: صفحه ۶۹

پیامبر ﷺ در واقعه غدیر عبارت: «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم»: «ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است.

۱۳۷۵ گزینۀ ۲

آیه: احزاب، ۳۳ / متن: صفحه ۷۰

آیه تطهیر: ﴿انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرا﴾ «خداوند می‌خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند» بیانگر عصمت اهل بیت (ع) می‌باشد اما گزینۀ (۲) توضیحاتی درباره حدیث جابر است.

۱۳۷۶ گزینۀ ۴

آیه: مائده، ۶۷ / متن: صفحه‌های ۶۸ و ۶۹

در واقعه غدیر، پس از نزول آیه تبلیغ ﴿يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس﴾ «ای پیامبر آنچه را که بر تو نازل کردیم ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالتش را ادا نکرده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند.» پیامبر ﷺ طی سخنرانی مفصلی از مردم پرسیدند: «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» مردم گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند. طبق این جمله، بازتاب آن، قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود. دقت کنید تعیین مصداق جانشینان پیامبر در حدیث جابر صورت پذیرفت.

۱۳۷۷ گزینۀ ۲

متن: صفحه‌های ۶۴ و ۷۰

جانشین پیامبر باید دارای ویژگی‌هایی مانند عصمت باشد. از آن‌جا که تشخیص ویژگی عصمت برای انسان‌ها (حتی پیامبر نیز) ممکن نیست فقط خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت و جانشینی پیامبر ﷺ را تعیین کند.

۱۳۷۸ گزینۀ ۴

ترکیبی: درس ۴ - یازدهم / متن: صفحه ۶۳

تفسیر قرآن و تبیین احکام دین ← مرجعیت دینی ← پس از رحلت پیامبر ﷺ ادامه می‌یابد.

تصرف در عالم خلقت به اذن خداوند ← ولایت معنوی

۱۳۷۹ گزینۀ ۴

حدیث: صفحه ۶۹ / آیه: مائده، ۶۷

با نزول آیه تبلیغ: ﴿يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس﴾ «ای پیامبر آنچه را که بر تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالتش را ادا نکرده‌ای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کند.» خداوند به پیامبر دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی (ع) را به مردم ابلاغ کند و در عبارت: ﴿و الله يعصمك من الناس﴾ به پیامبر اطمینان قلبی می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد؛ مصونیت جان پیامبر ﷺ. با توجه به این عبارت، می‌فهمیم که در ابلاغ ولایت خطراتی پیامبر را تهدید می‌کرده است. پس از بیان سخنرانی مفصلی پیامبر در عبارت «من كنت مولاة فهذا علي مولاة»، ولایت حضرت علی (ع) را به مردم ابلاغ کردند.

۱۳۸۰ گزینۀ ۳

آیه: مائده، ۵۵ / متن: صفحه ۶۵

زمانی که آیه ولایت: ﴿اتما وليكم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤتُونَ الزكاة و هم راكعون﴾ «همانا ولی شما خدا و رسول اوست و مؤمنانی که نماز می‌خوانند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصداق ولی را که حضرت علی بود به مردم معرفی کنند.

۱۳۸۱ گزینۀ ۱

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث

پیامبر ﷺ حدیث غدیر «من كنت مولاة فهذا علي مولاة» را پس از نزول آیه تبلیغ ﴿يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس ان الله لا يهدي القوم الكافرين﴾ بیان کردند.

۱۳۸۲ گزینۀ ۲

متن: صفحه ۱۶۷ / حدیث: صفحه ۶۸

حضرت موسی از خدا خواست که هارون را مشاور و پشتیبان خود در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ در سخنی با همین مضمون خطاب به حضرت علی (ع) در حدیث منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي».

۱۳۸۳ گزینۀ ۳

متن: صفحه ۶۳

گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن‌گونه که پیامبر اداره می‌کرد، اداره نماید، افزون‌تر می‌شد.

۱۳۸۴ گزینۀ ۳

حدیث: صفحه‌های ۶۶ و ۶۸

در حدیث جابر پیامبر ﷺ در تفسیر اولی الامر، نام دوازده امام را بیان می‌کنند و هنگامی که به نام امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) می‌رسند، ایشان را هم‌نام و هم‌کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می‌کنند «از نظرها غایب شود ...».

در حدیث منزلت عبارت «لا نبي بعدي: پیامبری پس از من نیست.» بیانگر مفهوم ختم نبوت است.

